

Islanninlammaskoiran jalostuksen tavoiteohjelma 2012 -2016

Islanninkoirat ry:n hyväksymä:
Suomen seurakoirayhdistyksen hyväksymä:
SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymä:

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	5
3.1. Jalostustoimikunta	7
3.1.1 Jalostustoimikunnan tehtävät	7
4. RODUN NYKYTILANNE.....	9
4.1. Islanninlammaskoira populaation rakenne ja jalostuspohja	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos.....	12
4.1.2 Perimän monimuotoisuus ja jalostuspohja	17
4.1.3 Jalostuspohja.....	18
4.1.4 Rodun populaatiot muissa maissa	21
4.1.5 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta.....	22
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	23
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	23
4.2.2 Jakautuminen näyttely-/käyttö-/tms. linjoihin.....	23
4.2.3 PEVISA- ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	24
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	24
4.2.5 Islanninlammaskoirien luonteen testaaminen.....	24
4.2.6 Luonteen testaaminen muissa islanninlammaskoiraissa	28
4.2.7 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	30
4.2.7.1 Epävirallinen paimennustaipumustesti.....	30
4.2.7.2 Muut koetilastot	33
4.2.8 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	33
4.2.9 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista	35
4.3. Terveys ja lisääntyminen	35
4.3.1 PEVISA- ohjelmaan sisällytyt sairaudet	35
4.3.1.1. Lonkkanivelen kasvuhäiriö	36
4.3.1.2 Patellaluksaatio	42
4.3.1.3 Perinnölliset silmätaudit islanninlammaskoirilla.....	44
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	47
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	49
4.3.4 Lisääntyminen	50
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet..	50
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	50
4.4. Ulkomuoto	51
4.4.1 Rotumääritelmä	51
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	51
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	51
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	52

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	53
5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	53
5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	55
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	55
6.1. Jalostuksen tavoitteet	55
6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	56
6.2.1. Kasvattajan vastuu.....	58
6.2.3. Uroksen omistajan vastuu	58
6.3. Rotuyhdistyksen toimenpiteet	58
6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	59
6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	60
7. LÄHTEET	61
LIITTEET	62

1. YHTEENVETO

Islanninlammaskoirien jalostuksen tavoiteohjelman tarkoitus on kartoittaa rodun jalostuksellinen tilanne Suomessa, asettaa jalostukselliset tavoitteet ja keinot tavoitteisiin pääsemiseksi.

Islanninlammaskoiran historia ulottuu ikivanhaan skandinaaviseen pystykorvatyyppiin, eikä se Islannin eristyneisyyden vuoksi saanut vuosisatoihin suuria vaikutteita muista koiratyypeistä. Ilman määrätietoista jalostustyön aloittamista rotu olisi kuitenkin hävinnyt kokonaan. Rodun ensimmäiset rotumääritelmät ovat jo 1800-luvun lopulta, mutta varsinainen kasvatustyö aloitettiin vasta 1950-luvulla. Nykyisellään Islannissa on rekisteröity lähemmäs 2300 islanninlammaskoiraa ja rotu on levinnyt myös muualle, erityisesti muihin Pohjoismaihin. Suomen ensimmäinen rekisteröinti on vuodelta 1989, tämän jälkeen rotua on rekisteröity yli 600 yksilöä.

Islanninlammaskoiran käyttötarkoitus kotimaassaan oli toimia piha- ja paimenkoirana. Siltä ei haluttu aggressiivista vahtitaipumusta, vaan se toimi ilmoittajana. Paimenkoirana sen tuli olla hyvin kestävä, sillä sen tuli jaksaa hakea eläimet koottavaksi pitkien matkojen takaa ja usein kiipeillä vuorenrinteillä etsimässä hajallaan olevia lampaista tai hevosia.

Tarttuvien tautien ja vieraiden rotujen vaikutuksen myötä rekisteröidyn islanninlammaskoira-populaation kantakoiramäärä on hyvin pieni ja näistä polveutuvista linjoista toiset ovat yleistyneet huomattavasti nopeammin kuin toiset. Tämä aiheuttaa sen, että rodun geenipohja on hyvin suppea, mikä tuo mukanaan korkean sisäsiitoksen sekä mahdollisuuden tautien ja vikojen leviämiseen. Islanninlammaskoira on tästä huolimatta suhteellisen terve rotu, jolla ei tavata muita rotuja enempää sairauksia. Lonkkavika ja kivesvika ovat melko yleisiä, mutta muita sairauksia esiintyy harvemmin.

Suomessa rodun harrastajilla on oma Islanninkoirat ry -niminen yhdistys, joka toimii rotua harrastavana yhdistyksenä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää islanninlammaskoirajalostusta ja -kasvattamista, rodun tunnetuksi tekemistä sekä käyttöominaisuuksien ja rotumääritelmän-mukaisen ulkonäön kehittämistä. Tässä tehtävässä toimii erityisesti hallituksen alainen jalostustoimikunta, joka pyrkii antamaan jalostuksellista ohjausta ja ohjeistusta. Islanninkoirat ry toimii myös aktiivisesti mukana kansainvälisessä islanninlammaskoirayhteistyössä (ISIC).

Islanninlammaskoiran tulevaisuus Suomessa näyttää valoisalta, rodun tunnettavuus on noussut, rekisteröintimäärät ovat nousseet tasaisesti, ilman että rodusta on kuitenkaan tullut ns. muotirotu. Kasvattajat ja koirien omistajat ovat olleet kiitettävän aktiivisia osallistumisessa niin terveystarkastuksiin kuin luonnetesteihin. Kasvattajat ovat jalostustyössä noudattaneet rodun ensimmäistä 2007 vuoden alusta voimassa ollutta JTO:ta kiitettävästi. Muistakin kuin virallisista terveystiedoista on tiedotettu avoimesti. Tulevaisuuden tavoitteena onkin säilyttää tämä hyvä linja.

Islanninlammaskoira on ollut 1.1.2002 lähtien mukana Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmassa lonkka- sekä silmätarkastuksen osalta. Vuoden 2007 alusta ohjelmaa jatkettiin muuten samanlaisena, mutta lonkille asetettiin raja-arvoksi C tulos. Vuoden 2012 alusta voimaan tulevaan ohjelmaan on aiempien lisäksi lisätty polvitarkastus.

2. RODUN TAUSTA

Islanninlammaskoira pohjautuu ikivanhaan skandinaaviseen pystykorvatyyppiin, jonka viikingit toivat 800-luvun lopussa Islantiin. Vuosisatoja se sai kehittyä eristyksissä lähes ilman toisten rotujen vaikutusta, näin muovautuen omaksi rodukseen. Tehtävänä rodulla oli lähinnä lampaiden ja hevosten paimentaminen, sekä toimiminen talon vahtina. Islannissa lampaat ja hevoset lasketaan laitumelle keväisin ja kootaan syksyllä, tämän vuoksi islanninlammaskoiria tarvittiin lähinnä lauman kokoamistehtävissä. Väsymättä niiden tuli jaksaa kulkea kokoamisaikaan etsimässä vuorten ja laavakenttien keskelle hajaantuneita lampaita. Ilman näiden pienten sitkeiden koirien apua moni lammas olisikin jäänyt löytämättä. Lisäksi koiria tarvittiin pihavahteina ilmoittamaan haukullaan tulijat ja ajamaan pihapiiriin eksyneet lampaat pois lähipelloilta. Myös paimenuksessa rotu käyttää haukkua, mutta ihmisaggressiivisia tai turhan räkyttäjiä ne eivät saaneet olla.

Islanninlammaskoira käytetään edelleen myös paimenkoirana ja pihavahtina joskin suurin osa koirista on nykyään puhtaasti seurakoiria. Rodun muuntumista puhtaaksi seurakoiraksi on helpottanut, että sen tehtävä oli olla vain hälyttävä, ei aggressiivinen vahti. Muutkin pihakoiran ominaisuudet ovat hyvin seurakoiralle sopivia, tosin osa islanninlammaskoirsta on tämän ominaisuuden vuoksi varsin itsenäisiä, mikä vaikuttaa niiden koulutettavuuteen. Seurakoirakäytössä rodun etuja ovat keskikokoisuus, helppohoitoisuus sekä paimenkoiraluonteen mukana tuoma pehmeys. Rodun käyttöominaisuudet ovat kuitenkin parhaiten hyödynnettävissä erilaisissa koiraharrastuksissa.

Islanninlammaskoira on laadittu rotumääritelmä jo 1800-luvun lopulla, mutta varsinainen kasvatustyö alkoi vasta 1950-luvulla. Tällöin englantilainen Mark Watson alkoi kerätä silloin jo melkein kadonnutta rotua - penikkatauti ja vieraat rodut olivat verottaneet puhdasta kantaa. Hänen innostamana myös islantilaiset kasvattajat kiinnostuivat kasvatustyöstä ja rotu sai FCI:n hyväksynnän, rodun jalostustyötä tukemaan perustettiin Islannin Kennelliitto ja sen alaisuuteen oma jaosto islanninlammaskoira - Deild íslenskur Fjárhundur (DÍF). Rodun islantilainen uranuurtaja on Sigridur Petursdottir, joka on kasvattanut rotua yli 30 vuoden ajan - hänen frá Ólafsvöllum -koiransa löytyvät lähes jokaisen islanninlammaskoiran taustalta. Vuonna 2008 hän sai Islannin presidentin myöntämän kunniamitalin (fálkaorða) islanninlammaskoira-rodun eteen tehdystä työstä.

Suomeen ensimmäinen rekisteröity islanninlammaskoira tuli vuonna 1989 Tanskasta. Tämän jälkeen on tuotu rodun edustajia Tanskasta, Ruotsista, Norjasta, Islannista, Saksasta, Hollannista, USA:sta, Virosta ja Sveitsistä. Ensimmäinen pentue syntyi 1992. Pentueita ei syntynyt yhtä - kahta enempää ennen vuotta 1999, jona syntyi ensimmäistä kertaa 4 pentuetta. Tämän jälkeen pentuemäärä on hitaasti vakiintunut n. 10 pentueen vuosittaiseen määrään. Tuontien määrä on samaan aikaan pysynyt varsin runsaana, keskimäärin 6 koiraa vuosittain.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

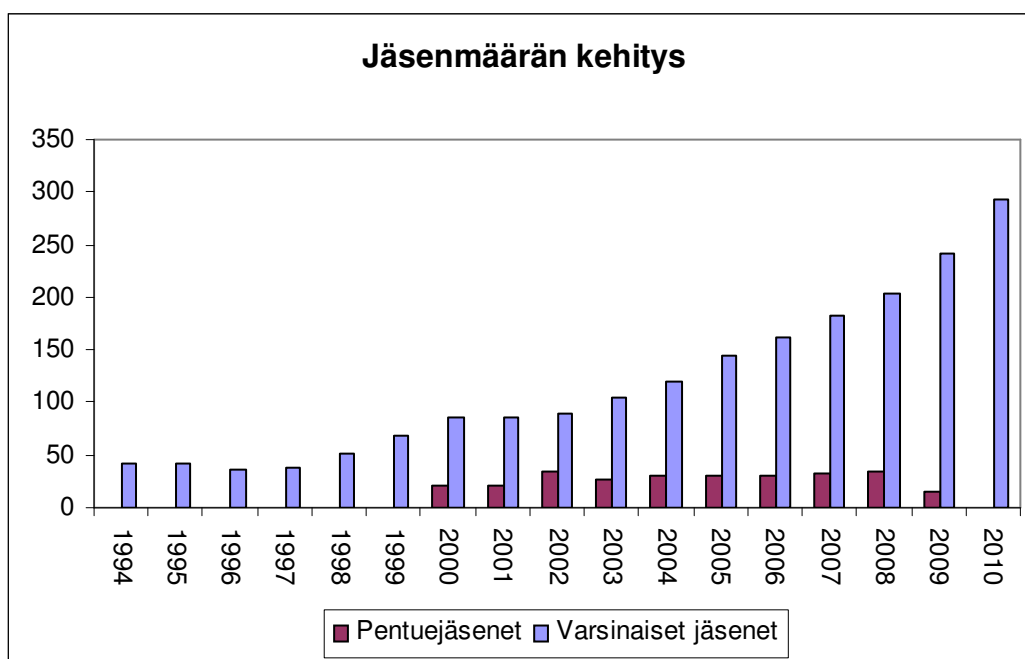
Islanninkoirat ry on 30.7.1994 perustettu islanninlammaskoira-harrastajien yhdistys, joka hyväksyttiin rodun jäsenyhdistykseksi Suomen SeurakoiraYhdistys (SSKY) ry:een, joka toimii islanninlammaskoira- ja monen muun rodun rotujärjestönä.

Islanninkoirat ry:n täytettyä riittävät ehdot, Suomen Kennelliitto hyväksyi sen toimimaan edelleen SSKY:n alaisuudessa, mutta nyt rotua harrastavana yhdistyksenä keväällä 2001. Rotujärjestön lisäksi Islanninkoirat ry on Pohjois-Pohjanmaan Kennelpiirin ja Suomen Kennelliiton jäsenyhdistys.

Islanninkoirat ry:n toiminta kattaa koko Suomen alueen ja sen jäsenenä on noin 60 % islanninlammaskoiraomistajista ja lähes kaikki rodun kasvattajat, kuvassa 1 on nähtävissä jäsenmäärän kehitys yhdistyksen perustamisesta vuoden 2010 loppuun. Varsinaisten jäsenten lisäksi kasvattajilla on ollut mahdollisuus liittää pennunostajat yhdistyksen pentupaketin myötä pentujäseniksi. Jäsenmäärä ovat olleet tasaisessa nousussa ollen vuoden 2010 lopussa 297.

Kuva 1. Islanninkoirat ry jäsenmäärän kehitys 1994-2010.

Yhdistyksen julkaisut ovat neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Hundur-lehti sekä vuosittain julkaistava vuosikirja, joka sisältää näyttely-, luonnetesti-, koe- ja terveystuloksia. Suomen Kennelliiton hallitus on kokouksessaan 17.2.05 myöntänyt Hundur-lehdelle kolmannen palkinnon vuoden 2004 Rotujärjestö-lehtikilpailussa.

Rotua harrastavaksi yhdistykseksi hyväksymisen jälkeen, vuodesta 2002, on yhdistys järjestänyt oman erikoisnäyttelyn. Nämä ovat olleet hyvin suosittuja tilaisuuksia ja ilmoittautumismäärät ovat olleet runsaimmillaan n. 80 koiraa. Yhdistykselle on lahjoitettu useita kiertopalkintoja jaettavaksi erikoisnäyttelyn yhteydessä sekä vuosittaisten tulosten mukaan jaettavia näyttely-, toko- ja agilitykiertopalkintoja, joista suurin osa myös jaetaan erikoisnäyttelyn yhteydessä. Lisäksi yhdistys järjestää rotumestaruuskilpailut tottelevaisuudessa ja agilityssä. Nämä ovat olleet joko yhdistyksen itse järjestämiä tai jonkin seuran kokeen/kilpailun yhteyteen nimettyjä tilaisuuksia. Yhdistyksellä on myös alueellista toimintaa kuten yhteislenkkejä, tapakoulutustilaisuuksia sekä eri harrasteiden koulutuspäiviä tai viikonloppuleirejä.

Yhdistys osallistuu myös tarvittaessa Suomen Seurakoirayhdistyksen järjestämiin tuomarikoulutuksiin ja kollegioihin toimittamalla tarvittavaa koulutusaineistoa sekä mallikoiria. Vuoden 2003 erikoisnäyttelyn yhteydessä tuomarina toiminut Hans-Åke Sperne toimi yhdistyksen itse järjestämässä tuomarikoulutuksessa luennoitsijana. Hän on kouluttanut uuden rotumääritelmä käännöksen jälkeen tuomareita myös muissa Pohjoismaissa sekä toiminut yhtenä rotuun otto tuomareista Islannissa. Saimme hänen laatimansa rotumääritelmän-tulkintaohjeen (liite 1) käännettäväksi suomalais-tuomareiden käyttöön.

3.1. Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunnan nimeää yhdistyksen hallitus.

Jalostustoimikuntaan kuuluu 3-5 jäsentä. Kausi kestää 3 vuotta. Jäsenistä vähintään yhden olisi toivottavaa olla henkilö, joka ei kasvata islanninlammaskoiria. Jäsenen tulee olla ollut vähintään viisi (5) vuotta Islanninkoirat - Islandshundarna ry:n jäsenenä ja omata riittävät tiedot rodusta sekä perinnöllisyydestä. Erovuorot arvotaan ensimmäisellä kerralla ja jäsenistä on yksi kerrallaan erovuorossa. Erovuorossa oleva jäsen voidaan valita myös uudelleen jalostustoimikuntaan. Jos jalostustoimikunnan jäsen eroaa tai erotetaan kesken kauden, nimittää yhdistyksen hallitus mahdollisimman nopeasti hänelle seuraajan. Toimikunta voi pyytää avukseen asiantuntijajäseniä tarpeen mukaan, esimerkiksi jalostuksen tavoiteohjelman uudistamistyöhön.

Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtaja hoitaa jalostustoimikunnan tiedotuksen (mm. uroskyselyiden vastaukset). Jalostustoimikunta pitää kokouksia tarvittaessa ja on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä on paikalla. Asiantuntijajäsenillä on vain neuvoa antava toimenkuva, he eivät osallistu varsinaisiin päätöksiin. Kokousten äänestystilanteessa äänten mennessä tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

3.1.1 Jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta käsittelee kasvattajien kirjalliset urostiedustelupyynnöt. Jalostustoimikunta ei suosittelen yhdistelmiä, vaan antaa nartunomistajalle uroslistan. Urostiedustelussa tulee kuitenkin olla vähintään kaksi omaa ehdotusta. Kirjallisessa vastauksessaan jalostustoimikunta kertoo suunnitellun yhdistelmän toteuttamiseen vaikuttavista tekijöistä sekä siihen mahdollisesti sisältyvistä riskeistä. Kasvattajalla itsellään on valinnan vapaus sekä täysi vastuu tekemistään ratkaisuista.

Urostiedustelu:

- tulee toimittaa kirjallisena viimeistään kaksi (2) kuukautta ennen suunniteltua astutusajankohtaa yhdistyksen lomakkeella (liite 2)
- siinä tulee olla kasvattajan omat urosehdotukset (2 kpl)
- kasvattajan tulee mainita, jos hän haluaa vain laskettaa suunniteltujen yhdistelmien sukusiitoskertoimet

Uroslista sisältää:

- yhdistelmien sukusiitosprosentit laskettuna Lathunden ohjelmalla tai Koiranetin tietokannalla 5 sukupolvella
- sukutauluihin merkityt tunnetut sairauksien tai vikojen kantajat, perinnöllisiksi katsotut tai niihin viittaavat sairaudet ja viat jälkeläisten ja lähisuvun osalta

- muut mahdolliset jalostustoimikunnan tiedossa olevat seikat, jotka voivat vaikuttaa suunnitellun yhdistelmän käyttämiseen.
- liitteenä (liite 3) esimerkki uroslistasta

Jalostustoimikunta kerää ja tilastoi tietoa, joka liittyy islanninlammaskoirien jalostustyöhön:

- viralliset terveystutkimustulokset
- rekisteröinnit
- kasvattajilta saadut pentuseurantalomakkeet (liite 4)
- terveystutkimusten tulokset
- muut koirien omistajilta saadut dokumentit tutkimustuloksista yms.
- luonnetestitulokset
- paimennustestitulosten kerääminen paimennustoimikunnan avustuksella
- muista ISIC- maista saadut viralliset terveystutkimustulokset, rekisteröinnit yms. tiedot
- muiden maiden kasvattajien kautta saadut tiedot perinnöllisistä sairauksista rodussa

Jalostustoimikunta

- kerää vuosittain rekisteröintitiedot ja terveystutkimustulokset sekä tilastoja julkaistavaksi yhdistyksen vuosikirjassa
- kirjoittaa yhdistyksen lehteen jalostusaiheisia artikkeleita ja järjestää tarvittaessa yhdistyksen tapahtumien yhteydessä tai erikseen omana tapahtumana luentoja jalostusaiheesta tai kasvattajapäiviä
- tiedottaa rodun kasvattajia terveystilanteen muutoksista
- urostiedusteluiden vastausten (uroslistojen) julkaiseminen nartun omistajan luvalla yhdistyksen internet-sivuilla
- laatii raportin vuosittaista ISIC- seminaaria varten Suomen tietojen osalta

Jalostustoimikunnan tehtäviin kuuluu tavoiteohjelman laadinta ja ylläpito.

Jalostustoimikunnan tulee myös seurata tavoiteohjelman noudattamista ja antaa ohjeita ja palautetta kasvattajille sen toteutumisesta.

Jalostustoimikunta seuraa koirakannan rotutyypillisyyttä (rodunomaisuutta) ja fyysistä ja psyykkistä tasoa sekä perinnöllisten sairauksien ja vikojen tilannetta ja antaa tarvittaessa muutosehdotuksia jalostuksen tavoiteohjelmaan.

Yhdistyksen pentuvälitys toimii jalostustoimikunnan alaisuudessa. Pentuvälitystä hoitaa kaksi henkilöä, joista toinen vastaa puhelinkyselyjen vastaanotosta ja toinen yhdistyksen internetsivuilla olevan pentuvälityksen päivityksestä. Yhdistyksen pentuvälitys jakaa tietoa rodusta ja vastaa pentutiedusteluihin.

Pentuvälitykseen otetaan vain Islanninkoirat ry:n jalostussuosituksen täyttävät islanninlammaskoirapentueet. Kasvattajan tulee olla Islanninkoirat ry:n jäsen. Kasvattajan tulee pitää pentuvälittäjät ajan tasalla pentueen varaustilanteesta ja ilmoittaa kun kaikki pennut on myyty. Liitteenä (liite 5) on pentueen ilmoituksen ohjeistus kasvattajille.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Islanninlammaskoira populaation rakenne ja jalostuspohja

Islanninlammaskoirien rekisteröintimäärä rodun kotimaassa Islannissa on nykyisin keskimäärin 100 pentua vuodessa. Ensimmäisenä rotu levisi Islannin ulkopuolelle Norjaan 1970-luvun alussa, mutta pian myös muihin Pohjoismaihin sekä Saksaan, USA:n ja Hollantiin. Erityisesti rotu on levinnyt islanninhevosharrastajien mukana. Monissa maissa jalostustyö oli alkuun vain muutamien kasvattajien varassa. Kannan näissä maissa vahvistuttua ja kasvatustoiminnan siirryttyä enemmän puhtaasti koiraharrastajien pariin perustettiin useassa maassa rotuyhdistyksiä. Vuonna 1996 Pohjoismaiset islanninlammaskoira-rotuyhdistykset sekä Hollannin ja Saksan yhdistykset tiivistivät näiden yhdistysten välistä yhteistyötä perustamalla ISIC (Icelandic sheepdog international co-operation) -toiminnan. Tämän tarkoitus on lisätä jalostuksellista yhteistyötä sekä tietojen jakamista, erityisenä huolenaiheena on ollut kapea jalostuspohja sekä korkea sukusiitosprosentti. Per-Erik Sundgren luennoi useaan kertaan ISIC seminaareissa näistä aiheista sekä auttoi ottamaan käyttöön kehittämiensä tietokoneohjelmia (yhdistyksemme käytössä näistä Lathunden ohjelma) käytännön jalostustyön auttamiseksi. Työ on tuottanut sukusiitoksen suhteen hyvää tulosta, kaikissa jäsenmaissa sukusiitos on laskenut merkittävästi. Islannin edustajan johdolla on koottu myös yhteistä tietokantaa, johon on tallennettu kaikkien ISIC-maissa rekisteröityjen islanninlammaskoirien tiedot. Kansainväliset jalostusohjeet on luotu tuomaan raameja koko islanninlammaskoirakannan jalostukseen maailmanlaajuisesti. Vuosittain järjestetään seminaari, johon osallistujamaat lähettävät edustajansa. Seminaariin jäsenmaat toimittavat vuosittaisen raportin, joka sisältää uusimmat terveys- ja rekisteröintitilastot sekä muun terveystiedon, tietoja pentuekokojen ja sukusiitosprosentin kehityksestä sekä näyttely- ja koetuloksia. Jäsenmaat lähettävät myös toisilleen omat jäsenlehtensä. Suomen yhdistys on ollut alusta asti mukana toiminnassa. Vuoden 2010 ISIC seminaari järjestettiin Suomessa, jossa luennoi Kennelliiton Jalostustieteellisen toimikunnan puheenjohtaja tohtori Kirsi Sainio.

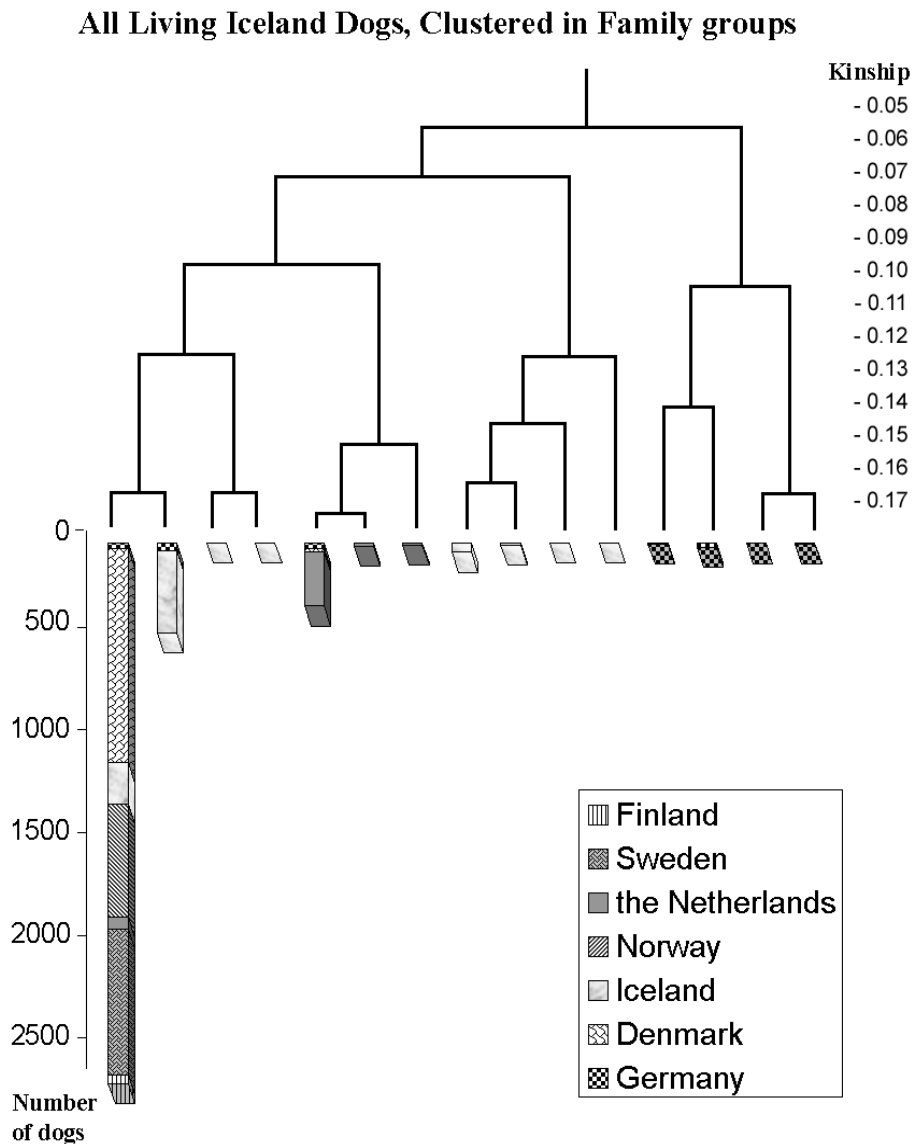
ISIC- seminaarien kautta olemme myös saaneet arvokasta tietoa eri maiden islanninlammaskoirakantojen tarkemmasta analyysistä. Pieter Oliehoek, hollantilainen tutkija, teki opiskelutyönään analyysin eri sukulinjojen säilymisestä islanninlammaskoirakannassa. Tämän tutkimuksen perusteella hän jakoi löytyneiden kaikkiaan 36 kantakoiran jälkeläiset eri linjoihin nimeten ne yleisyyden mukaan aakkosilla; A on yleisin jne. Tutkiessaan miten eri linjat olivat säilyneet ja siten kuinka laaja jalostuspohja rodulla on olemassa, selvisi, että suurimpien maiden kannat pohjautuvat hyvin suurelta osin yksien ja samojen koirien pohjalta rakentuneisiin sukuihin. Kuvassa 2 näkyy kuinka suuri osa koko tutkimusaineistosta edusti näitä kahta suurinta ryhmää verrattuna muihin. Joidenkin linjojen määrät olivat hälyttävän pieniä, vain muutamia koiria. Tutkimus herätti kovasti keskustelua seminaareissa ja käytännön toimia kasvattajien keskuudessa. Osa sukulinjoista on nyt vahvistunut selvästi.

Pieter Oliehoek teki 2009 tutkimuksestaan laajemman artikkelin ja on nykyisin väitellyt tohtoriksi genetiikan alalta. Toiveissa on, että Pieter Oliehoek tekisi uudemman tutkimuksen, koska analyysin kokoamisvaiheen (1998) jälkeen on

syntynyt paljon uusia koiria ja olisi toivottavaa, että näiden koirien ryhmittäminen sukulinjoissa voitaisiin esittää edellisen tutkimuksen tapaan. Tällöin olisi selkeämpää esittää kasvattajille, mitkä linjat yhä tarvitsevat kipeästi vahvistusta.

Kuva 2. Pieter Oliehoekin tekemän cluster-analyysin tulos islanninlammaskoirien sukulinjoista.

Islannissa on puolestaan valmistunut 2008 vuonna Ólafsdóttir & Kristjánsson tekemä tutkimus, jossa tutkittiin sukusiitosasteen (F) ja molekulaaristen laskelmien (IR, sMLH) suhdetta islanninlammaskoirilla. Molekulaariset laskelmat osoittivat tässä tutkimuksessa, että heterosygotia-aste islanninlammaskoirapopulaatiossa on melko

korkea, keskiarvo 72,4 ja alleelien lukumäärä 11,7, vaikka rotu on käynyt useita pullonkauloja viimeisten vuosisatojen aikana. Kuitenkin tutkimukseen osallistuvien koirien sisäsiitoskerroin oli korkea: 0,21. Tutkimus tehtiin puhtaasti Islannissa asuville islanninlammaskoirille ja tutkimukseen osallistui 133 islanninlammaskoira.

Alina Niskanen on tehnyt pro gradu-työnä 2008 Suomen islanninlammaskoirien MHC-geenien monimuotoisuudesta suomalaisessa islanninlammaskoira populaatiossa. Liitteenä (liite 6) hänen ISIC seminaarissa pitämänsä luennon englanninkielinen tiivistelmä. MHC tulee sanoista "major histocompatibility complex", eli vapaasti suomennettuna "suuri kudosten yhteensopivuuskompleksi". MHC-geenien tuotteet osallistuvat immuunipuolustusreaktion alkuvaiheessa elimistölle vieraiden aineiden tunnistukseen. MHC-geenien suhteen homotsygootti yksilö saattaa sairastua helpommin tartuntatauteihin ja autoimmuunisairauksiin. MHC-geenien monimuotoisuus on siksi eläimen terveydelle tärkeää. Koiran MHC-geenejä kutsutaan nimellä DLA, joka tulee sanoista "dog leucocyte antigen", suomeksi "koiran valkosoluantigeeni". Tutkimuksessa tutkittiin kolmen vierekkäisen DLA-geenin monimuotoisuutta. Tutkimustulokset osoittivat korkeaa heterotsygotia-astetta (81,3 %) kolmen tutkitun DLA-geenin osalta tässä aineistossa. 80 rodulta saatu heterotsygotia-asteen keskiarvo on 64,6 %. Tutkimustulos tuntui kuvastavan hyvin sitä tosiseikkaa, että Suomeen on tuotu useiden eri sukulinjojen edustajia ja käytetty näitä keskenään. Tilanne koko rodun populaatiossa tuskin olisi ollut samanlainen ja ei tulisi säilymään Suomessakaan yhtä hyvänä, koska uusia tuotavia sukulinjoja ei enää juuri ole olemassa.

Alina Niskanen on jatkanut tutkimusta väitöskirjatutkimuksena, jossa on yhä mukana myös islanninlammaskoira. Tässä tutkimuksessa tutkitaan myös ns. mikrosatelliitteja, joiden avulla tutkimusta oli myös tehty islantilaisessa tutkimuksessa. Mikrosatelliitit ovat DNA:n toistojaksoja, jotka koostuvat usein kahden emäksen toistosta. Toisin kuin MHC-geeneihin luonnonvalinnan ei oleteta vaikuttavan mikrosatelliittien monimuotoisuuteen. Siksi mikrosatelliitteja käytetään paljon eri lajien ja koirarotujen perinnöllisen muuntelun tutkimiseen sekä isyystutkimuksiin.

Mikrosatelliittitutkimukset Alina Niskasen jatkotutkimuksissa osoittivat, että Suomen islanninlammaskoira-populaation perinnöllinen monimuotoisuus (52,9 %) on matalampi kuin koirarotujen keskimäärin (62,0 %). Tulos on vahvasti ristiriidassa Islannista saadun (75,4 %) tuloksen kanssa. Islannin tutkimuksessa käytettiin lähes kokonaan eri mikrosatelliitteja ja tutkimuksessa olevia koiria oli huomattavasti enemmän. Näillä voi olla vaikutusta tutkimustuloksiin, mutta se ei täysin selitä eroja. Alina Niskanen jatkaa tutkimustaan ja tulevaisuus näyttää löytyykö näihin kysymyksiin vastauksia.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

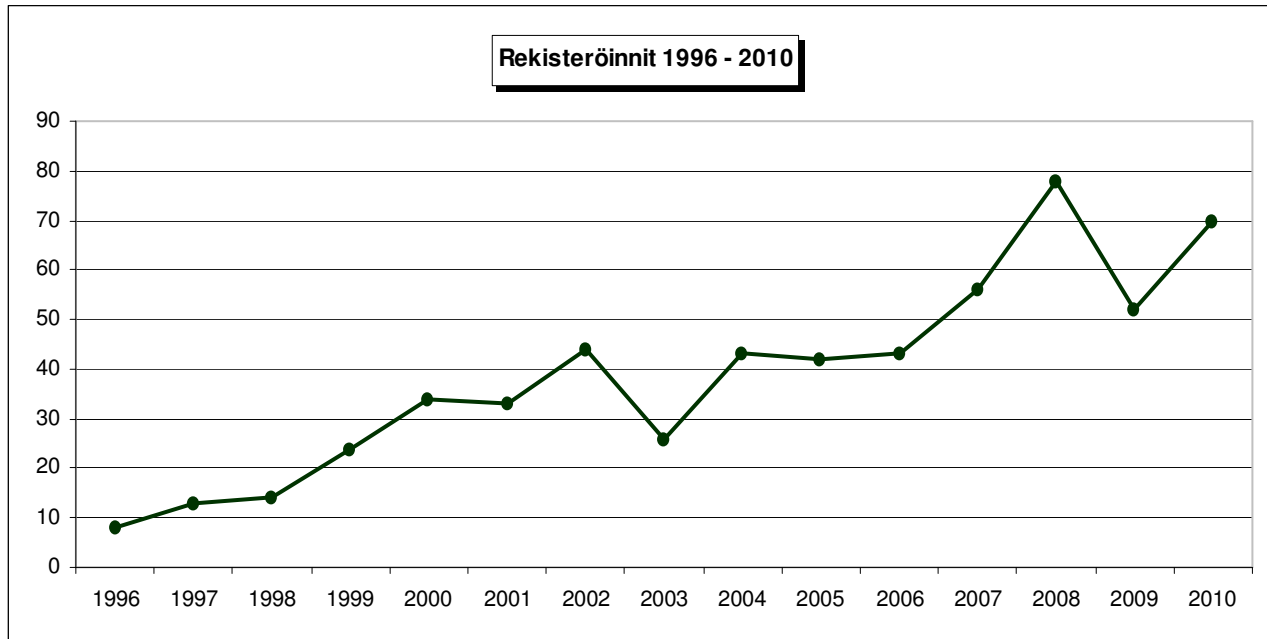
Islanninlammaskoirien pentu- ja tuontirekisteröinnit sekä jalostukseen käytettävien koirien jakauma sekä jalostusikä näkyvät taulukossa 1. Kuvassa 3 näkyy erikseen kokonaisrekisteröintien kehitys vuosina 1996- 2010.

Taulukko 1. Vuositilasto - rekisteröinnit

Vuositilasto - rekisteröinnit											
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Pennut (kotimaiset)	62	45	71	45	35	40	42	23	40	25	30
Tuonnit	3	7	7	10	8	2	3	3	4	8	5
Rekisteröinnit yht.	65	52	78	55	43	42	45	26	44	33	35
Pentueet	11	10	15	10	8	10	10	7	9	5	7
Pentuekoko	5,6	4,5	4,7	4,5	4,4	4,0	4,2	3,3	4,4	5,0	4,3
Kasvattajat	10	7	11	8	6	7	7	5	8	4	6
Jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	11	9	15	10	8	10	10	7	8	5	7
- kotimaiset	6	5	8	7	2	5	7	6	3	1	
- tuonnit	5	3	6	1	4	3	2	1	4	3	3
- ulkomaiset	0	1	1	2	2	2	1	0	1	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 2 kk	4 v	5 v 5 kk	2 v 6 kk	3 v 6 kk	4 v 7 kk	2 v 9 kk	3 v 2 kk	2 v 11 kk	3 v 9 kk	3 v 11 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	11	10	15	10	8	10	10	7	9	5	7
- kotimaiset	5	5	10	5	6	8	7	4	6	2	4
- tuonnit	6	5	5	5	2	2	3	3	3	3	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	3 v 9 kk	3 v 8 kk	4 v 3 kk	3 v 1 kk	2 v 11 kk	4 v 1 kk	3 v 1 kk	2 v 10 kk	4 v 8 kk	3 v 9 kk
Isoisät	22	19	23	19	14	15	15	12	17	9	13
Isoäidit	22	18	22	19	12	16	14	11	15	9	13
Sukusiitosprosentti	0,53%	1,50%	0,86%	0,29%	1,02%	0,44%	1,58%	0,93%	0,63%	2,21%	1,42%

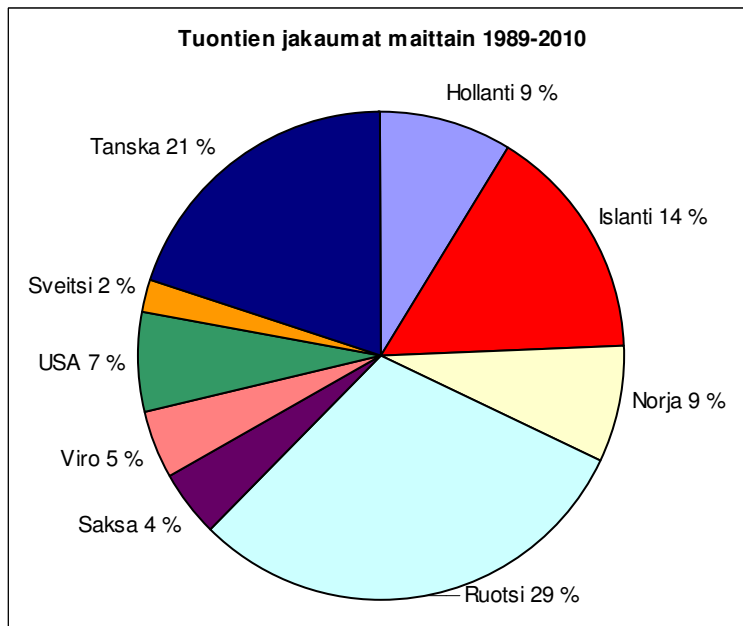

Kuva 3. Islanninlammaskoirien rekisteröintimäärien kehitys 1996- 2010

Suomeen oli vuoden 2010 loppuun mennessä tuotu 92 islanninlammaskoira, suurin osa tuonneista on tullut Ruotsista, seuraavaksi eniten Tanskasta. Eri maiden prosentiosuudet tuontimaana ovat tarkemmin kuvassa 4. Tuonneista noin 50% on päätynt jalostuskäyttöön.

Kuva 4. Suomeen 1989- 2010 tuotujen 92 islanninlammaskoiran tuontimaiden jakauma.

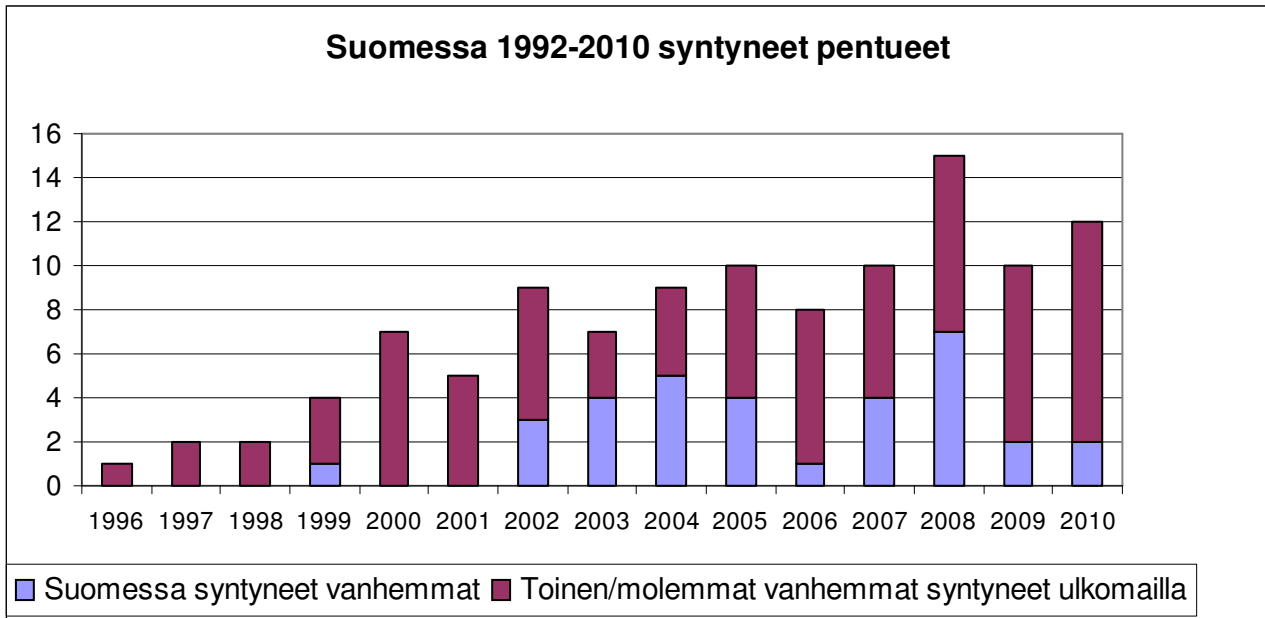

Suomessa syntyneiden pentueiden määrät pysyivät ensimmäiset 5 vuotta hyvin pieninä, tämän jälkeen seuraavien viiden vuoden aikana vuosittainen pentuemäärä nousi hitaasti noin kymmenen pentueen vuositason. Vuoden 2010 loppuun mennessä

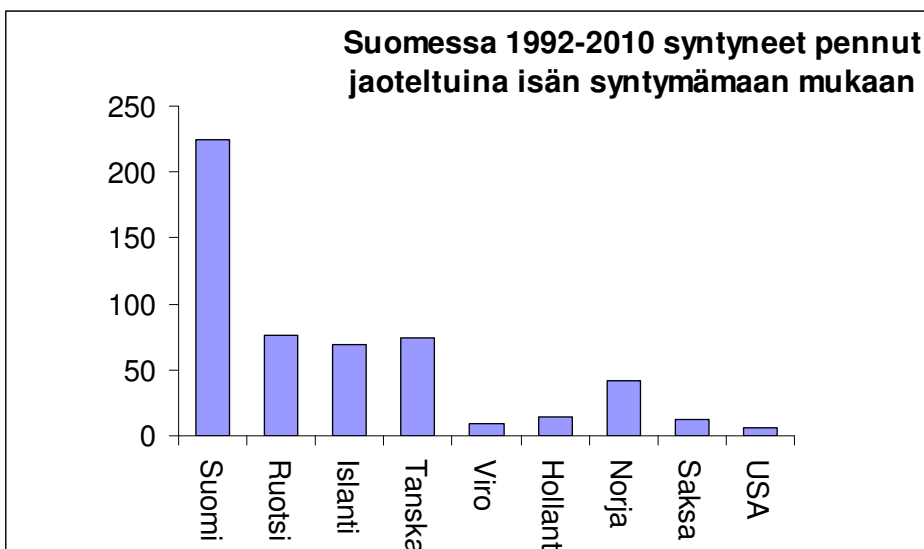
oli Suomessa rekisteröity kaikkiaan 115 islanninlammaskoirapentuetta. Pentuemäärien kehitys näkyy kuvassa 5. Pentueiden keskokoko on 4,5 pentua/pentue.

kuva 5. Suomessa 1992- 2010 syntyneiden islanninlammaskoirapentueiden määrän kehitys.

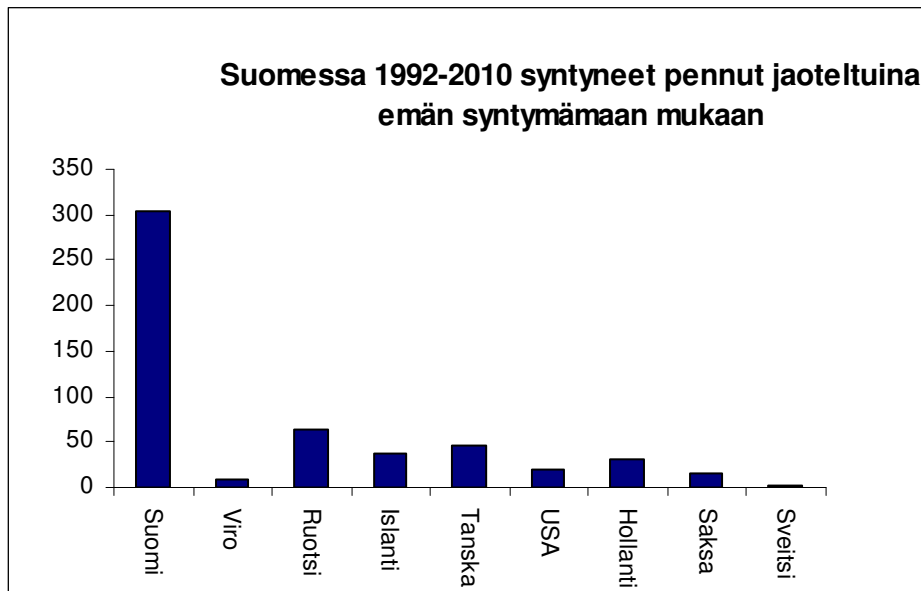
Tasaisena säilyneiden tuontimäärien ansiosta yli 70 % kaikista syntyneistä pentueista on sellaisia, että toinen tai molemmat vanhemmat ovat tuonteja tai pentueen isä asuu ulkomailla. Kuvassa 6 näkyy tarkemmin Suomessa syntyneiden pentujen jakaantuminen sen mukaan missä maassa pentueen isä on syntynyt. Kuvassa 7 puolestaan näkyy sama tilanne narttujen kohdalla. Pieter Oliehoekin tutkimuksen innoittamana myös Suomeen on tuotu useita harvinaisempien sukulinjojen sekä yleisempien, mutta Suomessa aiemmin vähemmän edustettujen, sukulinjojen koiria. Suurin osa tuonneistamme oli alkuaan lähimaista Norjasta ja Ruotsista, mutta sittemmin tuontimaat ovat monipuolistuneet runsaasti. Näin Suomeen on tullut varsin kattava otos koko maailman islanninlammaskoirasukuja.

kuva 6. 1992- 2010 syntyneet islanninlammaskoirapennut jaoteltuina isän syntymämaan mukaan.

kuva 7. 1992- 2010 syntyneet islanninlammaskoirapennut jaoteltuina emän syntymämaan mukaan.

Kaikkiaan Suomessa olevasta vuoden 2010 loppuun mennessä rekisteröidystä kannasta (sisältäen tuonnit sekä Suomessa syntyneet koirat) on jalostukseen käytetty n. 25 %.

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman

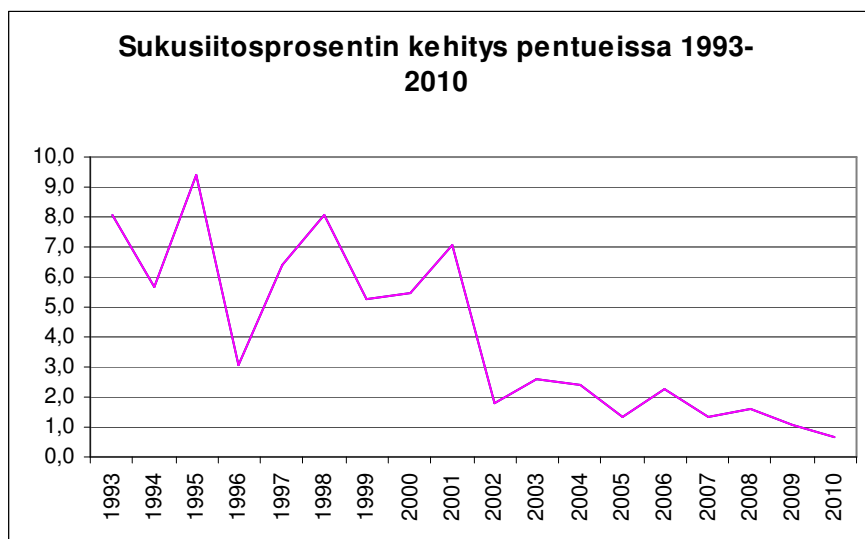

heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdus- ja allergia-alttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustatiedon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljän- viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Islanninlammaskoiran sukusiitosprosentit olivat maailmanlaajuisesti pitkään hälyttävän korkeita. Kansainvälisen yhteistyön lisääntyttyä tähän pyrittiin puuttumaan. Erilaisia sukulinjoja jalostukseen hakemalla onkin sukusiitosprosentteja onnistuttu useassa maassa laskemaan erittäin hyvin. Islantia lukuun ottamatta on päästy keskimäärin 2 % (5 sukupolvella laskettuna) tai sen alle oleviin vuosittaisiin keskiarvoihin, Islannissa keskiarvo on ollut n. 4 % tuntumassa viimeiset viisi vuotta. Yhteisessä ISIC maiden jalostussuosituksessa 4 % raja sovittiin ensimmäisten kymmenen vuoden tavoitteeksi. Suomessa jalostustoimikunnalla, kuten muillakin Pohjoismaisilla sekä Saksan islanninlammaskoirayhdistyksillä, on käytössä ruotsalainen Lathunden- jalostustietokoneohjelma, jonka avulla sukusiitosprosentit viidellä polvella on laskettu kaikille yhdistelmille. Vastattaessa urostiedusteluihin jalostusneuvontatyössä, liitetään vastaukseen kunkin yhdistelmän sukusiitosprosentti. Koiranet- jalostustietokannasta saa myös laskettua sukusiitoksen, mutta islanninlammaskoirien taustat eivät ole täydellisiä puutteiden sekä samojen koirien lukuisten eri rekisterinumeroiden vuoksi, joten sukusiitosprosentti jää suurella osalla yhdistelmiä liian alhaiseksi. Tämän vuoksi puutteita sisältävien koirien kohdalla tukeudutaan Lathunden -ohjelman sukusiitoksiin. Kuvassa 8 on nähtävissä 1993-2010 syntyneiden islanninlammaskoirapentueiden keskimääräinen sukusiitosprosentti vuosittain. Sukusiitosprosentit on laskettu Per-Erik Sundgrenin tekemällä Lathunden-ohjelmalla viiden sukupolven mukaan. Sukusiitokset laskentaan voi käyttää myös Koiranet tietokantaa, mutta runsaat tuonnit tekevät usean koiran kohdalla viiden polven sukutauluihin puutteita eikä saman koiran esiintymistä eri rekisterinumeroilla ole vielä sahattu korjattua. Tämän vuoksi koiranetin sukusiitokset ovat osalla koirilla todellista alhaisempia.

Kuva 8. Sukusiitosprosentin kehitys suomalaisissa islanninlammaskoirapentueissa 1993- 2010. Laskettu viidellä sukupolvella.

4.1.2 Perimän monimuotoisuus ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostuksesta ei suljeta pois enempää kuin 50 % pentueista tai enempää kuin se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.

4.1.3 Jalostuspohja

Taulukko 2. Jalostuspohja per sukupolvi

Vuositilasto - jalostuspohja											
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Per vuosi											
- pentueet	11	10	15	10	8	10	10	7	9	5	7
- jalostukseen käytetyt eri urokset	11	9	15	10	8	10	10	7	8	5	7
- jalostukseen käytetyt eri nartut	11	10	15	10	8	10	10	7	9	5	7
- isät/emät	1,00	0,90	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,89	1,00	1,00
- tehollinen populaatio *)	15 (68%)	13 (65%)	20 (67%)	13 (65%)	11 (69%)	13 (65%)	13 (65%)	9 (64%)	12 (67%)	7 (70%)	9 (64%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	0%	3%	20%	24%	22%	27%	8%	36%	28%	33%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	0%	8%	29%	32%	37%	47%	23%	50%	33%	43%
Per sukupolvi (4 vuotta)											
- pentueet	46	43	43	38	35	36	31	28	25	18	15
- jalostukseen käytetyt eri urokset	36	35	35	32	28	27	22	19	19	14	13
- jalostukseen käytetyt eri nartut	41	37	36	31	30	28	22	23	18	12	9
- isät/emät	0,88	0,95	0,97	1,03	0,93	0,96	1,00	0,83	1,06	1,17	1,44
- tehollinen populaatio *)	52 (57%)	48 (56%)	48 (56%)	42 (55%)	39 (56%)	37 (51%)	29 (47%)	29 (52%)	24 (48%)	17 (47%)	13 (43%)
- uroksista käytetty jalostukseen	5%	11%	16%	23%	22%	25%	27%	28%	32%	30%	29%
- nartuista käytetty jalostukseen	9%	15%	22%	35%	36%	41%	41%	39%	42%	36%	41%

*) Tehollinen populaatio = laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyylogeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran

geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailta, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Taululukossa 2 on islanninlammaskoirien jalostuspohja laskettuna sukupolvea (4 vuotta) kohti, isä/emä suhteet sekä tehollinen populaatio. Matadorijalostuksen vaaroista on puhuttu aivan alusta asti yhdistyksen rodun jalostusohjeistuksessa, joten Suomessa jalostukseen käytetyistä koirista suurimmalla osalla on hyvin kohtuulliset määrät jälkeläisiä suhteessa kannan kokoon. Taulukossa 3 ovat 1995- 2010 runsaimmin käytetyt urokset ja taulukossa saman ajanjakson aikana runsaimmin käytetyt nartut. Kummassakin sukupuolella 1. sukupolven käytöt ovat rajoittuneet alle 5 % osuuksiin eniten käytetyilläkin koirilla.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Taulukko 3. 1995 - 2010 jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset

	Uroksen nimi ja vanhemmat	synnyin- maa	pen- tueita	pentuja	% osuus	kumula t.% *)	2. polvi pentueita	2. polvi pentu- ja
1	GYDJAN MUNDILFARI (Ullälvas Snerrir - Gydjans I Urdur)	Ruotsi	4	24	4,72%	5%	8	26
2	KERSINS-TAPPI (Prins x Tofta-Doppa)	Islanti	3	17	3,34%	8%	12	33
	SKREPPENG'S SNJO MORTEN (Somi av Isheim x Vigdis)	Norja	3	17	3,34%	11%	8	35
4	VUOREKSEN SONFRED (Punapihlajan Dani x Tuulenpuuskan Fenja)	Suomi	3	16	3,14%	15%	0	0
5	AITIORANNAN THOR TRYLLINGUR (Surtsey ´s Askur Argeisli x Aitiorannan Öggva Aska)	Suomi	2	14	2,75%	17%	0	0
	FJALLA-FREKI (Ulfur fra Keldnakoti x Ylfa fra Olafsvöllum)	Islanti	3	14	2,75%	20%	8	26
7	ISAK AV HOLTEHEIA (Trur av Holtheia x Röskva av Holtheia)	Norja	3	13	2,55%	23%	1	6
	WESTMANNA'S TRÖLLI- HRAFNAFLOKI (Ishundur ´s Huni x Westmanna ´s Ylfa Stina)	Tanska	2	13	2,55%	25%	2	11
9	TUNTURIKETUN VASKUR (Vikingur As fra Olafsvöllum x Tunturiketun Toa-Freyja)	Suomi	3	12	2,36%	28%	7	31
	EYVINUR FRA BJARKARLUNDI (Mani v h Reutse Veld x Agnea fra Bjarkarlundi)	Saksa	3	12	2,36%	30%	2	13
	BLENMARIN ARI IDASON (Tunturiketun Maggi x Westmanna ´s Sollilje Ida)	Suomi	2	12	2,36%	32%	1	4
12	VUOREKSEN ZIMBA (Rekikelin Breki x Milennas Saga)	Suomi	2	11	2,16%	34%	0	0
13	TUNTURIKETUN RONI (Fjalla-Freki x Wadsteinas Katla)	Suomi	2	10	1,96%	36%	2	12
	YMIR CHAOU-V-LIANGTSOU (Bris v Pöttgesberg x Krafla)	Hollanti	2	10	1,96%	38%	3	12
	TUNTURIKETUN TRYGGUR (Kersins-Tappi x Tunturiketun Asta-Sollilja)	Suomi	3	10	1,96%	40%	2	12
	HNUKS LUBBI (Yrar-Akkur x Katla)	Islanti	2	10	1,96%	42%	0	0

Taulukko 4. 1995 – 2010 jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut

	Nartun nimi ja vanhemmat	synnyinmaa	pentueita	pentuja	% osuus	2. polven pentueita	2. polven pentuja
1	GLIMS EMBLA (Skovridergaardens Kolur x Glims Brella)	Ruotsi	4	25	4,97%	7	26
2	TUNTURIKETUN ASTA-SOLLILJA (Landi Barki x Moska)	Suomi	4	23	4,57%	10	33
3	TUULENPUUSKAN DRIFA (Hjalti x Skovridergaardens Heidi)	Suomi	3	15	2,98%	9	36
4	TUULENPUUSKAN FENJA (Icelands Bele x Tuulenpuuskan Drifa)	Suomi	3	14	2,78%	8	35
5	REKIKELIN METTE-MARIT (Skreppeng ´s Snjo Morten x Tritla fra Gull Lyklinum	Suomi	2	11	2,19%	1	6
	PUNAPIHLAJAN BEPITA KATLADTR (Tunturiketun Vaskur x Wadsteinas Katla)	Suomi	2	11	2,19%	1	6
	SOLFAXA'S VIKA ELFA (Halgrimm Elrond x Westmanna ´s Litfara Vala)	Tanska	2	11	2,19%	1	7
	WADSTEINAS KATLA (Olafur fra Thytur Stadir x Ullälvas Tibra)	Ruotsi	2	11	2,19%	6	28
	WESTMANNA'S SOLLILJE IDA (Vikingur As fra Olafsvöllum x Westmanna ´s Ylfa Stina)	Tanska	3	11	2,19%	2	12
10	ADA V.H. REUTSE VELD (Aurin fra Bjarkarlundi x Lara v h Reutse Veld)	Hollanti	2	10	1,99%	2	13
	TUULENPUUSKAN FRIDA (Icelands Bele x Tuulenpuuskan Drifa)	Suomi	3	10	1,99%	6	24
	EVA VOM PÖTTGESBERG (Smari x Diana fra Thytur Stadir)	Saksa	2	10	1,99%	2	12
13	AITIORANNAN ÖGGVA-ASKA (Ymir c-v-Liangtsou x Gerplu-Assa)	Suomi	2	9	1,79%	2	14
	GERPLU-ASSA (Yrar-Akkur x Sjtörnu-Frida)	Islanti	2	9	1,79%	3	12
	MILENNAS BERTA (Tuulenpuuskan Flekkur x Glims Embla)	Suomi	2	9	1,79%	1	3
	UNA (Tyr fra Husatoftum x Snaelda)	Islanti	2	9	1,79%	3	13
	SINDRA KATLA (Vaskur x Sindra Laila)	Islanti	2	9	1,79%	3	13

*) Urosten taulukossa oleva kumulat. % = montako urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista

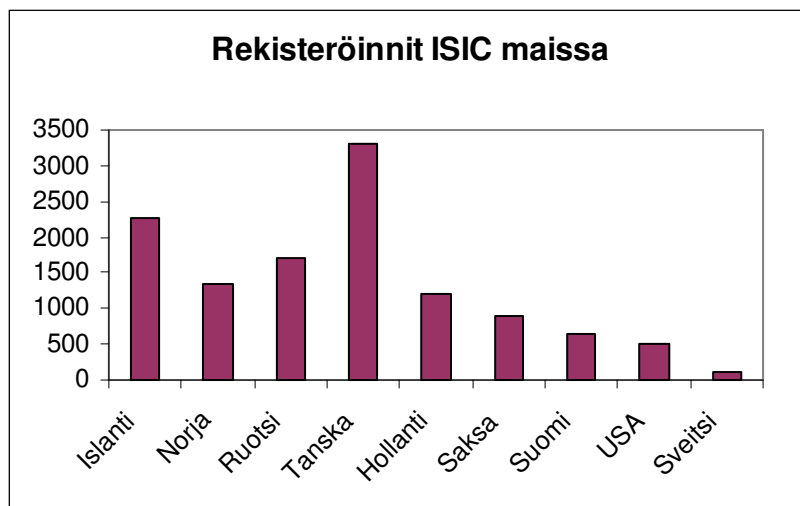
4.1.4 Rodun populaatiot muissa maissa

Kuvassa 9 on nähtävissä tämän hetkiset rekisteröintimäärät ISIC-maissa. Näiden maiden lisäksi on pieniä kantoja Itävallassa, Ranskassa sekä melko runsas kanta

Kanadassa. Myös näiden maiden edustajien toivotaan liittyvän jatkossa ISIC-yhteistyöhön.

Kuva 9. Islanninlammaskoirien rekisteröinnit vuoden 2010 loppuun mennessä ISIC maissa.

Tanskassa on rekisteröity huomattavasti enemmän pentuja kuin kotimaassaan kautta aikojen. Tanskaan on myös viimeisten vuosien aikana tuoda vahvasti muista maista uusia koiria, joten kanta ei edusta enää puhtaasti suurimpia rodun sukulinjoja. Muista maista Ruotsin kanta on vahvimmin nousussa rekisteröintien ollessa jo vuositasolla hieman suurempia tai samalla tasolla Islannin kanssa. Myös Ruotsin kanta on saanut runsaasti vahvistusta sukulinjoista, jotka poikkeavat aikaisemmin jalostuksessa olleista linjoista. Ruotsissa tämä onkin näkynyt vahvimmin myös pentuekoon selvänä nousuna. 1990-luvulla Ruotsissa syntyi vielä keskimäärin hieman yli 3 pentua/pentue, kun 2000-luvulla syntyneiden keskiarvoksi tulee 4,3 pentua/pentue. Samana aikana keskimääräinen vuosittainen viidellä polvella laskettu sukusiitosprosentti on laskenut 7,3 % sukusiitosprosentista 1,7 %:iin. Kaikissa muissakin ISIC maissa sukusiitosprosentit ovat olleet selvässä laskussa.

4.1.5 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Islanninlammaskoirien rekisteröintimäärä Suomessa on ollut tasaisesti nouseva pieniä vuosittaisia vaihteluja lukuun ottamatta. Muissa Pohjoismaissa on vahvat kannat ja erityisesti Tanskassa rodusta on tullut varsin suosittu. Näistä maista on helppo tuoda Suomeen uutta kantaa, vaikkakin Suomessa on edustettuna lähes kaikki islanninlammaskoirien sukulinjat. Kansainvälinen yhteistyö on kuitenkin muissakin maissa lisännyt kiinnostusta vieraampia sukulinjoja kohtaan ja näin monipuolistanut kantoja.

Islanninlammaskoirassa kuten muissakin roduissa on jalostuskäyttöön käytetty varsin rajoittamatta uroksia. Nykyisin on herätty myös rajaamaan urosten käyttöä, mutta menneiden vuosien matadorit näkyvät runsaasti edustettuina koirien sukutauluissa. Ne ovat kuitenkin jo yleisempiä enää koirien 4.-5. sukupolvessa.

Urosten jalostukseen käyttöikä on vähitellen noussut, mutta nartuilla ei siinä ole muutosta. Urosten kohdalla jalostuskäyttöä voidaan venyttää helpommin kuin nartuilla ja on hyvä, että sitä on uskallettu hyödyntää eikä uroksia ole käytetty loppuun hyvin nuorena.

Islanninlammaskoirien sukusiitosaste oli pitkään todella korkea. Osassa maissa tämä alkoi näkyä pentuekokojen laskuna. Nyt sukusiitosaste on kansainvälisesti saatu todella hyvin laskemaan. Uusia sukulinjoja on käytetty runsaasti, koiria on viety ja tuotu ahkerasti. Tulevaisuudessa sukusiitoksen lasku ei tule olemaan varmastikaan enää näin rajua, koska sukulinjoja rodusta löytyy rajoitetusti ja uusien tuomien jalostukseen alkaa olla mahdottomampaa.

Islanninlammaskoiran tehollinen populaatiokoko on ollut myös nousussa ollen jo 50 tuntumassa. Tehollisessa populaatiokoossa ei pystytä huomioimaan epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luvussa täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että se voi olla jopa kymmenkertainen yliarvio todellisesta tilanteesta. Kehityssuunta on kuitenkin nähtävissä ja se on hyvä.

Isä/emäsuhde on islanninlammaskoirapentueissa hyvä. Jalostuskäyttöön on tullut lähes sama määrä uroksia ja narttuja. Samojen yhdistelmien toisto on ollut äärettömän harvinaista eikä sitä ole ilmennyt viimeisinä vuosina lainkaan.

Jalostuskoirien käyttömäärät ovat myös kiitettävästi jääneet siihen, missä kulloinkin asetettu jalostussuositus on. Viimeisimmässä suosituksessa toivotaan yksittäisen koiran käytön jäävän noin 16 pentuun, mikä olisi hieman reilu 5 % rodun viimeisen neljän vuoden rekisteröinneistä. Tämä lienee saavutettavissa kohtuullisen helposti. Toisen polven käytöt sen sijaan ovat varsin vaihtelevia ja niin monen tekijän summia, että niiden hallinta on vaikeampaa ja tuottanut usean koiran kohdalla enemmän ongelmia. Lisäksi osa runsaasti käytetyistä uroksista ja nartuista on sukua keskenään, joten tätä kautta ongelma on laajempi.

Kaikkiaan islanninlammaskoirien maailmanlaajuinen populaation jalostuspohja on kapea. Rodun kansainvälisen yhteistyön myötä on pyritty tilanteeseen kiinnittämään paljon huomiota, mutta rotu on maailmanlaajuisesti pieni.

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa luonnetta ja käyttötarkoitusta seuraavasti:

”Kestävä ja ketterä paimenkoira, joka työskentelee haukkuen. Erittäin hyödyllinen paimennettaessa tai ajettaessa karjaa laitumilla, vuorilla tai etsittäessä kadonneita lampaita. Luonteeltaan erittäin valpas ja ottaa vieraat aina innokkaasti vastaan olematta aggressiivinen. Metsästysvietti ei ole voimakas. Iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja peloton.”

4.2.2 Jakautuminen näyttely-/käyttö-/tms. linjoihin

Rotu ei ole jakautunut näyttely-/käyttö-/tms. linjoihin.

4.2.3 PEVISA- ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminäisyyksien testaus ja/tai kuvaus

Rodussa ei ole luonteen arviointia sidottu PEVISA- ohjelmaan. Luonnetestauksessa on ollut kannustimena vuodesta 2003 vuoden 2009 loppuun, että näyttelytulosten lisäksi rodulta vaadittiin hyväksyty luonnetestitulokseksi FI MVA tittelin saavuttamiseen. Jäsenistön toiveesta sääntöä muokattiin ja vuoden 2010 alusta FI MVA tittelin saavuttamiseen vaaditaan näyttely tulosten lisänä läpikäyty luonnetesti, tottelevaisuuskoulutustunnus TK1 tai hyväksyty palveluskoirien käyttäytymistesti BH. Lisäksi MH luonnekuvaus on anottu edellä lueteltujen lisäksi yhdeksi vaihtoehdoksi.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Islanninlammaskoiran rotumääritelmän kuvaus vilkkaasta, hyvin avoimesta ja uteliaasta koirasta pitää hyvin paikkansa tämän päivän keskiverto islanninlammaskoiran kohdalla. Rodun taipumus käyttää haukkua korostuu tosin valitettavasti hyvin herkästi osalla koirista. Tästä voi muodostua arkipäivässä ongelmia, jos omistaja ei osaa oikealla tavalla puuttua käytökseen sen syy huomioonottaen.

4.2.5 Islanninlammaskoirien luonteen testaaminen

Rodun luonteen arviointia on järjestelmällisimmin tehty luonnetestien muodossa. Koska luonnetesti on ollut yhdistyksen ehdotuksesta ehtona FI MVA arvolle, on luonnetesteissä käynyt rekisteröintimääriin nähden kohtuullisen hyvä otanta islanninlammaskoiria. Vuoden 2010 loppuun mennessä luonnetestikäyntejä on 185kpl, joista Hyväksytyjä on 148kpl (80 %), hylättyjä 32kpl (17 %), keskeytettyjä 5kpl (3 %). Rekisteröityjä koiria on kyseisellä ajalla 613kpl, joista siis luonnetestattu 30%, viimeisen kymmenen vuoden rekisteröintejä on 518kpl, joista on luonnetestattu 34%. Tämä ei kuitenkaan kerro todellista prosenttilukua, koska mukana ovat myös viimeisen kahden vuoden aikana rekisteröidyt koirat, joita ei ole voitu iän takia vielä luonnetestata. Todellisuudessa virhe on vielä hieman suurempi, kun kaikkia koiria ei testata välittömästi niitten täytettyä kaksi vuotta. Taulukosta 5 käy ilmi viimeisen kymmenen vuoden käynnit. Vuosittaiset testausmäärät ovat olleet varsin tasaisia.

Taulukko 5. Luonnetesti käynnit vuosina 2000-2010, rekisteröinnit / kyseinen vuosi ja prosenttiluku, joka kuvaa kyseisenä vuonna syntyneiden koirien luonnetesti käyntejä.

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Yhteensä	24	20	17	15	30	17	22	18	4	5	8
Rekisteröinnit	69	50	83	54	41	43	46	30	44	31	34
Luonnetestatut syntymävuoden mukaan %	0%	10%	31%	37%	41%	51%	57%	50%	61%	41%	41%

Vertailtaessa taulukoita 6 (1996 - 2005 luonnetestatut) ja 7 (2006 - 2010 luonnetestatut) nähdään, että islanninlammaskoirien luonteet luonnetestillä mitattuna ovat viimeisinä vuosina hieman muuttuneet. Kunkin kohdan pisteiden merkitys tarkempaan on tarkistettavissa liitteestä 6, jossa myös luonnetestitulokset tarkemmin. Testituloksista nähtävissä olevista muutoksista ensimmäisenä arvosteltava toimintakyky on 2006- 2010 testatuilla koirilla selkeästi painottunut +1 eli kohtuullisen suuntaan. Tämä suunta on erittäin toivottavaa. Terävyys on entistäkin selkeämmin +1 eli pieni. Taisteluhalu muutos -1 (pienen) suuntaan ei ole toivottu. Kovuudessa on tapahtunut myös hienoinen muutos, kun pehmeiden (-2) koirien osuus on hieman laskenut samalla kun kohtuullisen kovien (+3) määrä on hieman noussut. Tämä on myönteinen suunta. Hermorakenne on vahvistunut entisestään +1 (hieman rauhaton) suuntaan, mutta toivottavaa olisi, että se vielä entisestään vahvistuisi + 2 (tasapainoinen) suuntaan. Laukausvarmojen osuus laukauksen hyväksytysti suorittaneista on selvästi noussut, mutta samalla valitettavasti laukausalttiiden määrä on myös hieman noussut.

Taulukko 6. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 1996 vuoteen 2005, koirien määrä on 77 kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuarthyisä, la = laukausaltis Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla.

Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I =Toimintakyky		9 %	45,5 %	45,5 %		
II =Terävyys	21 %		79 %			
III =Puolustushalu	25 %	1 %	42 %	32 %		
IV =Taisteluhalu	4 %	48%		38 %	10 %	
V =Hermorakenne		10 %	82 %	8 %		
VI =Tempperamentti	49 %	32 %	17 %		1 %	
VII =Kovuus	14 %		64 %		19 %	3 %
VIII =Luoksepäästävyys	94 %	5 %	1 %			
Laukaus	lv 42 %	lk 49 %	pä 1 %	la 8 %		

Taulukko 7. Kaikki testin läpikäyneiden islanninlammaskoirien tulokset vuodesta 2006 vuoteen 2010, koirien määrä on 103 kpl, taulukossa osa-alue pisteet prosentteina. Laukaus kohdassa lv = laukausvarma, lk = laukauskokematon, pä = paukkuarthyisä, la = laukausaltis Taulukossa rodun ihanne profiili on merkitty lihavoidulla.

Pisteet:	3	2	1	-1	-2	-3
I =Toimintakyky		9 %	58 %	29 %	4 %	
II =Terävyys	15 %		85 %			
III =Puolustushalu	17 %	1 %	61 %	21 %		
IV =Taisteluhalu	2 %	39 %		49 %	8 %	2 %
V =Hermorakenne		8 %	87 %	5 %		
VI =Tempperamentti	49 %	19 %	27 %	4 %	1 %	
VII =Kovuus	16 %		68 %		16 %	
VIII =Luoksepäästävyys	94 %	5 %	1 %			
Laukaus	lv 50 %	lk 38 %	pä 3 %	la 12 %		

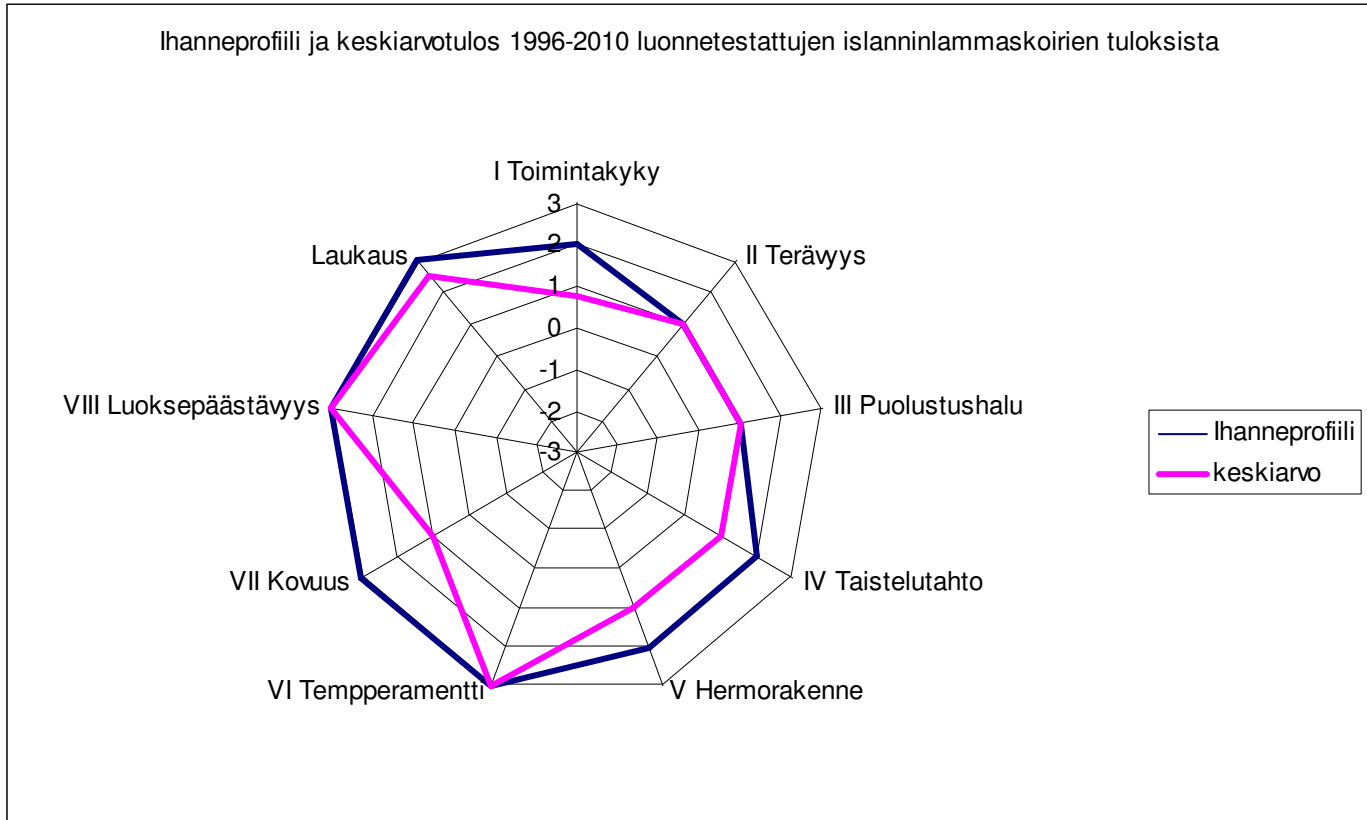
Kuvassa 10 on nähtävissä kuvaajana rodun ihanneprofiili verrattuna keskiarvotulokseen. Ihanneprofiilia luotaessa on mietitty, mikä olisi ihanteellinen paimentava maalaistalon yleiskoiran luonne. Tämä on varmasti myös monella tapaa miellyttävän seurakoiran profiili, jos koti on liikunnallinen ja muutenkin aktiivinen. Ihanteeseen tuskin päästään rodun luonnetestitulosten keskiarvossa, koska silloin kaikkien koirien tulisi olla luonteeltaan melkein täysin samanlaisia. Ihanneprofiili onkin vain tavoite, jota voi yrittää saavuttaa vaikka tietyn osa-alueen kohdalla yhdistelmää miettiessä. Ihanneprofiiliin pyritäessä olisi keskiarvo islantilaisella tämän hetkisessä tilanteessa parannettavaa taistelutahdon, kovuuden, hermorakenteen, toimintakyvyn ja laukauksen kohdalla.

Jalostuksessa on suositeltu käyttämään koiria, joitten luonnetta on jollain menetelmällä testattu. Lisäksi on ohjattu välttämään yhdistelmiä, missä vanhemmilla on samoissa osa-alueissa heikkouksia. Luonteen jalostamisessa olisi tärkeää muistaa, että luonnetestin tietyt osa-alueet vaikuttavat enemmän elämään ja ovat siksi hieman tärkeämmässä asemassa. Arjessa miinustuloksen puolelle mennyt toimintakyky, hermorakenne tai kovuus sekä se, että koira on laukausaltis, haittaavat helposti koiran elämää. Rodulle ominaisen käyttäytymisen kannalta on kuitenkin samantekevää onko terävyys +1 tai +3. Tärkeintä on, ettei koiralla ole jäljelle jäävää hyökkäyshalua, koska se olisi täysin epätyypillistä islanninlammaskoiran käytöstä. Luonteen jalostaminen on hidasta, koska on otettava myös muut jalostukselliset asiat huomioon.

Rotuyhdistyksen järjestämä luonnetesti on järjestetty muutamana vuonna peräkkäin samalla paikalla ja samoilla tuomareilla. Näin on pyritty saamaan suuri joukko hyvin vertailukelpoisia tuloksia niin tuomareiden kuin testipaikan suhteen samalla. Näissä testeissä onkin testattu jo viitisenkymmentä islanninlammaskoiraa. Luonteen seuraaminen testaamalla on jatkossakin tärkeää ja tämän luonnetestin rinnalle on nousemassa MH luonnekuvaus.

Kuva 10. Kuvaan yhdistetty luonnetestin islanninlammaskoiran ihanneprofiili ja keskiarvotulos osa-alueittain vuosina 1996- 2010 testatuista islanninlammaskoirista. Laukaus 3 tulos tarkoittaa laukausvarmaa.

Suomeen saatiin vuoden 2010 alusta viralliseksi luonteenkuvausmenetelmäksi MH luonnekuvaus. Suomessa MH luonnekuvauksessa ei ole ollut vielä kuin 6 islanninlammaskoira (näistä 3 on samasta pentueesta ja 4. on näitten emä, joten otanta on kovin pieni vielä). MH luonnekuvaus on jaoteltu 10 kohtaan, jotka toteutetaan jokaiselle koiralle aina täysin samalla tavalla. Luonnekuvauksessa kuvataan koiran käyttäytymistä asteikolla 1-5 (1 = pieni reaktio 5 = suuri reaktio) ihmiseen tutustumisessa, leikissä ihmisen kanssa, takaa-ajossa, etäleikissä, yllätyksessä, suhtautumisessa ääniärsykkeeseen, aaveisiin sekä ampumiseen. Myös aktiviteettitasoa mitataan yhdessä osiossa. Kaikki kohdat (10) on vielä jaettu eri osiin (yhteensä 31 eri kohtaa), joten kuvaus on melko laaja. Kuvauksen tuloksen kirjaa kaksi luonnekuvaajaa, eivätkä he mitenkään tulkitse koiran luonnetta vaan ainoastaan täyttävät lomakkeeseen reaktiot. Lopussa on luonnetestin tavoin suullinen lyhyt koonti tuloksista. Yhdistyksemme on kouluttanut kolme toimihenkilöä, joka toivottavasti edesauttaa oman testin järjestämistä, jolloin lisää koiria saataisiin testattua tällä menetelmällä. MH luonnekuvauksen hyötynä olisi helpompi vertailtavuus muitten pohjoismaitten kanssa, joissa kyseinen luonnekuvaus on ensisijainen luonteen testausmenetelmä rodussamme.

4.2.6 Luonteen testaaminen muissa islanninlammaskoiraissa

2004 Islanninkoirat ry:n vieraana kävi luonnekuvaajia Tanskasta. Tanskalainen luonnekuvaus (UHM = UngHundeMentaltest eli nuoren koiran luonnekuvaus) eroaa suomalaisesta/ruotsalaisesta MH luonnekuvauksesta siinä, että siitä puuttuu kokonaan etäleikki ja leikki 2. Muut osiot ovat samanlaisia. Pisteytykset ovat sanamuotoineen lähes identtiset, mutta yllätys sekä ääniherkkyyskohdasta puuttuu osio jäljelle jäävästä kiinnostuksesta. Tulokset ovat siis erinomaisesti muilta kuin puuttuvilta osin vertailukelpoisia. Tanskassa luonnekuvaus on suunnattu erityisesti nuorille, 10 -24 kk ikäisille koirille. Vanhemmilla koirilla on osallistumisoikeus, mutta niiden tuloksia ei käytetä tilastoihin, joilla kuvataan nimenomaan nuorten koirien käyttäytymistä. Tällä pyritään rajaamaan koulutuksen vaikutukset ja opitut asiat mahdollisimman alhaisiksi tilastoissa ja ohjaamaan kasvattajia innostamaan kasvatit nuorina luonnekuvaukseen. Suomessa järjestettyyn UHM luonnekuvaukseen osallistui 12 islanninlammaskoira, joista kolmen koiran testi jouduttiin keskeyttämään. Kaikki keskeytykset tehtiin kummitusosiossa.

Tanskan islanninlammaskoirayhdistys oli vuoden 2010 loppuun mennessä UHM luonnekuvannut 282 nuorta islanninlammaskoira ja 44 yli 24 kk ikäistä. Vuosina 2007- 2010 luonnekuvattiin 113 koiraa, mikä vastaa n. 25 % rodun vuosittaisesta rekisteröinneistä. Tanskan yhdistyksellä on käytössä ihanneprofiili kuvaamaan islanninlammaskoiran luonteen toivetta. Ruotsissa MH luonnekuvaukseen on osallistunut vuoden 2010 loppuun mennessä 177 islanninlammaskoira. Vuosina 2007- 2010 luonnekuvattiin 70 koiraa, mikä vastaa 15 % rodun vuosittaisesta rekisteröintimäärästä Ruotsissa. Ruotsin, Tanskan sekä Suomen luonnekuvaustulokset on koottu taulukkoon 8. Samassa taulukossa on MH luonnekuvauksen osioiden kuvaukset sekä Tanskan ihanneprofiili. Yleisesti voi sanoa, että kaikissa maissa kontaktissa ei ole mitään ongelmaa. Sekä ruotsalais- että tanskalaiskoirat leikkivät ihanteen tuntumassa, suomalaiskoirista suurin osa leikki ihanneprofiilin mukaisesti, mutta tarttuminen on kaikilla ihanteen alle. Takaa-ajoleikki ei paljoa islanninlammaskoira tunnu kiinnostavan MH luonnekuvauksen muodossa, aktiviteettitaso on keskiarvoisesti rauhallisen puolella. Etäleikki kiinnosti suomalaiskoira kuten Ruotsissa luonnekuvattuja, mutta suomalaiskoirat eivät kiinnostuneet yhtä hyvin menemään tutkimaan ihmistä. Yllätys & ääniherkkyyskohdassa uteliaisuus jäi kaikilla huomattavasti ihanneprofiilin alle, mutta muuten oltiin lähellä ihannetta/ihanteessa. Sama suunta on aaveiden kanssa, uteliaisuus on toivottua pienempää, tässä myös pelko suurempaa. Ampuminen on tanskalaiskoirilla lähempänä ihanneprofiilia, kun ruotsalaiskoirat ovat keskiarvoisesti huonompia kestämään laukauksen ääntä.

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Taulukko 8. MH luonnekuvauksen osiot ja tulosityhteenveto Suomen, Ruotsin, Tanskan tuloksista sekä tanskalainen ihanneprofiili.

Merkintöjen selitykset:

	Ruotsissa 2007-2010 luonnekuvattujen (70 islanninlammaskoira) keskiarvotulos
	Tanskan 2007-2010 luonnekuvattujen (113 islanninlammaskoira) keskiarvotulokset niistä osioista, jotka ovat myös tanskalaisessa luonnekuvauksessa
	Tumma ruutu, jos osion keskiarvo sama ruotsalaiskoirian ja taskalaiskoirian tuloksissa

(1), (2) jne Suomessa testattujen koirien (6) tulosten jakaumat, numero suluissa tekstin lopussa osoittaa montako tuloksen on saanut

Ottaa...	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehdminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen (5)	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne. (1)
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / <i>Ei kokeilla</i>	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta (1)	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta (4)	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta (1)
1c. KONTAKTI Käsitteily	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta (2)	Hyväksyy käsittelyn (3)	Hyväksyy ja ottaa kontaktia (1)	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1 Leikkihalua	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta (1)	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee (1)	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen (4)	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen (1)	Ei tartu, nuuskii esinettä (2)	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla (1)	Tarttuu heti koko suulla (2)	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen (3)	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan (1)	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudelleen/ Korjailee otetta (1)	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa (1)	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita (4/4) ☐ ☐	Aloittaa, mutta keskeyttää (1/0) ☐ ☐	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista (1/1) ☐ ☐	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille (0/1) ☐ ☐	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille ☐ ☐
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ <i>Ei juokse perään (5/4)</i> ☐ ☐	Ei tartu, nuuskii saalista (1/2) ☐ ☐	Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa ☐ ☐	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia ☐ ☐
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata (3)	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja (2)	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen (1)	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhaton koko ajan</i>
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, väliillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja (6)	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöryityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöryityksiä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (5)	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. tai toisessa osassa (1)	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. ja toisessa osassa.
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo (5)	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo (1)	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäroiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalua	Ei osoita kiinnostusta (5)	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta (1)	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta (5)	Kiinnostuu, mutta keskeyttää (1)	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti (1)	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista (3)	Pakenee enintään 5 metriä (2)	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (6)	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koira (3)	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä (2)	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin (1)	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä (4)	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla (1)	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen (1)	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalarin (3)	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla (2)	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla (1)	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan (4)	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä (2)
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan (2)	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koira (4)	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla (3)	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen (2)	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla (1)	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä Kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan (5)	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla (1)	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla

	1	2	3	4	5
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (2)	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä (4)	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	Katselee aaveita silloin tällöin (2)	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista (2)	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja (2)	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa (1)	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä (1)	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä (2)	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / <i>Pakenee (2)</i>
8d. AAVEET Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa (2)	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä (2)	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin (1)	Menee katsomaan ilman apua (1)
8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ <i>Ei mene ajoissa (1)</i>	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan (5)	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu
9a. LEIKKI 2 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta (1)	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee (3)	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen (2)	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen (1)	Ei tartu, nuuskii esinettä (3)	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla (1)	Tarttuu heti koko suulla (1)	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön (2)	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön (1)	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/ passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/passiivisuuteen (1)	Häiriintynyt, pelokas / <i>Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta (2)</i>

Islannissa on vuoden 2010 loppuun mennessä luonnekuvauksessa käynyt 40 islanninlammaskoira, siellä käytetään tanskalaismallia. Tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kuin Tanskasta on saatu. Islannista tuotuja koiria on myös runsaasti luonnekuvattu sekä luonnetestattu Suomessa, Tanskassa ja Ruotsissa. Näiden koirien tulokset ovat olleet hyvin rodun keskiarvoa vastaavia.

Haastattelua omistajille ei Suomessa ole tehty luonteen ja sen ongelmien suhteen. Terveystarkastuksen yhteydessä voisi samassa yhteydessä tehdä kyselyn.

4.2.7 Käyttö- ja koeominaisuudet

4.2.7.1 Epävirallinen paimennustaipumustesti

Islannissa islanninlammaskoira on käytetty perinteisesti paimenkoirana. Nykyisin bordercollie on osittain syrjäyttänyt rodun, mutta yhä pieni osa lampureista käyttää perinteistä rotua, koska islanninlammaskoiran ominaisuudet hakea lampaita maastosta itsenäisesti ovat tarkempaan laumanliikutteluun jalostettua bordercollieta paremmat. Islannissa lampaat ovat perinteisesti koko kesän suurilla, vain osin rajatuilla laitumilla. Syksyllä lampaat ajetaan kokooma-aitoihin. Lampaat on kuitenkin haettava maastosta, missä työssä koiraa tarvittiin. Perinteisesti vanhempi koira on opettanut nuoremmat koirat työhön, joten ihminen ei paljoa ole puuttunut niiden opettamiseen. Islanninlammaskoirat irtautuvat maastossa itsenäiseen työskentelyyn etsimään pieniä maastoon hajonneita lammaskatraita sekä kokoavat itsenäisesti niitä suureen laumaan. Islanninlammaskoiraan tapa työskennellä on käyttää sekä liikettä että haukkua paimennuksessa. Niiden rakenne on myös taannut hyvän kestävyuden vaikeassa maastossa liikkumiseen. Paimennusominaisuuksia ei Islannissa mitata, mutta muualla on otettu käyttöön ainakin pari erilaista epävirallista paimennustestausmallia.

Vuodesta 2006 alkaen on Suomessa toteutettu ruotsalaismallin mukaista epävirallista paimennustaipumustestiä. Alkuun testaajakin saapui Ruotsista kouluttaen samalla Suomessa asuvaa testaajaa. Kaikkiaan on 107 eri koiraa käynyt testissä vuoden 2010

loppuun mennessä ja muutama koira lisäksi kahteen kertaan. Ruotsissa testataan samalla testillä länsigöötanmaanpystykorvia islanninlammaskoirien lisäksi. Testi voidaan tehdä myös naudoilla, mutta Suomessa testi on tehty joka kerta lampailla. Eri tilojen lampaat ja testipäivät sekä paikka poikkeavat jonkin verran toisistaan, mikä jonkin verran vaikuttanee testituloksiin. Kaikkien 2006 - 2010 Suomessa testattujen koirien tulokset ovat nähtävissä taulukossa 9. Paimennustaipumustesti ei ehkä nykyisellään kerro totuutta, joten kehittelyn tarvetta olisi. Tämä on tullut hyvin ilmi, kun jo pienellä paimennus koulutuksella on koira saattanut uusinta testissä muuttaa tulostaan huomattavasti parempaan suuntaan. Lisäksi on koiria, jotka ovat testissä saaneet heikkoja taipumuksia, mutta siitä huolimatta toimivat päivittäisessä paimennustyössä maatilalla.

Testi suoritetaan lammassaitauksessa, johon varataan 5-10 lampaan lauma. Koira ja ohjaaja toimivat saavuttuaan aitaukseen tuomarin ohjeen mukaisesti. Koira pääsee aluksi pitkässä liinassa lähestymään lammasslaumaa. Jos koira lähtee ajamaan lampaita, niin se tehdään aluksi liinassa, myöhemmin irti. Tuomari toimii tilanteen mukaan ja jatkaa testaustilannetta niin kauan, että saa kaikki testissä arvosteltavat kohdat (taulukko 9) täytettyä, jos tämä vain on mahdollista. Testissä seurataan koiran innostusta eläimiä kohtaan, sen etäisyyttä lampaista, tapaa työskennellä, haukkumista yms.

Yleisesti ottaen koirat ovat olleet kiinnostuneita eläimistä, vaikka koirista lähes kaikki (95%) kuuluvat luokkaan "ei nähnyt eläimiä aiemmin". Sekä hinnassa että vapaana suurin osa (74 %) koirista on rynnännyt kohti eläimiä eli selvästi reagoinut eläimiin. Paimennus tahtoo melko suurella osalla riistäytyä turhan vauhdikkaaksi lampaitten kanssa juoksemiseksi, mutta neljännes ajaa määrätietoisesti. Lomakkeeseen on suomennettu kohtaan 3.a vapaana ajaa kohta 5 jahtaa, mikä tulisi ennemmin olla ryntäämistä yhden eläimen perässä. Tämän tuloksen saaneet koirat (29%) eivät jahtaa lampaita saalistusmielessä, vaan ne innostuneet juoksemaan lähinnä yhtä lammasta seuraten. Testatut islanninlammaskoirat käyttivät (72 %) runsaasti alkuperäistä taipumusta haukkua ajaessa. Ajoetäisyys eläimistä on yhtä usein pieni, mutta alle puolet käyttää ajaessa omaa liikettä (siksak) lauman kokoamiseen. Hyvin harva (9 %) islanninlammaskoira käyttää näykkimistä paimennuksen apuna testitilanteissa. 40 % testatuista on pystynyt siirtämään helppoja eläimiä ilman apua. Kuitenkin lauman kokoon ajaminen ei ole kovinkaan onnistunutta, sillä melkein puolet (47 %) koirista hajottaa lauman. Kokonaistuloksissa yleisin tulos on heikot paimennustaipumukset, sen jälkeen melkein yhtä paljon on koiria, jotka ovat saaneet joko ei paimennustaipumuksia tai hyvät paimennustaipumukset.

Paimennustaipumukset eivät ole paimennustaipumustestin otoksen perusteella kovin vahvoja. Toisaalta tulee muistaa, että koirat tulevat testiin lähes poikkeuksetta tilanteessa, jossa ne kohtaavat lampaita ensimmäistä kertaa elämässään ja usealla rohkeus on koetuksella tässä kohtaamisessa. Tämän vuoksi vain osan paimennustaipumukset tulevat esille tässä ensikohtaamisessa. Usea testissä "ei paimennustaipumus-taipumuksia" tai "heikkoja paimennustaipumuksia" saanut on syttynyt myöhemmin paimennukseen, kun koira on päässyt uudelleen lammasslauman kanssa kokeilemaan vaistoja. Suomessa olevista islanninlammaskoirista yli 20 on asunut tai asuu maatilalla, joilla on nautoja, vuohia, lampaita tai poroja paimennettavaksi. Näistä hyvin erisukuisista koirista aivan muutamaa lukuun ottamatta on kaikkia voitu käyttää paimennustyössä, mikä kertoo varsin hyvää kuvaa rodun paimennusvaistojen säilymisestä. Paimennustestin lisäksi yhdistys on

alkuvuosina järjestänyt paimennustilaisuuksia lampailla, nautoilla ja poroilla. Osa koirista tuntuu syttyvän helpommin isojen eläinten paimennukseen ja pitääkin muistaa, että Islannissa koiria on käytetty myös hevosten ja nautojen paimennuksessa. Koska suurin osa koirista ei mene työkoiriksi, mutta rodun paimennusominaisuudet on toivottavaa saada säilymään, on testaustoiminta ja sen kehittäminen jatkossakin tärkeää.

Taulukko 9. Islanninlammaskoirien paimennustestin arvostelukaavake ja 2006-2010 testattujen koirien tulosten jakaumat prosentteina. Punaisella yleisin ja vihreällä seuraavaksi yleisin tulos.

	1	2	3	4	5
1. Aiempi kokemus	Ei nähnyt eläimiä aiemmin (95%)	Tutustunut eläimiin (5%)	Koulutettu paimennukseen		
2. a Kytkettynä ensimmäinen kontakti	Ei lainkaan kiinnostunut (8 %)	Seisoo paikallaan tarkkaavaisena (8 %)	Menee kohti epäröiden (24 %)	Menee kohti määrätietoisesti (10 %)	Vetää hihnassa, ryntäilee (50 %)
2. b Kytkettynä ajaa	Ei lainkaan kiinnostunut (12 %)	Kuljettaa epäröiden, lopettaa (11 %)	Kuljettaa epäröiden, kiihdyttää (15 %)	Kuljettaa määrätietoisesti (8 %)	Ryntää (55 %)
3.a Vapaana ajaa	Ei lainkaan (15 %)	Epäröiden (12 %)	Määrätietoisesti (27 %)	Ryntää (17 %)	Jahtaa (29 %)
3. b Vapaana Haukkuu ajaessaan	Ei (20 %)	Vähän (8 %)	Kyllä (72 %)		
3.c Vapaana Etäisyys eläimistä	Lähellä (77 %)	Pitää etäisyyttä (23 %)			
3. d Vapaana Ajoaika/Ajon kestävyys	Ei lainkaan (6 %)	Ajaa muutaman kerran (15 %)	Useita keskeytyneitä ajoja (16 %)	Lopettaa vähitellen/ kutsuttaessa (31 %)	Vaikeuksia lopettamisessa (32 %)
4. a Ajaessaan Painostaa	Ei lainkaan (20 %)	Siirtää ohjaajan auttaessa (17 %)	Siirtää helppoja eläimiä ilman apua (41 %)	Siirtää vaikeita eläimiä avustaessa (12 %)	Siirtää vaikeita eläimiä ilman apua (10 %)
4. b Ajaessaan Näykkii/puree	Ei (90 %)	Ilmaa (0 %)	Harvoin (2 %)	Tarvittaessa (3 %)	Koko ajan (4 %)
4. c Ajaessaan Liikkuu siksakkia	Ei (51 %)	Taipumus (12 %)	Silloin tällöin (5 %)	Lähes koko ajan (16 %)	Koko ajan (15 %)
4.d Ajaessaan Kokoaa	Ei lainkaan (15 %)	Hajottaa lauman (47 %)	Onnistuu ohjaajan avustaessa (7 %)	Onnistuu ilman apua, kääntää (4 %)	Ajaa kokoon (27 %)
5. Tänäpäin koira on osoittanut	Ei paimennustaipumuksia (27 %)	Heikkoja paimennustaipumuksia (29 %)	Hyviä paimennustaipumuksia (25 %)	Erittäin hyviä paimennustaipumuksia (16 %)	Erinomaisia paimennustaipumuksia (7 %)

4.2.7.2 Muut koetilastot

Islanninlammaskoira on työskentelyhalukkuutensa ja oppivaisuutensa vuoksi hyvä harrastuskaveri erilaisiin harrasteisiin. Suosituin harrastus näyttelyitten jälkeen on agility, mikä rodulle monella tapaa sopiikin, urokset tosin kokonsa puolesta joutuvat usein maxi-luokkaan missä on vastassa hiukan liian korkeat hypyt, joten menestyminen ei ole helppoa. Islanninlammaskoirissa on kaksi agilityvaliota. Vuonna 2010 koiria starttasi kaikissa kolmessa kokoluokassa kaiken kaikkiaan 16 eri koiraa I-III luokissa. Liitteenä 7 kooste viimeisen 5 vuoden starteista.

Tottelevaisuuskokeet ovat myös suosittu harrastus, startteja tulee vuoden aikana vähemmän kuin agilityssa, mutta harrastavien koirien määrä on lähes sama. Vuonna 2010 kokeissa oli 15 eri koirakkoa ALO-AVO-VOI luokissa. Kaksi islanninlammaskoiraa on saavuttanut tottelevaisuusvalion arvon. Liitteessä 8 kooste viimeisen viiden vuoden koekäynneistä.

BH-testin on suorittanut kymmenen viimeisen vuoden aikana 19 islanninlammaskoiraa. Yksittäisiä tai muutamia koirakoita on myös kilpaillut muissa koiraharrastuslajeissa: koiratanssissa, pelastuskoirapuolella raunioilla, palveluskoirapuolen jäljellä ja haussa, vesipelastuksessa, vetohiihdossa ja rallytokossa (epävirallinen, mutta rotumme parissa lisääntyvää suosiota nauttiva laji). Palveluskoiraoikeudet islanninlammaskoira menetti 2010 vuoden lopussa, kun koulutustunnusta ei ollut tullut määrätystä kolmessa vuodessa. Palveluskoirakokeissa islanninlammaskoira hiukan kärsii pienestä koosta.

Kaikissa koemuodoissa on suuria vaihteluita koekäynneissä koko 2000 luvun ajan. Kuitenkin suuntaus harrastamiseen on ennemminkin lisääntyvä kuin vähenevä. Vaikka koekäyntejä onkin hieman vähemmän, entistä useammat koirat ovat olleet niitä tekemässä. Harrastuslajien lisääntymien on hieman vähentänyt tiettyjen lajien koekäyntejä, vaikka harrastavien koirien määrä onkin suurempi. Rodun koiria on myös kohtuullisen paljon aktiivisessa harrastamisessa palveluskoirapuolella, vaikkei kilpailuoikeuksia olekaan.

4.2.8 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Islanninlammaskoirien ongelmana on eroahdistus. Se vaihtelee lievistä sotkemisesta jopa lääkitystä vaativiin tilanteisiin, joita onneksi on vain muutama tapaus. Ongelmassa on yritetty valistaa varsinkin kasvattajia. Kasvattajan olisi hyvä tiedostaa koiran eroahdistuminen ja jalostuskäytössä välttää vaikeasti eroahdistuneitten käyttöä. Kuitenkin lievempien tapausten käyttö on arvioitava tapauskohtaisesti, tällöin luonnollisesti käytetään vastapuolena koiraa, jolla tällaisia ongelmia ei ole. Tämä siksi, että pienen geenipoolin omaavassa rodussamme mahdollisimman montaa koiraa käytettäisi jalostukseen, on joskus perusteltua käyttää pienistä ongelmista kärsiviä koiria. Kuitenkin elinolosuhteet ja koulutus vaikuttavat tämän ongelman syntymiseen valtavasti, joten kasvattajilla on mahdollisuus vaikuttaa asiaan ohjeistamalla oikealla tavalla pennun ostajia. Myös jalostustoimikunta on kertonut, miten asiaa voisi ehkäistä ja mistä asiaan saa apua. Pentuoppaassa, joka sisältyy kasvattajille tarjottuun pentupakettiin, on yksityiskohtaisia neuvoja ongelman estämiseksi ja poiskouluttamiseksi. Tärkeintä olisi tehdä pennulle yksinolosta turvallista ja

arkipäiväistä ja tarttua asiaan heti koiran tultua uuteen kotiin. Asiasta puhutaan avoimesti, joten ongelma on hallittavissa.

Lisääntymiskäyttäytymisestä ei ole raportoitu yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta ongelmia. Asiaa on kysytty terveystarkastuksessa ja pentu seuranta lomakkeessa. Seuranta on jatkuvana käytössä ja pentu seuranta kaavakkeen (liite 4) täyttää lähes kaikki kasvattajat. Islanninlammaskoirat hoitavat aina pentujaan hyvin pikkupentuvaiheessa. Kun pennut ovat isompia, kaikki nartut hoitavat edelleen pentunsa, mutta silloin tulee hieman vaihtelua siinä vieroittaako narttu pennut itse vai tarvitseeko se tässä ihmisen tukea. Lähes kaikki nartut leikkivät pentujensa kanssa.

Ääniin reagoitua esiintyy, lähinnä laukaukset ja ilotulitteet, mikä käy ilmi jo luonnetesti-aineistosta, tämä otetaan huomioon jo urossuosituksia tehdessä.

Sosiaalisen käyttäytymisen ongelmat eivät yleensä kohdistu ihmisiin. Islanninlammaskoirat ovat luonteeltaan aina avoimia ja uteliaita, ainoastaan pentuaikana hyvin eristäytyneissä oloissa elävät pennut ovat olleet arkoja ihmisten ja uusien asioiden suhteen. Sen sijaan toisille koirille rähisemistä esiintyy valitettavan paljon erityisesti nuorten urosten keskuudessa. On hyvin tavallista, että hieman yhden vuoden iän molemmin puolin uroksilla voi tulla ohitus ongelmia ja turhaa uhoamista toisille uroksille. Tavallisesti ongelma tulee vähitellen hieman huomaamatta kunnes jossain ahtaassa tilassa, missä koiria on paljon (esim. näyttelyt), yhtäkkiä huomataankin, että koira ei kestäkään olla toisten lähellä. Ongelma aiheutuu varmasti useasta syystä, alentuneesta stressinsiedosta, ylimaskuliinisuudesta, liian vähäisistä positiivisista koirakontakteista ja koulutuksen puutteesta tai vääränlaisesta koulutuksesta. Koulutuksella rähinöinti saadaan lähes aina kuriin ja myös tämän asian suhteen löytyy apua pentuoppaastamme. Yritämme myös valistaa koiranomistajia, mitkä ovat ne hälytysmerkit, mihin kannattaisi reagoida, jotta ongelma voitaisiin hoitaa alkuvaiheessa. Koirakielellisesti islanninlammaskoirat ovat lahjakkaita ja niistä on helppo nähdä mitä ne tarkoittavat, koska mitään kehon muotoa ei ole liioiteltu, kasvoissa on myös usein värimerkkejä, mitkä vielä korostavat kasvojen ilmeitä. Vaikka häntä on kippuralla, se on hyvin liikkuva ja koirat yleensä myös ymmärtävät sen käytön, joten sekään ei sekaannuksia aiheuta. Käytöksen ongelmat pyritään ottamaan myös jalostuksessa huomioon, emme halua, että urosten ulkoiset maskuliiniset merkit ylikorostuvat (esim. pään ja rintakehän leveys), jolloin koira ei myöskään enää täytä rotumääritelmän vaatimuksia. Yhdistys on jokaisessa tuomarikoulutuksessa, jossa on saanut puhevuoron, myös painottanut, että urosten rähinöintiin näyttelykehässä tulee puuttua arvostelussa. Tämän toivotaan vaikuttavan myös kasvattajien suhtautumiseen jalostuksessa.

Autojen yms. liikkuvan luvaton paimentaminen on valitettavan yleistä ja kyseisen syyn takia koiria myös kuolee muutamia vuodessa. Kyseinen käyttäytymismalli on paimenkoiralle tyypillinen, mutta myös poiskoulutettavissa, jos asiaan tartutaan heti sen ilmettyä. Ongelmana on ollut saada pennun omistajat ymmärtämään kuinka vakavasta asiasta on kyse. Asiasta valistetaan ja koulutuksen merkitystä korostetaan, koska pennusta asti ohiviuhuviin asioihin rauhallisesti suhtautuva koira ei yleensä myöhemminkään ole ongelmallinen. Asioista poisoppiminen sen sijaan on hidasta ja vaatii paljon työtä, eikä lopputulos kuitenkaan ole välttämättä täysin luotettava. Asiaan voitaisiin puuttua jalostuksellisesti, mutta miksi jalostaa paimenkoira, jolla ei ole paimennusviettiä. Tämän vuoksi asiasta on vain valistettava, että omistajat osaisivat alkaa koulutuksen heti jos koira alkaa osoittaa väärin suuntautunutta

paimennuskäytöstä. Viime vuosina ongelma on ehkä hieman lisääntynyt, onko syy koiran omistajien erilaisuudesta, kun koiria on ylipäättään enemmän. Vai kenties hyvinkin erilaisissa tavoissa kouluttaa koiraa, joitten yhdisteleminen voi aiheuttaa koiralle suurta hämmennystä, lisää stressiä ja jopa ajaa häiriökäyttäytymiseen.

4.2.9 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista

Kaiken kaikkiaan islanninlammaskoira on mukava koira harrastuksesta riippumatta. Vilkkautta on joka yksilössä sen verran, että koira vaatii säännöllisesti jotain tekemistä. Tekemisellä ei sinänsä ole väliä, oli se lasten kanssa leikkimistä vai tavoitteellista kilpaurheilua. Rotu vaatii kuitenkin aina paljon liikuntaa ja aktiviteettia ja sen unohtaminen tuo lähes poikkeuksetta ongelmia käyttäytymisessä. Temperamentti eroja rodussa on melko vilkkaasta hyvin vilkkaisiin yksilöihin. Jos hyvin vilkkaaseen koiraan yhdistyy vielä matala stressikynnys, niin tämä tuo arkeen herkästi ongelmia. Stressaantuminen näkyy helpoiten turhana haukuskeluna, yksinolo-ongelmina, huonona hihnakäytöksenä, väärin suuntautuneena paimennuskäytöksenä jne. Jalostukseen stressiherkempien ja eroahdistuneiden koirien käyttöä tulee miettiä tarkoin. Kannan kapeuden takia kompromisseja tarvitsee kuitenkin tehdä ja lievemmistä ongelmista kärsiviä on käytettävä jalostukseen. Tällöin kuitenkin aina mietitään, että toisella koirista ei ole samoja ongelmia. On myös aina arvioitava, mikä tosin usein täysin mahdotonta, onko esim. vääränlainen koulutus kenties pahentanut ongelmaa. Ehdottoman tärkeää on kasvattajien myös kertoa avoimesti rodun todellisesta luonteesta, jotta oikea koira löytäisi oikeaan kotiin.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA- ohjelmaan sisällytyt sairaudet

Islanninlammaskoira on ollut 1.1.2002 lähtien mukana Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmassa lonkka- sekä silmätarkastuksen osalta. 1.1. 2007 ohjelmaa jatkettiin muuten samanlaisena, mutta lonkkatulokseen otettiin raja-arvoksi aste C. 1.1. 2012 ohjelmaan lisätään polvitarkastus.

Rodun PEVISA ohjelma:

Lonkat: koiralla tulee olla *astutushetkellä virallinen lonkkakuvaustulos. Rekisteröinnin raja-arvo on lonkkaniveldysplasian aste C.*

Polvet: koiralla tulee olla *astutushetkellä virallinen polvitarkastustulos. Rekisteröinnillä ei ole raja-arvoa.*

Silmät: koiralla tulee olla *astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastustulos. Silmätarkastus on voimassa 24 kuukautta.*

Rotukohtainen PEVISA-ohjelma koskee myös ulkomaisen uroksen jalostuskäyttöä. Islanninlammaskoirilla on anottu poikkeuslupa polvitutkimuksen osalta eli ulkomaiselta jalostusurokselta ei vaadita polvitutkimustulosta. Lupa koskee ulkomailta tapahtuvaa astutusta sekä ulkomaisen uroksen sperman käyttöä. Kennelliitto huomioi poikkeukset pentuetta rekisteröidessään.

Pysyvä poikkeuslupa ei koske Suomessa vierailevalla tai oleskelevalla ulkomaisella uroksella tapahtuvaa astutusta. Täällä oleva uros voidaan tarvittaessa joko tutkia PEVISA-ohjelman mukaisesti, tai rotujärjestö voi esittää tapauskohtaista poikkeuslupaa uroksen käytölle ([koirarekisteriohjeen kohta 5](#)).

4.3.1.1 Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika", (engl. hip dysplasia, HD) on yleisin islanninlammaskoiran luuston/nivelten kasvuhäiriöistä. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste *) vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0.1–0.6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiasuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

*) Periytymisaste = Määrällisesti periytyvässä (kvantitatiivisessa) ominaisuudessa koiran ilmiasua muokkaavat sekä useat geenit että ympäristö. Periytymisaste kertoo, kuinka suuri osuus eläinten välisistä eroista johtuu perinnöllisistä tekijöistä. Jos kaikilla koirilla on ominaisuudesta samat geeniversiot, ei eläinjoukossa ole perinnöllisiä eroja. Silloin periytymisaste on nolla, vaikka ominaisuus olisi vahvastikin perinnöllinen.

Periytymisaste kuvaa myös aineiston käyttökelpoisuutta ominaisuuden jalostuksessa, eli sen perusteella nähdään kuinka hyvin aineisto tuo koirien välisiä perinnöllisiä eroja esiin. Siten se kuvaa myös jalostettavuutta.

Periytymisaste voi vaihdella välillä 0-1 (0-100 %). Se on sitä suurempi mitä paremmin ominaisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät pystytään vakioimaan. Jalostuksessa voidaan edistyä, jos periytymisaste on yli nollan. Periytymisastetta pidetään kohtalaisena, jos se on yli 0,20, ja korkeana, jos se on yli 0,35-0,40.

Periytymisaste ei ole vakioluku. Samankin ominaisuuden periytymisaste vaihtelee eri populaatioissa, riippuen perinnöllisten erojen määrästä ja erilaisista ympäristötekijöistä. Jos ominaisuuden jalostamisessa edistytään, periytymisaste pienenee, koska eläinten väliset perinnölliset erot vähenevät ja ympäristövaikutusten suhteellinen osuus kasvaa.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, "pupuhyppele", ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria. Islanninlammaskoirille ei Suomessa pienen kuvausmäärän vuoksi voida laskea BLUP indeksiä.

Suomessa vuoden 2010 loppuun mennessä kuvatuista koirista 34 % (taulukko 10) on jonkin asteinen lonkkanivelen kasvuhäiriö. Lisäksi kaksi koiraa on lopetettu pentuiässä pahan ja voimakkaasti kipua aiheuttaneen lonkkanivelen kasvuhäiriön vuoksi sekä yksi Suomessa syntynyt koira on kuvattu Tanskassa E-tuloksella.

Taulukko 10. Suomessa kuvattujen islanninlammaskoirien lonkkatulokset

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä	Lonkkavika %
1991	1	0	0	0	0	1	0 %
1992	0	2	0	0	0	2	0 %
1993	1	0	1	0	0	2	100 %
1994	1	0	0	1	0	2	50 %
1995	0	4	1	0	0	5	20 %
1996	1	1	1	0	0	3	33 %
1997	1	1	2	0	0	4	50 %
1998	1	1	1	1	0	4	50 %
1999	6	4	3	2	0	15	33 %
2000	4	6	0	0	0	10	0 %
2001	7	6	2	2	0	17	24 %
2002	11	6	9	4	0	30	43 %
2003	12	10	3	7	0	32	22 %
2004	15	11	5	0	0	31	16 %
2005	5	6	11	6	0	28	61 %
2006	13	9	8	2	0	32	31 %
2007	16	9	8	2	0	35	29 %
2008	16	4	9	6	0	35	43 %
2009	15	8	14	6	0	43	47 %
2010	22	11	5	4	0	42	21 %
Yhteensä	148	99	83	43	0	373	34 %
	40%	27%	22%	12%	0%		

Kaikki jalostukseen käytetyt koirat on lonkkakuvattu ja jalostukseen on käytetty vain koiria, joilla on ollut A-C-lonkat. Jättämällä pois jalostuksesta ne koirat, joiden tulos on D tai E suljettaisiin jalostuksesta pois 12 % kannasta. Tätä on noudatettu alusta asti, eikä jalostuspohja ole sen vuoksi kaventunut huolestuttavasti.

Taulukossa 11 on koottuna kaikki islanninlammaskoiraurokset, joilla on vähintään yksi lonkkakuvattu jälkeläinen. Koirille on jälkeläistulosten mukaan laskettu indeksi, jossa on muunnettu lonkkatulokset numeroiksi A = 0, B = 1 jne. Mitä pienempi indeksi, sitä paremmat ovat koiran jälkeläisten lonkkatulokset. Sama tilasto nartuista on taulukossa 12. Suomessa on jo joillakin roduilla käytössä BLUP indeksit, joihin ei näitä indeksejä tule sotkea. Oikeissa lonkkaindeksissä on huomioitu koiran lähisuvun tulokset laajemmin. Näiden indeksien avulla on nähtävissä vain jälkeläisten lonkkatuloksien jakauma. Indeksien luotettavuuteen vaikuttaa luonnollisesti kuvattujen jälkeläisten määrä. Vaikka indeksi ei olekaan virallinen BLUP indeksi, niin tämäkin malli antaa paremman kuvan koiran lonkkavian periyttämisestä kuin pelkkä koiran oma lonkkatulokset. Yhdistelmän lonkkaindeksien keskiarvon tulisikin pyrkiä alittamaan rodun keskiarvo 0,9.

Tanskassa on islanninlammaskoirilla ollut lonkkaindeksi apuna vuodesta 2002, lisäksi rajattiin jalostuksesta pois D ja E lonkkaiset koirat. Tällä menetelmällä rodun lonkkatulokset ovat parantuneet huomattavasti. Vuosia lonkkavikaprosentti oli lähes 50 % tasoa, kun se vuositasolla on indeksin käyttöönoton jälkeen tasaantunut n. 30 % tasoon. Vuonna 2010 lonkkaindeksin laskentatapaa muutettiin hieman rotuyhdistyksen toivomalla tavalla.

Taulukko 11. Islanninlammaskoiraurokset, joilla on vähintään yksi Suomessa lonkkakuvattu jälkeläinen. Jälkeläis- ja lähisuvun tulokset ja niistä laskettu indeksi.

UROKSET	Jälkeläiset					Täyssisarukset					Oma+vanhemmat			Index	Q = yli 10 tulosta
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2		
Uros (oma lonkkatulokset)	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C		
Aitorannan Thor Tryllingur (A)	2		1			1	1				2	1		0,50	
Aitorannan Ulrik Eyfason (C)	3			1			1	2	1		2		1	1,18	Q
Bergspetsens Bliki (A)	2		1			1		1			3			0,50	
Bjarki (H)	2	2	1				1					2		0,88	
Bjartmars Hrönn (H)	6	3	6	1		1	3					3		1,04	Q
Blenmarin Ari Idason (BA)	2	1	1						1		2	2		0,89	
Dilkurs Dyggur (H)	4	2					1					3		0,60	Q
Doggur (A)	4	3				1					1	2		0,45	Q
Eyvinur fra Bjarkarlundi (B)	6	2	1			1	1		2	1	1	2		1,00	Q
Fjalla Freki (AB)	4	6	2	2	1	2	1				1	3		1,09	Q
Funi fra Esjubergi (B)	2						1				2	1		0,33	
Godi (*)		1		1							1	1		1,25	
Gydjans Mundilfari (A)	4	4	3				1				1	2		0,87	Q
Halgrimm Aspar (AB)	6	3		3		1	3		1		2	2		0,95	Q
Hjalti A2		1	1				3		1		1	2		1,22	
Hrani (*)	2	5	1	1		1	2		1			3		1,13	Q
Hnuks-Lubbi (C)	1	3					1					2	1	1,00	
Hnuks-Pontus (B)	3	1					1					3		0,63	
Icelands Bele (H)	3	2	2								1	2		0,80	Q
Isak av Holtheieia (A)	4		1	2							2	1		0,90	Q
Ishundur ´s Huni (B)	3	4	3	2	1		1	2				3		1,47	Q
Katimon Omur (A)	2		1			2		1			3			0,44	
Kersins Tappi (*)	18	8	4	4	1	1	1				3	3		0,84	Q
Ketunsaran Tjaldur A. (A)	4					1	3	1			3			0,42	Q
Kolur (C)			2	3		1	1				1	1	1	1,70	Q
Landi Barki (B1)		4	1	1			3					3		1,25	Q
Litgeisli Bangsi (BC)	3	2				1	3				1	2	1	0,69	Q
Menjarinn Fimi (B)	2	2	1	2		1	1					3		1,17	Q
Mestur (A)	1	3	3	3		1	2				2	1		1,31	Q
Milennas Rune (A)	2	1	1			2	3	2			3			0,71	Q
Oskadraumur Biti Barki (A)	2	1				2					2	1		0,25	
Oskadraumur Ern E. (A)		1	3	1		1	3				2	1		1,17	Q
Oskadraumur Fimi F. (A)	1	3	1			5					3			0,38	Q
Punapihlajan Dani (A)	2	5	1			2					3			0,54	Q
Punapihlajan Völur (A)	1	1	1			3	1				3			0,40	Q
Rekikelin Breki (CA)	2	3	1			1					1	1	2	0,91	Q
Rekikelin Mattur (A)			2	1		3	1		1		2		1	1,18	Q
Röggis Röskur (B)	1	3	1				1					3		1,00	
Saagelin Moudar K.son (AC)	1	1	2	1				1	1		3		1	1,36	Q
Saagelin Ulfarinn (BA)	1		1	1			2	2			1	3		1,27	Q
Skreppengs Snjo Morten (A)	8	2		3		1					1	2		0,76	Q
Stjarni (A)		2		1		2		1			1	1		1,00	

ISLANNINKOIRAT RY
ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

UROKSET	Jälkeläiset					Täyssisarukset					Oma+vanhemmat			Index	Q = yli 10 tulosta
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2		
Uros (oma lonkkatulokset)	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C		
Surtsey´s Askur A. (B)	6	4	2	1		1	1					3		0,83	Q
Surtsey´s Fafnir (B)	4	5	2	4	1		1					3		1,45	Q
Tunturiketun Arni Petur (C)	1	2					2		1		1	1	1	1,11	
Tunturiketun Frodi (A)	1			1		1	1				1	2		0,86	
Tunturiketun Golur G. (B)	2	2							1		1	2		0,88	
Tunturiketun Maggi (A)	3	1		1			1	1			2	1		0,80	Q
Tunturiketun Odinn (A)	3						1	1	1		2	1		0,78	
Tunturiketun Ralli (B)	1	1					2	1		1		3		1,33	
Tunturiketun Roni (B)	3	1	1	1			2	1		1		3		1,31	Q
Tunturiketun Tryggur (B)	3	1	4	1		1			1			3		1,29	Q
Tunturiketun Vaskur (B)	6	1	3				1	1			2	1		0,73	Q
Tunturiketun Ötull A. (AB)	1	2				1		1			3	1		0,56	
Tuulenpuuskan Flekkur (A)	2					2	2	1			1	2		0,60	Q
Tuulenpuuskan Heimir (A)	3		2			1		1			2	1		0,70	Q
Ullälvas Sorti (BC)		2	1	2			1					2	1	1,67	
Ulvdalens Haski (H)	1	4					5				1	2		0,85	Q
Vikingur As fra Olafsv. (A2)	2	10	4	2			1				1			1,25	Q
Vuoreksen Sonfred (AB)	4	1					2	1			2	2		0,58	Q
Vuoreksen Zimba (B)				1			1	1				2	1	1,67	
Westmanna´s Tröllli H (A)	2	3	1			1		1			2	1		0,73	Q
Ymir Chaou v Liangtsou (Tc)	5		2			1		1			1	2		0,67	Q
Kaikkien keskiarvo													0,93		

HUOM! Omassa lonkkatuloksessa otettu molempien lonkkien tulos huomioon eli siitä voi olla kaksi merkintää.
Indeksissä erotettu selvät ylitykset (yli 1,10) ja alitukset (alle 0,7) rodun keskiarvosta (0,9) väreihin

Koiran nimen perässä sen oma lonkkatulokset. Ulkomaalaiset tulokset tarkoittavat: H*/TC = Ruotsin/Norjan/Islandin/Hollannin aiemmin käytössä ollut merkintä, joka tarkoittaa terveitä lonkkia (A/B). Aiemmin lonkkatulokset myös jaettiin viiden kirjaimen (A-E) lisäksi jokaisen kirjaimen kohdalla 1 tai 2 tulokseen minkä vuoksi osalla koirista voi olla esim. A2 tai B1 tulos. Näistä terveeksi katsottiin A1, A2, B1 tulokset.

Taulukko 12. Islanninlammaskoiranartut, joilla on vähintään yksi Suomessa lonkkakuvattu jälkeläinen. Jälkeläis- ja lähisuvun tulokset ja niistä laskettu indeksi.

NARTUT	Jälkeläiset					Täyssisarukset					Oma+vanhemmat			Index	Q = yli 10 tulosta
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2		
Narttu (oma lonkkatulostus)	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C		
Ada v h Reutse Veld (A)		2	5	2		3					1	2		1,33	Q
Aitiorannan Unnusta (C)	2		1				1	2	1		3			1,00	
Aitiorannan Venus Evudtr (A)	1	3	1			2	1				1	1	1	0,82	Q
Aitiorannan Von Engilfrid (B)	3			1		3					1	1	1	0,60	Q
Aitiorannan Öggva Aska (A)	6	1				3					1	2		0,23	Q
Aitiorannan Öskubuska (A)	2	1				3					1	2		0,33	
Bergspetsens Tildra Nypad. (A)	2	1	1			1		1			3			0,56	
Blackstar Snella Gudridur (B)	1	2			1	1					1	2		1,00	
Eva vom Pöttgesberg (C)	4	1	2			1					1	1	1	0,73	Q
Fina v d Swaenepoel (A)	3	1	3			1					2	1		0,73	Q
Frökkbos Rögg (B2)		2										3		1,00	
Gantroppa ´s Emma A. (C)	2		1				2		1			2	1	1,22	
Gerplu-Assa (B)	6	2					1					3		0,50	Q
Glims Embla (A)	3	3	2				1	1	1		1	2		1,07	Q
Hekla fra Timburhusinu (B)	1		1								2	1		0,60	
Milennas Berta (A)	6					1					3			0,00	Q
Milennas Saga (AB)		5	2			3	3	2			3	1		0,89	Q
Moska (A1)		2	1	1			2		1		3			1,20	Q
Punapihlajan Alma F.dtr (A)	2	3	1				1				2	1		0,70	Q
Punapihlajan Dekkja (A)		2				2					3			0,29	
Punapihlajan Bepita (A)	2	1					1	1			1	2		0,75	
Punapihlajan F.-Saga (A)	2	2							1		3			0,63	
Punapihlajan Vinka (A)				1		3	1				3			0,50	
Punapihlajan Viska (A)	1			1		3	1				3			0,44	
Rekikelin Mette Marit (A)	7		2			3	1		1		2		1	0,59	Q
Rekikelin Milla Magga (A)	2	1				3	1		1		2		1	0,64	Q
Rekikelin Moa Melodia (B)	1		3	1		4			1		1	1	1	1,15	Q
Röggis Snotra (B)	1						1					3		0,80	
Saagelin Asjona (B)		1		1		1	1				1	1	1	1,14	
Saagelin Hrafnadis (A)	1	2				1		3			2	1		0,90	Q
Saagelin Flegda Foa (B)	2	1				2		1	1		1	2		0,80	
Saagelin Urdur (C)		1		1			3	1				2	1	1,44	
Sindra-Katla (A)	2	1	3	2		1	2				1	2		1,21	Q
Skovridergaardens Heidi (B1)	1	3	1			1	1	1			1	2		0,91	Q
Smahildur (A)	1	3				2		1			1	1		0,67	
Sokka (B)	1	1		2								3		1,43	
Solfaxa ´s Vika Elfa (A)	3					3					2	1		0,11	
Timbitateiti (C)	1		1	1		1		2	1			2	1	1,60	Q
Thoka (C)		2		1				1			2		1	1,29	
Tritla fra Gull Lyklinum (C)	5	1	1	1		1	3					2	1	0,87	Q
Tunturiketun Asta-Sollilja (B)	4	6	3	4			1	1	1		1	2		1,39	Q
Tunturiketun Fifilla (B)			2	2		2						3		1,44	

NARTUT	Jälkeläiset					Täyssisarukset					Oma+vanhemmat			Index	Q = yli 10 tulosta
	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4	0	1	2		
Narttu (oma lonkkatulokset)	A	B	C	D	E	A	B	C	D	E	A	B	C		
Tunturiketun Halla Sold. (A)		1		1		1	2	1	1		2	1		1,20	Q
Tunturiketun Miska (B)	2					1		1			1	2		0,57	
Tunturiketun Nanna F. (A)	1					1		2			2	1		0,71	
Tunturiketun Rimma K. (B)	2		1				2	1		1		3		1,30	Q
Tunturiketun Skessa (C)			1	1			2		2			1	2	2,00	
Tunturiketun Toa-Freyja (A)	1	3	2	1			1		1		1	2		1,33	Q
Tunturiketun Valdis (C)	3						2				2		1	0,50	
Turnukan Panda (AB)	1		1			2		1			2	2		0,67	
Turnukan Pimu (A)			3			1	1	1			1	2		1,22	Q
Tuulenpuuskan Drifa (AB)	4	4	1	2				1			2	2		1,00	Q
Tuulenpuuskan Gletta (B)	2	1	1			1						3		0,75	
Tuulenpuuskan Fenja (A)	8	2				2	2	1			2	2		0,42	Q
Tuulenpuuskan Frida (A)	3	3				2	2	1			2	2		0,60	Q
Tuulenpuuskan Hrina (A)			2	1		1	1				3	1		1,00	
Tuulenpuuskan Menja (AB)	2		1			1	1				2	2		0,56	
Ullälvas Skutla (H)	2	2						1				3		0,88	
Ullälvas Svertla (A)	3	2	3				2				1	2		0,92	Q
Una (B)	1	4	3	1		2					1	2		1,07	Q
Wadsteinas Katla (B)	1	4	2		1	2						3		1,15	Q
Westmannas Sollilje Ida (A)	3	1		3			5	1			3			1,06	Q
Kaikkien keskiarvo														0,88	

HUOM! Omassa lonkkatuloksessa otettu molempien lonkkien tulos huomioon eli siitä voi olla kaksi merkintää.

Indeksissä erotettu selvät ylitykset (yli 1,10) ja alitukset (alle 0,7) rodun keskiarvosta (0,9) väreihin

Koiran nimen perässä sen oma lonkkatulokset. Ulkomaalaiset tulokset tarkoittavat: H/* / TC =

Ruotsin/Norjan/Islandin/Hollannin aiemmin käytössä ollut merkintä, joka tarkoittaa terveitä lonkkia (A/B). Aiemmin lonkkatulokset myös jaettiin viiden kirjaimen (A-E) lisäksi jokaisen kirjaimen kohdalla 1 tai 2 tulokseen minkä vuoksi osalla koirista voi olla esim. A2 tai B1 tulos. Näistä terveeksi katsottiin A1, A2, B1 tulokset.

4.3.1.2 Patellaluksaatio

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

Islanninlammaskoiria on tutkittu Suomessa 236 (taulukko 13), joista 14 on todettu patellaluksaatio. Lisäksi on ollut muutama epävirallinen jalostustoimikunnan koiran omistajilta saatu patellaluksaatio tieto. Muissa maissa ei juuri tutkita virallisesti polvia, mutta useasta muusta maasta on ISIC seminaarin yhteydessä kerrottu ja yksittäiset kasvattajat raportoineet vakava-asteisia patellaluksaatiotapauksia islanninlammaskoirilla. Tämän vuoksi rodun PEVISA ohjelmaan lisätään polvitutkimuspakko seuraavan 5 vuoden ajaksi. Seuranta-aikana kaikkien jalostuskoirien polvet on tutkittava ja näin vältetään tiedostamatta lievästi sairaiden yksilöiden käyttö keskenään.

Taulukko 13. Polvitutkitut koirat Suomessa 1995 - 2010.

Vuosi	0	1	2	3	4	Yhteensä
1995	1	0	0	0	0	1
1996	0	0	0	0	0	0
1997	2	0	0	0	0	2
1998	1	1	0	0	0	2
1999	7	0	0	0	0	7
2000	6	0	0	0	0	6
2001	4	0	0	0	0	4
2002	10	1	0	0	0	11
2003	17	1	0	0	0	18
2004	18	0	0	0	0	18
2005	15	2	1	0	0	18
2006	21	1	0	0	0	22
2007	38	2	0	0	0	40
2008	19	0	1	0	0	20
2009	30	3	1	0	0	34
2010	33	0	0	0	0	33
Yhteensä	222	11	3	0	0	236

4.3.1.3 Perinnölliset silmäsairaudet islanninlammaskoirilla

Islanninlammaskoirilla on perinnöllisistä silmäsairauksista todettu katarakta, distichiasis, trichiasis, RD, PHTVL/PHPV, PPM, CD, goniodysplasia, glaukooma ja coloboma (tiedot kerätty Koiranet, ISIC raportit, yksittäisten kasvattajien antamista tiedoista sekä jalostustoimikunnan arkistot).

Suomessa on tarkastettu vuoden 2010 loppuun mennessä 320 koiraa, joista 24 koiralla on löydetty perinnöllinen tai mahdollisesti perinnöllinen silmäsairaus. Taulukossa 14 on koottu tulokset diagnooseista.

Taulukko 14. Suomessa 1995-2010 virallisesti silmätutkittujen koirien tulokset (Koiranet sekä jalostustoimikunnan arkistot).

Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria
Distichiasis, todettu	3	3
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	458	295
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	1	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	1	1
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu	5	3
Näköhermon coloboma, todettu	1	1
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	1	1
PHTVL/PHPV	2	2
PPM, diagnoosi avoin	3	2
PPM, iris-iris, todettu	1	5
RD, diagnoosi avoin	1	1
RD, multifokaali, todettu	3	3
Goniodysplasia	2	2

PERINNÖLLINEN HARMAAKAIHI eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin

muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. Islanninlammaskoirilla on todettu lähes kaikissa ISIC-maissa useita kaihikoiria ja kaihi onkin selvästi yleisin rodulla tavattu silmäsairaus. Osassa tapauksista koirilla on ollut nuorena jo täysi kaihi, mikä on sokeuttanut koiran. Suurin osa tapauksista on kuitenkin ollut lieviä. Islanninlammaskoira on myös otettu mukaan kaihitutkimukseen, jonka päätarkoituksena olisi kehittää DNA testi rotumme perinnölliselle kataraktalle.

DISTICHIASIS/EKTOOPPINEN CILIA (Kennelliitto tallensi aiemmin yhteisellä nimikkeellä cilia aberranta) ylimääräiset ripset, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla 'uivat', pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan tai poistaa ne pysyvästi polttamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin. Islanninlammaskoirilla tätä sairautta on löydetty eniten Hollannissa, siellä on kaikkiaan reilut 20 tapausta. Myös muista maista sairautta on löydetty, Suomessa kuusi tapausta. Suomessa asuville koirille ei ole distichiasis/trichiasis aiheuttanut ongelmia, mutta muista maista on raportoitu myös sarveiskalvon vaurioitumista

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta. Islanninlammaskoirilla on Suomessa todettu 3 mRD tapausta sekä yksi mahdollinen RD muutos. Muista maista löytyy myös yksittäisiä tapauksia mRD muotoa sekä Kanadasta ja Norjasta molemmista yksi GRD tapaus.

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. Epäillään perinnölliseksi, synnynnäiseksi muutokseksi joillakin roduilla. Basenjilla on epäilty PPM muutosten liittyvän geneettisesti silmän näköhermonpään

halkiolöydökseen, niin kutsuttuun colobomaan, joka on vakava silmän näkökykyyn vaikuttavakehityshäiriö. Tarkkaan ei tiedetä, miten PPM tai coloboma muutokset Basenjilla periytyy. Islanninlammaskoirilla PPM muutoksia on löytynyt yksittäisiä tapauksia useista maista, USA:ssa on löytynyt yli 20 PPM diagnoosin saanutta koiraa ja Suomessa on tavattu 7 koiralla PPM iris-iris muutoksia.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammissa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Dobermannilla autosomaali dominantti periytyvyys, jossa epätäydellinen penetraatio. Suomessa on kolmella koiralla todettu PHTVL/PHPV muutoksia. Yksittäisiä tapauksia on löytynyt myös Sveitsistä, Saksasta ja Tanskasta.

CD on myös yksi islanninlammaskoirilla löydetyistä silmän perinnöllisistä sairauksista. Perinnöllinen KORNEADYSTROFIA tarkoittaa esimerkiksi rasvakristallien kerääntymistä sarveiskalvon keskiosiin, sen pinta- ja keskikerrokseen, ovaalin muotoiseksi samentumaksi. Tämäntyyppinen sarveiskalvon dystrofia on perinnöllinen sairaus esimerkiksi siperian huskylle. Sairauden epäillä periytyvän autosomaali resessiivisesti. Korkenadysfrofia tapauksia on löydetty kaksi Islannista ja yksi Tanskasta sekä yksi USA:sta.

GLAUKOOMA on ryhmä sairauksia, joissa verkkokalvon ns. ganglionsolut kuolevat, näköhermon keskiviiva rappeutuu ja näköhermonpää laajenee. Tämä aiheuttaa vähitellen näkökyvyn menetyksen. Muutoksiin liittyy mitattava silmän sisäisen paineen nousu. Hoitona käytetään lääke- ja leikkaushoitoa. Kuitenkaan mikään hoito ei ole sairautta ja oireita lopullisesti parantava. Primääriä glaukoomaa epäillä perinnölliseksi useilla roduilla. Erilaisia periytymismekanismia on esitetty. Yhdeksi glaukooman aiheuttajaksi on todettu silmän kammiokulman rakenne, normaali tilanne mahdollistaa oikeanlaisen silmän nestekierron. Epänormaalin tilanteen, PEKTINAATTILIGAMENTTIDYSPLASIAN, vakavuusasteen perusteella on todennäköisesti mahdollista ennustaa riski sairastua glaukoomaan. Mitä vakavammat muutokset pektinaattiligamentissa on, sitä todennäköisemmin yksilö sairastuu jossain elämän vaiheessa glaukoomaan eli silmänpainetautiin. Silmän kammiokulman rakennetta tutkitaan gonioskopiatutkimuksella. Sveitsissä tutkitulla Suomessa syntyneellä koiralla todettiin gonioskopiatutkimuksessa pektinaattiligamenttidysplasia. Tämän jälkeen tutkittiin koiran lähisukua Suomessakin ja koiran täyssiskolla todettiin myös pektinaattidysplasia, avoin tulos. Koiran vanhempia ei ole tutkittu, sen sijaan pieni otos muita koiria, joista yhdeltä edellisille koirille sukua olevalta koiralta löydettiin myös sairas tulos. Hollannissa ja Sveitsissä on liitetty gonioskopiatutkimus osaksi normaalia silmätarkistusta. Hollannissa kahdella täyssisaruksella on todettu vakava-asteinen pektinaattidysplasia ja näillä koirilla on myös glaukooma. Hollannin koirat ovat sukua Suomessa syntyneille sairaan tuloksen saaneille koirille.

COLLIE EYE ANOMALY (CEA) on ryhmä perinnöllisiä, synnynnäisiä, etupäässä silmänpohjan suonikalvon (koroidea) ja kovakalvon (sklera) vajaakehityksestä tai kehityshäiriöstä johtuvia muutoksia. Näköhermon pään coloboma aiheutuu synnynnäisestä, puutteellisesta, sikiöaikaisen näköhalkion sulkeutumisesta. Coloboma

on myös osa CEA sairaussyndroomaa. Suuri näköhermonpään coloboma heikentää selvästi silmän näkökykyä. Lisäksi suuri coloboma saattaa aiheuttaa verkkokalvon irtauman, joka sokeuttaa silmän. CEA:n on epäilty perityvän polygeenisesti tai autosomaali resessiivisesti. CEA-muutoksiin ei ole hoitoa. Suomessa on löydetty yksi näköhermon coloboma tapaus, muista maista ei vastaavia ole tavattu.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Rotuyhdistyksen lehdessä ja nettisivuilla on julkaistu terveystarkastus, jolla toivotaan saavan jatkuvasti tietoa rodun yleisestä terveydentilasta. Kyselyyn on vastattu reilun 100 islanninlammaskoiran terveydentilasta, lisäksi tietoa on saatu ISIC raporttien mukana sekä ulkomaisilta kasvattajilta. Yleisesti ottaen koirien terveydentila on erinomainen. Virallisia terveystutkimuksia on lonkkakuvausten ja silmätarkastusten lisäksi tehty ilahduttavasti niin polvien, kyynärniveltä kuin sydänkuuntelunkin osalta.

Kyynärnivelet ovat olleet suurella osalla koirista terveitä. Vuoden 2010 loppuun mennessä oli tutkittu 214 koiran kyynärnivelet ja näistä kahdella (1 %) on ollut 1-asteen vika toisessa kyynärässä.

Sydänkuunteluita on tehty 220 koiralle vuoden 2010 loppuun mennessä, joista 6 koiralla sivuäänäni on todettu pysyväksi, näistäkään ei kuitenkaan yhdelläkään ole ultraäänitutkimuksessa todettu viitteitä rodulla esiintyvään dilatoivaan kardiomyopatiaan. Dilatoiva kardiomyopatia on sydänlihassairaus, joka johtaa aina koiran kuolemaan. Siihen ei ole olemassa lääkitystä. Ruotsissa on diagnosoitu dilatoiva kardiomyopatia varmuudella kolmella koiralla ja lisäksi Ruotsissa sekä Norjassa on kuollut kaikkiaan noin kaksikymmentä koiraa äkilliseen sydänpysähdykseen, joka on tälle sairaudelle tyypillistä. Koirat ovat läheistä sukua keskenään, joten voidaan olettaa, että kyseessä on sama sairaus. Suomessa sivuäänänen saaneista koirista yhdellä on ultraäänitutkimuksessa tullut ilmi selvempää läpän alueen takaisinvuotoa mikä voisi viitata jonkinasteiseen läpän rakennevikaan, joka yleensä ajan myötä johtaa sydämen vajaatoimintaan. Tätä tilaa voidaan lääkityksellä helpottaa. Tilanteen seuraamista jatketaan. Ruotsista ja Islannista on lisäksi tieto muutamasta pennusta, joilla on sydämessä ollut synnynnäinen vika, PDA eli avoin valtimotiehyt.

Islanninlammaskoirilla esiintyy maailmanlaajuisesti kivesvikaa melko yleisesti. Kaikkien rotujen keskiarvo on 5-7 %. Suomessa syntyneistä uroksista n. 6 % on kivesvikaisia. Rekisteröintimäärät ovat vielä niin kokonaismäärästä. Tieto perustuu kasvattajilta saatuun tietoon, vain muutamasta Suomessa syntyneestä pentueesta ei ole varmaa tietoa, joten tieto on hyvin luotettava. Suomen tilanne ei siis ole kovin huolestuttava, mutta seuranta vaativa. Ruotsissa kivesvikaisten esiintyvyys on hälyttävä; yli 10 % aivan viime vuosina syntyneistä pennuista on ollut kivesvikaisia. Ruotsin tieto perustuu myös kasvattajilta saatuun tietoon, mutta siellä ei vastauksia ole saatu yhtä hyvin kuin meillä. Asiasta on keskusteltu ISIC seminaarissa ja vuoden 2012 seminaariin pyritään selvittämään kaikkien maiden tilanne niin tarkkaan kuin mahdollista. Kivesvikaisilla uroksilla toinen tai molemmat kiveksistä jäävät laskeutumatta. Vika on perinnöllinen ja viallisia koiria ei saa käyttää jalostukseen. Uroslistoihin merkitään kivesvikaisista tieto näkyviin muistuttamaan vian huomioon ottamisesta pentuetta suunniteltaessa. Kaikki Suomessa tiedossa olevat kivesvikaiset

on myös listattu yhdistyksen kotisivuille jalostus-osion/terveystuloksia alle: <http://www.islanninkoirat.com/jalostusindex2.html>. Vuosittain on syntynyt 0-3 kivesvikaista pentua vuosina 1993-2012. Kivesvika ei sinällään ole koiralle ongelmallinen, mutta lisääntyneen kasvainriskin vuoksi suositellaan kivesvikaisen kohdalla kastroimista. ISIC seminaarista saatua tietoa pyritään jakamaan kasvattajille, kun tarkempi tilanne muissa maissa selviää.

Hammaspuutokset ovat yleisiä islanninlammaskoirilla, yleensä ne ovat kuitenkin 1-2 hampaan puutoksia. Puutteita on kartoitettu mm. erikoisnäyttelyn yhteydessä ja toivottavaa on, että asia huomioidaan siten, että kahta hammaspuutoksellista koiraa ei yhdistettäisi. Tämäkään vika ei aiheuta koiralle mitään ongelmia, koska viat tuntuvat keskittyvän välihampaiden puutoksiin. Purentaviat ovat lähes tuntemattomia rodulla, vain todella harvoin islanninlammaskoiralla on ylä- tai alapurenta.

Suomessa syntyneissä pentueissa kahdella pennulla on todettu selvästi havaittava häntämutka. Häntämutka on periytyvä. Häntämutkaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Häntämutkalla epäillään olevan yhteyttä myös muihin luun kasvuhäiriöihin. Häntämutkasta ei yleensä ole haittaa koiralle.

Harvinainen, mutta selvästi perinnöllinen sairaus rodulla on munuaisvika, munuaisdysplasia. Munuaisdysplasiassa munuaiset ovat synnynnäisesti alikehittyneet. Osa nefroneista, jotka ovat pienimmät toimivat yksiköt munuaisissa, eivät jostain tuntemattomasta syystä saavuta täyttä kypsyttää. Tästä seuraa, että tällaiset munuaiset eivät koskaan saavuta täyttä toimintakapasiteettia, esimerkiksi kuona-aineiden poistamista kehosta tai erytropoetiini-hormonin tuotantoa, joka on tärkeää rakennettaessa veren punasoluja. Se, mitä oireita ilmenee ja kuinka kauan koira elää, riippuu kokonaan siitä, kuinka alikehittyneet munuaiset ovat. Tämä taas vaihtelee suuresti eri yksilöiden välillä. Sairauden merkit eivät eroa muiden munuaissairauksien oireista. Pääasiassa ne ovat lisääntyneet jano ja virtsaaminen, ruokahaluttomuus ja laihtuminen, oksentelu, ripuli ja kuivuminen. Kaikilla sairastuneilla koirilla ei esiinny näitä kaikkia oireita ja ensimmäiset oireet voivat vaihdella huomattavasti. Islanninlammaskoirilla munuaisdysplasiaa sairastaneet koirat eivät yleensä elä 3-7 kk ikää kauemmin. Tämä on ollut erityisesti tanskalaisten koirien linjoissa aikaisemmin runsaanakin tavattu erittäin vakava sairaus. Nykyisin Tanskasta ei ole raportoitu kuin yksittäisiä tapauksia. Suomessa on tutkittu pariltakymmeneltä aikuiselta koiralta munuaisarvot, mutta aikuisilla koirilla arvot tuntuivat olevan kunnossa. Yksi Tanskasta tuotu uros on kuollut Suomessa sairauteen 8 kuukauden ikäisenä ja kaksi Suomessa syntynyttä koiraa on kuollut sairauteen, toinen 5 kk, toinen 18 kuukauden iässä. Sairauden oireet ovat sotkettavissa myrkytyskuolemaan, esim. koiran juotua glykolia. Tämän vuoksi siksi sairaudesta pyritään muistuttamaan kasvattajia, että nuorena muussa kuin onnettomuuksissa kuolleille koirille tehtäisiin aina ruumiinavaus. Yhdistys maksaa osan ruumiinavauskuluista tällaisissa tapauksissa.

Kahdella Suomessa syntyneellä koiralla on todettu kilpirauhasen vajaatoiminta. Muista maista tapauksia on tiedossa Hollannista noin kymmenkunta ja Islannista kaksi tapauksia. Kilpirauhasen vajaatoiminta on perinnöllinen, eikä sairaita tule käyttää jalostukseen.

Yksi suomalaissyntyinen islanninlammaskoira on jouduttu lopettamaan selkärangan välilevyrappeuman vuoksi. Tästä ei ole viitteitä muista maista. Selkärangan silloittumia eli spondyloosia on tavattu muutamilla suomalaisilla islanninlammaskoirilla. Tästäkään emme ole saaneet tietoa muualta.

Yksi suomalaissyntyinen koira jouduttiin lopettamaan ilmeisesti aivonestekierron häiriöistä johtuneiden voimakkaiden epileptisten oireiden vuoksi. Tähän sairauteen viitteitä on saatu myös muista maista, tosin tapaukset ovat yksittäisiä. Rodulle tuntuu olevan tyypillistä, että epileptisiä kohtauksia tulee pentuikäiselle tai hyvin nuorelle (alle 1v) koiralle. Osalla koirista kohtauksia on vain muutama, eikä niitä enää myöhemmin tule. Harvinaisempaan muotona kohtaukset pahenevat, eivätkä pysy lääkitykselläkään kurissa vaan ovat johtaneet koiran lopetukseen. Suomessakin parilla koiralla on ollut nuoruusiän kohtauksia, jotka eivät ole toistuneet. Yhdellä Suomessa syntyneellä koiralla alkoivat epileptiset kohtaukset 7 kk iästä alkaen, tällä koiralla on ollut lääkitys joka ei kuitenkaan ole pitänyt kohtauksia täysin poissa.

Pentueissa on todettu myös yksittäisiä epämuodostumia, epäselviä pikkupentujen kuolemia, kitalakihalkioita sekä vesipäätä. Nämä viat eivät vaikuta kovin yleisiltä. Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa on raportoitu kitalakihalkion tai ruokatorven alueen ongelmaa, ns. Njåsmjolk (nenämaito) ilmiötä. Pentu ei kasva tässä tapauksessa normaalisti, koska maito virtaa pennun nenästä ulos. Pennulla ei kuitenkaan ole näkyvää kitalakihalkiota. Pentu selviää, jos sille annetaan lisäruokaa ja myöhemmin nämä pennut tuntuvat kasvavan normaalisti ja elävän normaali elämän. Tällaisia koiria ei kuitenkaan ole suositeltavaa käyttää jalostukseen, koska vika lienee perinnöllinen.

Satunnaisia tapauksia suomalaisilta islanninlammaskoirilta on myös löytynyt ruoka-aine- ja huonepölyallergiaa, selkärangan välilevyn pullistumaa, nivustyrä, demodikoosi (sikiripunkki) -tartuntaa, ihottumia, kroonisia suolistotulehduksia yms. Tiiviin kansainvälisen yhteistyön (ISIC) kautta saamme tietoa hälyttävistä terveyslöydöksistä heti, jos jossain maassa sellaisia löytyy.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

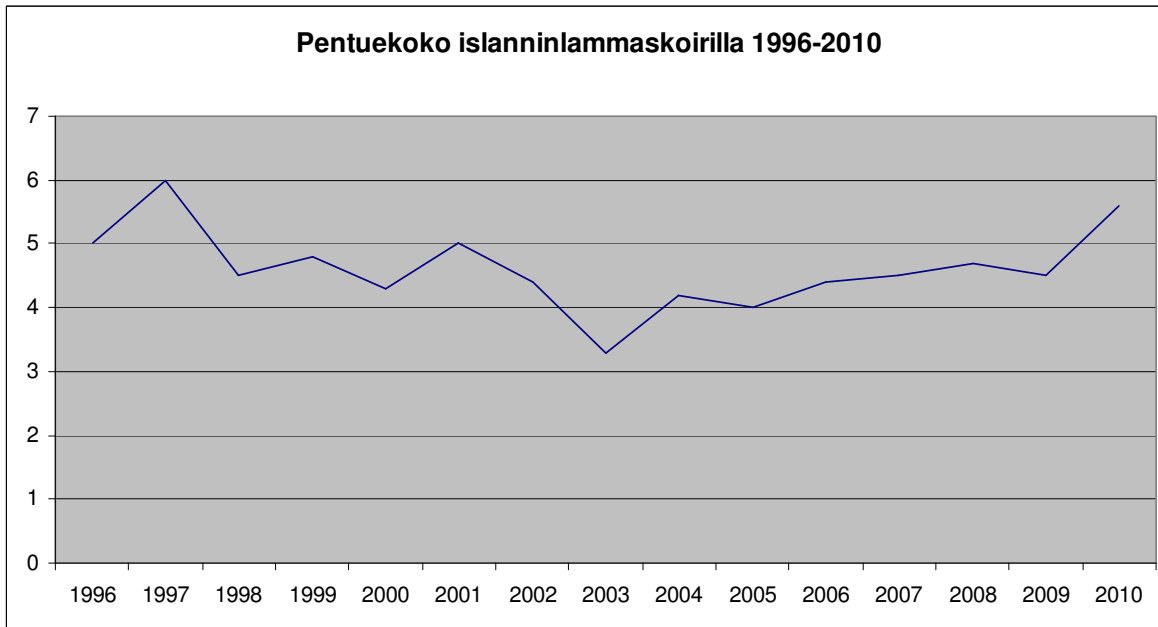
Islanninlammaskoira populaatio Suomessa on yleisesti yhä hyvin nuorta, vanhin pentue olisi täyttänyt vuonna 2010 18 vuotta. Sen pentueen viimeisin edustaja kuoli yli 17-vuotiaana ja toiseksi vanhimmasta pentueesta on yhä yksi yli 17-vuotias koira hengissä. Suomen islanninlammaskoirien yleisin kuolinsyy on ollut pitkään onnettomuudet, mutta populaation vanhentuessa erilaiset kasvaimet lienevät jo yleisin kuolinsyy. Islanninlammaskoira ei tunnu olevan mitenkään kasvainherkkä rotu, alle 10-vuotiailla islanninlammaskoirilla todetaan todella harvoin kasvaimia. Kasvaimet alkavat yleistyä vasta 11-12 vuoden iässä ja sen jälkeen, jolloin ne useimmiten johtavat koiran kuolemaan. Yksittäisiä koiria on kuollut nuorempaan rajuihin tulehduksiin (aivokalvontulehdus ja haimatulehdus raportoitu) sekä perinnölliseen munuaisvikaan. Muutamia koiria on myös jouduttu lopettamaan lonkkanivelongelmien vuoksi. Muissa maissa harvinaisena tavattua dilatoivaa kardiomyopatiaa ei Suomessa ole vielä raportoitu kuolinsyynä.

4.3.4 Lisääntyminen

Islanninlammaskoiran pentuekoko on pysynyt viimeiset 15 vuotta (kuva 11) varsin tasaisena. Keskimääräinen pentuekoko on 4,5 pentua/pentue.

Kuva 11. Pentuekoon vaihtelut islanninlammaskoirilla 1996-2010.

Pentueseurannoista saadun tiedon mukaan islanninlammaskoirapennut painavat syntyessään keskimäärin 320 g. Astutukset, tiinehtyminen ja synnytykset sujuvat valtaosin ongelmitta. Jonkin verran ongelmia synnytyksessä on pienikokoisilla nartuilla, joilla synnytystiet ovat olleet ahtaat suurikokoisten pentujen syntyä. Polttoheikkous on harvinaisemmin johtanut keisarinleikkauksiin. Synnynnäisistä vioista on esiintynyt kitalakihalkiota yms. mutta nämä ovat olleet harvinaisia. Pikkupentukuolemat ovat myös erittäin vähäisiä.

Islanninlammaskoiranartut hoitavat erinomaisesti pentunsa. Niiden emonvaisto hoitaa pieniä pentuja ja leikkiä pentujen kasvaessa ovat voimakkaat.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Islanninlammaskoiran terve rakenne ei altista rotua juuri lainkaan terveysongelmille. Joillakin nartuilla on ollut suhteessa liian ahtaat synnytystiet verrattuna pentujen kokoon. Tämä ei ole kovin yleinen ongelma, mutta siihen kannattaa kiinnittää huomiota, ettei tilanne pahene.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Islanninlammaskoira on suhteellisen terve rotu, jolla ei ole tavanomaista enempää todettuja perinnöllisiä sairauksia. Yleensä koirat ovat hyvin pitkäikäisiä, eivätkä 14 - 15 vuoden ikään ehtineet koirat ole harvinaisuuksia. Vanhin islanninlammaskoira on elänyt yli 20-vuotiaaksi.

Suomen islanninlammaskoirakannan yleisin terveysongelma on lonkkavika, joka esiintyy n. 34 % koirista. Lievät viat eivät aiheuta kuitenkaan koiralle ongelmia, vasta vakava-asteiset viat aiheuttavat herkästi nivelrikkomuutoksia. Muut luusto-ongelmat ovat harvinaisempia, mutta patellaluksaatiota on viimeisinä vuosina tavattu lähemmäs 10 % tutkituista. Silmätaudit ovat seuraavaksi yleisin, 8 % tutkituista on ollut jonkinlainen perinnölliseksi luettava löydös silmissä, tosin suurin osa näistä on ollut lieviä, ei jalostuskäyttöä haittaavia vikoja. Kivesvikaa rodulla esiintyy Suomessa n. 6 % uroksista, mutta muista maista on raportoitu korkeampaa esiintyvyyttä. Muut sairaudet ovat huomattavasti harvinaisempia, näistä vakavin on munuaisvika, joka johtaa aina kuolemaan alle 2 vuoden iässä, yleensä huomattavasti nuorempana.

4.4 Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Liitteenä rodun erikoistuomarin Hans-Åke Spernen laatima rotumääritelmän tulkintaohje, jossa mukana SKL:n hyväksymä käännös voimassa olevasta islanninlammaskoiran rotumääritelmästä (liite 1).

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Islanninlammaskoiran ulkomuoto vaihtelee melko paljon, minkä vuoksi ulkomuodon arviointi ei tuomareillekaan ole kovin helppoa. Rodussa esiintyy kahta karvanpituutta ja käytännössä vielä kaikkia välimuotoja pitkän ja lyhyen karvan välillä, mikä entisestään lisää rodun ulkomuodon vaihtelevuutta. Rotumääritelmä ei ole kovinkaan yksityiskohtainen antaen rodun monimuotoisen ulkomuodolle varsin väljät raamit. Keskimääräisesti ottaen Suomessa oleva kanta on hyvälaatuisia, rotua arvostelleet erikoisnäyttelyiden tuomarit ovat olleet hyvin tyytyväisiä näkemäänsä. Reilusti yli puolet kaikista rekisteröidyistä koirista käy vähintään kerran näyttelyssä. Rodulla ei ole järjestetty jalostustarkastuksia.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Islanninlammaskoiran tuli ja tulee kyetä liikkumaan työskennellessään Islannissa todella vaikeakulkuisessa maastossa. Siksi oli tärkeää, että rodun ulkomuoto pysyi sellaisena, että se mahdollisti joustavan ja kestävästi liikkujan. Rodun rintakehä ei voi olla liian leveä ja tulee olla riittävän pitkä, että se suojaa elintärkeitä sisäelimiä. Liian raskasrakenteinen koira myös väsy vaikeassa maastossa. Koiralla tulee olla rakenne, joka mahdollistaa hyvän lihaksiston kehittymisen. Koiran tulee olla myös riittävästi kulmautunut.

Islanninlammaskoiran ulkomuotoon on puututtu varsin vähän ulkomuotojalostuksessa. Tiettyjä seikkoja, joilla ei ole merkitystä käyttötarkoituksen kanssa on pyritty pitämään yllä/jalostamaan kuten pään muotoa ja hännän kiertymistä, kaksoiskannuksien säilymistä yms. Nämä eivät ole kuitenkaan haittaamassa rodun käyttöä pihavahtina/paimenkoirana.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rodun ulkomuoto ei ole mitenkään liioiteltu, joten ulkomuodosta ei löydy mitään ongelmakohtia. Jonkin verran rodulla esiintyy ulkokierteisiä takaraajoja ja lanneosasta laskevaa selkää. Nämä ominaisuudet eivät kuitenkaan ole rotumääritelmän mukaisia, joten niihin tulee puuttua jalostuksessa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 15. 2007-2010 käytetyimmät urokset, niiden omat terveys-,luonnetesti-, paimennus- yms. tulokset sekä niiden jälkeläisten prosenttiosuudet, jotka terveystutkittu tai luonnetestattu sekä terveystuloksista sairaiden prosenttiosuudet.

Tarkastettujen määrät koiran kaikista pennuista ja sairaat tarkastetuista prosentteina													
	Pentuja		Lonkat		Kynnärnivelet		Polvet		Silmät		Sydän		
	2007-2010	yht.	tark.	sairaat	tark.	sairaat	tark.	sairaat	tark.	sairaat	tark.	sairaat	
Aitiorannan Thor Tryllingur	14	14	21 %	33 %	7 %	0 %	21 %	0 %	21 %	0 %	8 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte + 114 +, näyttely: EH, PTT-											lta	pennut	0 %
Blenmarin Ari Idason	12	12	25 %	33 %	25 %	0 %	25 %	0 %	25 %	0 %	8 %	0 %	
Lonkat: BA, kynnärnivelet: -, polvet:0, silmät: ok, lte + 108 +, FI MVA, PTT1											lta	pennut	0 %
Vuoreksen Sonfred	12	16	31 %	0 %	12 %	0 %	19 %	0 %	12 %	0 %	12 %	0 %	
Lonkat BA, kynnärnivelet: 0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok lte +191 +, FI MVA, PTT-											lta	pennut	0 %
Vuoreksen Zimba	11	11	18 %	50 %	18 %	0 %	18 %	0 %	18 %	0 %	18 %	0 %	
Lonkat B, kynnärnivelet: 0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok lte +144 +, FI MVA, PTT2											lta	pennut	0 %
Lubbi	10	10	40 %	0 %	40 %	0 %	40 %	0 %	40 %	0 %	50 %	0 %	
Lonkat: C, kynnärnivelet: 0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok, lte +125 +, FI MVA, PTT-											lta	pennut	0 %
Stjarni	9	9	33 %	33 %	33 %	0 %	33 %	0 %	44 %	0 %	44 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: -, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte + 84 +, näyttely: SERT, PTT2											lta	pennut	0 %
Astvinur Eldur	8	8	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: C, kynnärnivelet: 0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok, lte +144 +, CIB, PTT-, AGI3, TK2											lta	pennut	0 %
Isak av Holteheia	8	14	54 %	43 %	23 %	0 %	31 %	0 %	31 %	0 %	43 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte + 125 +, näyttely: CIB, PTT2											lta	pennut	21 %
Kersins-Bjartur II	8	8	0 %	*	0 %	*	12 %	0 %	12 %	0 %	12 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +170+ & MH, näyttely: SERT, PTT3, BH, AGI1, TK2											lta	pennut	0 %
Saagelin Moudar	8	8	62 %	60 %	62 %	0 %	50 %	0 %	38 %	0 %	12 %	0 %	
Lonkat: AC, kynnärnivelet:0, polvet:0, silmät:ok, sydän: ok, lte 128 +, näyttely: SERT, PTT3											lta	pennut	38 %
Litgeisli Bangsi	7	7	100 %	0 %	43 %	0 %	86 %	0 %	50 %	0 %	43 %	0 %	
Lonkat: CB, kynnärnivelet:0, polvet:0, silmät: ok, sydän:ok, + lte 60 +, näyttely: EH, PTT-											lta	pennut	0 %
Tuulenpuuskan Muskur	7	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*	100 %	0 %	0 %	*	
Lonkat: B, kynnärnivelet:-, polvet:-, silmät: näköhermon coloboma, sydän: -, lte-, näyttely: EH, PTT-											lta	pennut	0 %
Aitiorannan Kossi Kongur	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: AB, kynnärnivelet:0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte -, näyttely: VASERT, PTT-											lta	pennut	0 %
Aitiorannan Ulrik Eyfuson	6	6	67 %	25 %	67 %	0 %	67 %	0 %	50 %	67 %	67 %	0 %	
Lonkat: C, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: pektinaattidysplasia, sydän: ok, lte: +85 +, FI MVA, PTT-											lta	pennut	33 %
Arnarstada Hjalmur	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: CA, kynnärnivelet:-, polvet:-, silmät: ok, sydän: -, lte +170 + & MH, CIB, PTT-											lta	pennut	0 %
Bergspetsens Bliki	6	6	50 %	33 %	0 %	*	17 %	0 %	50 %	0 %	17 %	*	
asuu Ruotsissa lonkat: A, kynnärnivelet:-, polvet:-, silmät: ok, lte: MH POHJ MVA, PTT											lta	pennut	17 %
Eyvinur fra Bjarkarlundi	6	12	67 %	12 %	33 %	0 %	33 %	0 %	67 %	12 %	0 %	*	
Lonkat: B, kynnärnivelet:0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +110 +, näyttely: CIB; PTT-, AGI3, Toko ALO											lta	pennut	25 %
Fox Meadow Jolasveinn	6	6	0 %	*	0 %	*	17 %	0 %	17 %	0 %	17 %	0 %	
asuu USA, lonkat: mild kynnärnivelet:-, polvet:-, silmät: ok, sydän:-, lte:-, näyttely: AKC CH; PTT-											lta	pennut	0 %
Ketunsaran Tumi	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat BC, kynnärnivelet:0, polvet:0, silmät: PPM, sydän: ok lte: + 221 + CIB, PTT5											lta	pennut	0 %
Punapihlajan Völur	6	9	33 %	33 %	22 %	0 %	33 %	0 %	33 %	0 %	38 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet:0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok lte +78 +, CIB, PTT-											lta	pennut	11 %
Westmannas Tröllli Hrafnaflöki	6	13	46 %	17 %	46 %	0 %	62 %	0 %	62 %	12 %	83 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet 1/0 silmät: ok, sydän: ok, lte + 85 + FI MVA, PTT1											lta	pennut	31 %

Taulukko 16. 2007-2010 käytetyimmät nartut, niiden omat terveys-, luonnetesti-, paimennus- yms. tulokset sekä niiden jälkeläisten prosenttiosuudet, jotka terveystutkittu tai luonnetestattu sekä terveystuloksista sairaiden prosenttiosuudet.

Tarkastettujen määrät koiran kaikista pennuista ja sairaat tarkastetuista prosentteina													
	Pentuja		Lonkat		Kynnärnivelet		Polvet		Silmät		Sydän		
	2007-2010	yht.	tark.	sairaita	tark.	sairaita	tark.	sairaita	tark.	sairaita	tark.	sairaita	
Solfaxa´s Vika Elfa	11	11	27 %	0 %	9 %	0 %	27 %	0 %	18 %	0 %	18 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +86 +, näyttely: ERI, PTT-											lte	pennut	0 %
Westmanna´s Ida Sollilje	9	11	55 %	50 %	27 %	0 %	27 %	0 %	27 %	0 %	27 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +95 +, näyttely: FI MVA, PTT1, TK1											lte	pennut	27 %
Runestone Mocha Latte	8	8	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte -, näyttely: SERT, PTT- AGI3											lte	pennut	0 %
Aitiorannan Unnusta	7	7	43 %	33 %	14 %	0 %	43 %	0 %	43 %	0 %	14 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +95 +, näyttely: FI MVA, PTT3											lte	pennut	0 %
Punapihlajan Luna	7	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte -, näyttely: H, PTT-											lte	pennut	0 %
Tritlatata	7	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: CB, kynnärnivelet: 0, polvet:-, silmät: ok, sydän: -, lte -, näyttely: SERT, PTT-											lte	pennut	0 %
Turnukan Pisara	7	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet:-, polvet:-, silmät: ok, sydän: ok, lte +84 +, näyttely: SERT, PTT-											lte	pennut	0 %
Aitiorannan Prud Prinsessa	6	6	0 %	*	0 %	*	17 %	0 %	17 %	0 %	17 %	0 %	
Lonkat: B, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte -, näyttely: SERT, PTT2											lte	pennut	0 %
Aitiorannan Telma Tilviljun	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet: 0, silmät: ok, sydän: ok, lte: +126 + näyttely: VASERT, PTT-											lte	pennut	0 %
Aitiorannan Von Endilfrid	6	6	67 %	25 %	67 %	0 %	67 %	0 %	50 %	67 %	67 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +138 -, näyttely: FI MVA, PTT-											lte	pennut	0 %
Assa	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: -, lte: -, näyttely: SERT, PTT											lte	pennut	0 %
Bergspetsens Tildra Nypadt	6	6	67 %	25 %	50 %	0 %	50 %	0 %	67 %	0 %	17 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte:+ 110 +, näyttely: POHJ MVA, PTT-											lte	pennut	0 %
Hekla fra Timburhusinu	6	6	33 %	50 %	33 %	0 %	33 %	50 %	33 %	0 %	33 %	0 %	
Lonkat: B, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +190 +, näyttely: FI MVA, PTT4 TK2											lte	pennut	33 %
Lonestar Kira	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +238 +, näyttely: SERT, PTT2, Toko VOI											lte	pennut	0 %
Punapihlajan Bepita	6	11	27 %	0 %	9 %	0 %	27 %	0 %	27 %	0 %	36 %	0 %	
Lonkat: B, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte-, näyttely: H, PTT-											lte	pennut	0 %
Punapihlajan Ivina	6	6	0 %	*	0 %	*	17 %	100 %	17 %	0 %	17 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte-, näyttely: SERT, PTT-											lte	pennut	0 %
Rekikelin Hekja	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	*	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: -, lte +86 +, näyttely: CIB, PTT-											lte	pennut	0 %
Rekikelin Mette Marit	6	11	91 %	22 %	73 %	0 %	73 %	0 %	91 %	20 %	27 %	0 %	
Lonkat: A, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: trikiasis, sydän: ok, lte +108 +, näyttely: CIB, PTT3, AGI3											lte	pennut	36 %
Sunnunstein Stjarna	6	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*	0 %	0 %	0 %	*	
Lonkat: B, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: ok, lte +114 +, näyttely: FI MVA, PTT1											lte	pennut	0 %
Turnukan Poutapilvi	6	6	0 %	*	0 %	*	17 %	0 %	17 %	0 %	17 %	0 %	
Lonkat: C, kynnärnivelet: 0, polvet:0, silmät: ok, sydän: sivuääni, lte +170 +, näyttely: FI MVA, PTT-											lte	pennut	0 %
Tuulenpuuskan Menja	6	6	67 %	25 %	0 %	*	17 %	100 %	50 %	0 %	17 %	0 %	
Lonkat: AB, kynnärnivelet: -, polvet:-, silmät: ok, sydän: -, lte -16 -, näyttely: FI MVA, PTT-											lte	pennut	17 %

Yhdistyksen voimassa olleita pentuvälityssääntöjä on yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta noudatettu käytetyimpien urosten ja narttujen kohdalla.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	TULOS
Rodun geenipohjan pitäminen Suomessa laajana.	Harvinaisista sukulinjoista ja sukusiitoksesta tiedottaminen jäsenlehdessä.	Suomen kantaan on tuotu vierassukuisia koiria ja näitä on myös käytetty jalostukseen. Sukusiitos on hyvin alhainen tällä hetkellä.
Rodun terveystilan pitäminen hyvänä.	Terveyskyselyt ja muu seuranta rodulla esiintyvistä mahdollisista uusistakin sairauksista.	Terveyskyselyyn on saatu kohtalaisen paljon tuloksia.
Luonnetestaamisen kannustaminen.	Luonnetesti on ollut osana pentuvälityssääntöjä ja yhdistys on järjestänyt luonnetestejä 2009 ja 2010.	Luonnetestattujen määrä on noussut ja suuri osa jalostuskoirista on testattu.
Paimennustaipumustesti Suomeen.	Ruotsista on kutsuttu sama tuomari, jota Ruotsin yhdistys käyttää pitämään Suomessa paimennustaipumustestejä.	Paimennustaipumustestejä on järjestetty vuosittain 2006 kesästä alkaen.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Islanninlammaskoira on reipas seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa erilaisia koiraurheilulajeja. Puhtaaksi seurakoiraksi muuntuminen edellyttäisi rodulle tyypillisen aktiivisen luonteen rauhoittumista sekä haukkuherkkyyden vähenemistä. Tällöin oltaisiin jo hyvin kaukana alkuperäisestä islanninlammaskoirasta, joka jo nimensä mukaan on lammaskoira eli työkoira. Tämä tulee pitää mielessä jalostustavoitteita asetettaessa. Olisi pyrittävä säilyttämään hyvin liikkuva, terverakenteinen koirarotu, jolla on rohkea, rodunomaisen aktiivinen luonne. Luonneominaisuuksien sekä paimennusominaisuuksien säilyttämisen apuna suurin osa jalostuskoirista koiria tulisi luonnetestata tai MH luonnekuvata ja paimennustaipumustestata.

Islanninlammaskoiran maailmanlaajuisesti pieni populaatio vaatii kaikkia rotua jalostavilta määrätietoista yhteistyötä, että jalostuskoirien valinnassa noudatetaan sellaisia sääntöjä, jotka tähtäävät tämän tilanteen parantamiseen. Tavoitteeksi tulisi asettaa, että sisäsiitosprosentti viidellä sukupolvella laskettuna vakiintuu nykyiseen alle 2 % vuositason.

Islanninlammaskoiran suurin terveysongelma on lonkkavika, jonka saaminen laskemaan ei ole kovinkaan hyvin onnistunut. PEVISA ohjelmaan otetaan nyt lisäksi polvitarkistus. Tavoitteena olisi saada nykyistä lonkkavika-astetta laskemaan muutaman prosentin n. 30 %:iin ja saada selvempi kuva rodun patella

luksaatiotilanteesta. Rodun kivesvikaan toivotaan myös kasvattajien kiinnittävän jatkossa entistä enemmän huomiota, että tilanne ei pahenisi entisestään.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Vaatimukset, jotka Islanninkoirat ry:n hallitus on hyväksynyt 1.1.2011 käyttöön otetuiksi pentuvälityksen säännöiksi, ovat ohessa olevassa taulukossa. Nämä vaatimukset eivät kuitenkaan ole rekisteröinnin ehtona, vaan ainoastaan ehtona sille, että pentue pääsee Islanninkoirat ry:n pentuvälitykseen.

A-LISTA

Pentuja ennen välitykseen tulevaa pentuetta	Näyttely-tulos	Lonkat	Polvet	Silmät	Kyynärät	Sydänkuuntelu	LTE/MH
0-8	H/EH/ERI	A-C	0-1	max 24 kk vanha tutkimus: ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksi a *)	(0-1)	max 24 kk vanha tutkimus, myös yhdistyksen omalla lomakkeella: ei sivuääniä	(läpikäyty luonnetesti tai mh luonnekuvaus)
9-16	EH/ERI	A-B	0	max 24 kk vanha tutkimus: ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksi a	(0)	max 24 kk vanha tutkimus, myös yhdistyksen omalla lomakkeella: ei sivuääniä	läpikäyty luonnetesti tai mh luonnekuvaus

*) = lievät viat PPM iris-iris, PHTVL 1 aste, mRD sallitaan, kun toinen osapuoli on tältä osin terve.

KAIKKIA A-LISTAN YHDISTELMIÄ/KOIRAA KOSKEVAT SÄÄNNÖT:

Vaatimukset

Koiran tulee olla **fysisesti terve sekä hyväluonteinen.**

Nartun tulee olla täyttänyt 22 kuukautta astutushetkellä.

Kaikki **terveys/testitulosta** tulee olla täytettynä **molemmilla vanhemmilla ennen astutusta.**

Jos koiralla on **C lonkat, 1 asteen polvet tai kyynäränivelet** tulee toisen osapuolen olla terve (A/B tai 0 tulos) tältä osin.

Ulkomailla asuvalta urokselta, jolla on aiemmin Suomessa korkeintaan 8 pentua, **vaaditaan vain lonkka sekä silmätarkastustulokset.**

Pentueen suurin sallittu sukusiitosprosentti Lathunden ohjelmalla tai Koiranetissä laskettuna on **6.25 % (5 sukupolvella laskettuna).** **Koiranetin antamaa sukusiitosta käytettäessä on huomioitava, että viiden polven**

sukutaulu ei ole välttämättä täysi tai suvussa esiintyvä koira voi olla usealla eri rekisterinumerolla, joten sitä ei lasketa samaksi koiraksi.

Sama yhdistelmä otetaan A-listalle vain kerran.

Jos koiralla on jälkeläinen/jälkeläisiä, jolla on:

1 tai vakavampiasteinen **kyynärtulos** tulee koiralla olla kyynärtulos ennen seuraavaa jalostuskäyttöä.

munuaisvika, ei sen pentuetta hyväksytä A-listalle.

vakava perinnöllinen silmäsairaus (lievinä pidetään: PPM iris-iris, PHTVL 1 aste, mRD ja lieväästeiteinen (1-2 karvan) distichiasis/trichiasista), ei sen pentuetta hyväksytä A-listalle.

Jos koiralla on ennestään 9 tai enemmän pentua, tulee ennen seuraavan pentueen A listalle pääsyä olla aiemmista pennuista vähintään 50 % terveystutkittu (vähintään lonkat & silmät). Tulosrajaa ei ole, kaikille koirille lisätään kuitenkin pentuvälitystietoihin jalostustoimikunnan laskema epävirallinen lonkkaindeksi.

Suosituks

Uroksen suositeltava käytön alaikäraja on 18 kuukautta, että suurin riski munuaisvian ilmenemiseen olisi ohitettu ja koira olisi fyysisesti ja henkisesti riittävän kehittynyt.

Jalostuskoiran oma tai yhdistelmän keskiarvon lonkkaindeksin (yhdistyksen oma indeksitaulukko) olisi suositeltavaa olla pienempi kuin 0,9 eli parempi kuin rodun keskiarvo.

Suluissa olevaa tutkimus/testitulosta ei vaadita, mutta on suositeltavaa, että tulos olisi ennen jalostuskäyttöä olemassa.

Jos koiran aiemmissa pennuissa on ilmennyt jokin perinnölliseksi luokiteltava, lääkitystä vaativa krooninen sairaus, **ei suositella koiran käyttöä enää jalostukseen.**

Suosittelava sukusiitosprosentti **yhdistelmälle on alle 4 %.**

B LISTA

Pentueen vanhemmista toinen/molemmat/yhdistelmä eivät täytä A listan ehtoja, mutta on SKL:ssa rekisteröintikelpoinen. B-listalle johtava syy merkitään näkyviin pentuvälitystietoihin.

B-listallekaan ei oteta pentueita, joiden vanhemmalla/vanhemmilla on: vakava perinnöllinen silmäsairaus (lieviksi vioiksi katsotaan: mRD, lieväästeiteinen (1-2 karvan) distichiasis/trichiasis, PPM iris-iris, PHTVL/PHPV 1 aste).

patella luksaatio 2 aste tai sitä huonompi

kyynärniveldysplasia 2 aste tai huonompi

perinnölliseksi luokiteltava lääkitystä vaativa krooninen sairaus (esim. kilpirauhasen vajaatoiminta, sydänsairaus, krooninen suolistotulehdus, epilepsia)

Ennestään 16 pentua Suomessa.

Tai kasvattaja ei ole yhdistyksen jäsen.

6.2.1. Kasvattajan vastuu

Kasvattajan tulee toimia hyvän kenneltavan mukaisesti. Kasvattaja on yksin vastuussa kasvattamistaan pennuista. Kasvattajan tulee valita nartulle suositukset täyttäviä uroksia. Kasvattajan on oltava rehellinen omassa kasvatustyössään ja hänen on kunnioitettava myös toisten kasvattajien työtä. Kasvattajan tulee käyttää jalostukseen vain sellaista narttua, joka täyttää jalostusyksilön vähimmäisvaatimukset ja poistaa narttu jalostuksesta, jos sen todetaan periyttävän merkittävästi jotain sairautta tai virhettä. Kasvattaja tulee välttää matadori-jalostusta käyttämällä mahdollisimman monia erilinjaisia koiria jalostukseen.

Kasvattajan työ on suunnitelmallista, niin että hän kasvatustyöllään edesauttaa koirakannan pysymistä terveenä sekä populaation säilymistä laajana. Kasvattajan tulee seurata pentujen kehitystä ja tarvittaessa neuvoa ja opastaa omistajia heidän ongelmissaan.

Suosittelaa, että kasvattaja allekirjoittaa Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumuksen ja että hän käyttää kaikissa sopimuksissa Suomen Kennelliiton lomakkeita.

Kasvattaja luovuttaa pennunomistajalle rekisteritodistuksen, kirjalliset rodun hoito-ohjeet, kirjalliset ruokintaohjeet sekä tietoa rodun perinnöllisistä sairauksista. Pennunostajaa tiedotetaan perinnöllisten sairauksien merkityksestä ja kyseisen pennun todennäköisyydestä sairastua sekä sairastumisen aiheuttamista toimenpiteistä ja niistä aiheutuvista mahdollisista kustannuksista. Kauppakirjaan merkitään kasvattajan tiedossa olevat mahdolliset terveydelliset riskit. Kasvattajan oletetaan olevan myös Suomen Kennelliiton jäsen.

6.2.3 Uroksen omistajan vastuu

Uroksen omistajan ei tulisi antaa urostaan huonokuntoiselle tai epätyypilliselle nartulle. Ylipäättänsä uroksen omistajalla on aina päätösvalta uroksensa käytöstä. Hänen tulee varmistaa, että astutettava narttu täyttää jalostusyksilön vähimmäissuosituksia.

Uros tulee poistaa jalostuksesta, mikäli sen todetaan merkittävästi periyttävän jotakin virhettä tai sairautta.

Uroksen pentumäärän ei tule ylittää 5 %:a rodun koirakannasta. Rodun koirakanta lasketaan vuosittaisen kokonaisrekisteröintimäärän summana viimeisten 10 vuoden ajalta.

6.3 Rotuyhdistyksen toimenpiteet

Rotuyhdistys pyrkii tavoitteisiin PEVISA ohjelman avulla, järjestämällä luonnetestejä sekä paimennustaipumustestejä, kouluttamalla kasvattajia, rodun harrastajia sekä ulkomuototuomareita. Omassa jäsenlehdessä pyritään jakamaan tietoa rodun tilasta, jalostustavoitteista sekä jalostussuosituksista.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvät suhteet ISIC-maihin ja tämän yhteistyön mukanaan tuoma tietomäärä - ISIC-yhteistyön kautta saatu tarkempaa tietoa harvinaisista linjoista - rodun harrastajien parissa Suomessa avoin ilmapiiri - kasvattajien halukkuus sitoutua kasvatuksessa rotuyhdistyksen jalostussuosituksiin - tuonteja on tullut tasaisesti, mikä on omiaan vahvistamaan Suomen geenipohjaa - rodun parissa luonnetestin käyttö luonteen mittauksessa useimpien kasvattajien suosima - käytössä rodunomainen testi paimennusominaisuuksille 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - kapea geenipohja koko maailman laajuisesti, Suomeen tuotu runsaasti koiria eikä uusia sukulinjoja juuri enää tuotavissa - kaikissa maissa ei samalla tavalla tarkasteta koirien terveyttä, eikä muutakaan tietoa anneta yhtä avoimesti, jolloin tuontien mukana uhkaa tulla uusia terveysongelmia - luonnetesteissä paljastunut, että rodulla jonkin verran laukausalttiutta ja muita luonteenpiirteitä, jotka eivät vastaa rotumääritelmän ihannetta
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - kotimaisen kannan kasvun myötä geenipohjan laajenemiseen hyvät mahdollisuudet, koska erilaisten yhdistelmien mahdollisuudet lisääntyvät - rodun tultua tunnetummaksi on useampien aktiivisten harrastajien/kasvattajien mahdollista tulla mukaan - harvinaisia linjoja saatu säilymään, niiden vahvistaminen auttaa geenipohjan laajentamisessa - luonnetestin tai vastaavan testin oikealla käytöllä mahdollista pitää rodun luonneominaisuudet oikeanlaisina 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuontien mukana tulevat sairaudet ovat uhka uusien linjojen yleistymiselle - luonteen ja käyttöominaisuuksien huomiotta jättäminen jalostustyössä, jos kasvattajat eivät testaa koiriaan - rodun avoimen tiedottamisen ilmapiirin häviäminen

Uhkiin ja ongelmiin varautuminen vaatii kaikkien kasvattajien välistä yhteistyötä, että geenipohja saataisiin pysymään niin laajana kuin mahdollista. Tästä tulee kasvattajia valistaa lehdessä ja koulutustilaisuuksissa. Luonteen- ja paimennusominaisuuksien mittaamiseen tarvittavia testejä tulee myös järjestää yhdistyksen toimesta jatkossakin, että koiranomistajilla on tilaisuuksia testauttaa koiransa. Kasvattajia tulee opastaa miten testejä voi hyödyntää käytännön kasvatustyössä.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Yhdistyksen yleiskokouksessa käsitellään vuosittain hallituksen antama toimintakertomus, jonka liitteenä on jalostustoimikunnan oma toimintakertomus kuluneesta vuodesta. Samoin jalostustoimikunnan osuus kuuluu seuraavan vuoden toimintasuunnitelmaan, joka myös esitetään yleiskokouksessa.

Viralliset terveystulokset julkaistaan yhdistyksen Hundur-lehdessä, jossa jalostustoimikunta tiedottaa myös muista tarvittavista asioista. Kaikki näyttely-, tutkimus- ja rekisteröintilastot kootaan lisäksi vuosittain julkaistavaan vuosikirjaan. Hundurissa aletaan julkaista myös vuosittain käytettyjen urosten listaa ja muita tarpeellisia jalostusohjesäännön taulukoita päivitettyinä.

Yhdistyksen kotisivuilla www.islanninkoirat.com on jalostustoimikunnalla oma osio, jossa on julkaistu uroslistat, JTO, terveystuloksista ne, joita ei löydy koiranetin kautta. Sivuja on pyritty kehittämään ja niiden kehittelyä jatketaan.

TAVOITE	Käytännön toteutus vuosittain
Kansainvälisessä yhteistyössä jatkaminen.	Osallistuminen vuosittainen ISIC seminaariin
Polvitarkastusmäärien nostaminen	Erikoisnäyttelyiden ym yhteyteen joukkotarkastuksia
Paimennustestauksen jatkaminen	Paimennustaipumus-testi vuosittain kiertäen maata
Pyritään ylläpitämään luonnetestauksen suosiota ja saamaan myös MH luonnekuvaukseen islanninlammaskoiria	Luonnetestin järjestäminen vuosittain. MH luonnekuvauksen järjestäminen joka toinen vuosi.
Terveyskyselyn uudistus	Netissä täytettävän lomakkeen laadinta 2012 ja tietojen keruun aktivointi 2012-2013 seuraavaa JTO varten.
Nettisivujen kehittäminen	Netissä täytettävät lomakkeet urostiedustelusta ja pentueseurannasta 2012. Sivujen muun kehittämisen jatkaminen 2013-2016

Rodun tavoiteohjelma tarkistetaan 5 vuoden kuluttua.

7. LÄHTEET

Islanninkoirat ry:n jalostustoimikunnan arkisto

Suomen Kennelliitto ry:n KOIRANET tietokanta

Suomen Kennelliitto ry:n internet sivuston jalostusaiheisten juttujen arkisto

ISIC-seminaarien yhteydessä saatujen artikkeleiden sekä yhdistysten toimittamien vuosiraporttien arkisto

www.icelandsheepddog.org

Terveyskyselyn vastaukset

P A Oliehoek: Maintaining a Healthy Breed.

P A Oliehoek, P Bijma, A van der Meijde: History and structure of the closed pedigreed population of Icelandic Sheepdogs, 2009

Ólafsdóttir GA, Kristjánsson T: Correlated pedigree and molecular estimates of inbreeding and their ability to detect inbreeding depression in the Icelandic sheepdog, a recently bottlenecked population of domestic dogs. 2008

LIITTEET

LIITE 1 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAAN

ISLANNINLAMMASKOIRAN ROTUMÄÄRITELMÄ TULKINTAOHJEIN

Hans-Åke Sperne, suomennettu Islanninkoirat ry:n tuomarikoulutusta varten

FCI rotumääritelmä no: 289

Hyväksytty: FCI 20.6.2007

SKL-FKK 13.5.2008

KÄYTTÖTARKOITUS: Paimenkoira.

Kommentit: Islanninlammaskoira on määritelty paimenkoiraksi. Se kuuluu FCI 5-ryhmän osaan 3, joka käsittää pohjoismaiset vahti- ja paimenkoirat. Pohjoismaisen Kennelunionin luokittelussa samaa ryhmää nimitetään pohjoismaiseksi piha- ja paimenpystykorviksi. Islanninlammaskoira on siten myös vahti- ja pihakoira kuten muut osan 3 rodut. Sen vahtimiskäytös ilmenee siten, että se ajaa vieraat eläimet pois pihalta ja pitää laiduntavat eläimet poissa tilan läheisyydessä olevilta viljelyksiltä. Rotu vahtii myös haukkuen vieraita ihmisiä, mutta ei koskaan saa olla aggressiivinen.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Islanninlammaskoira on Islannin ainoa kansallinen koirarotu. Ensimmäiset maahan muuttaneet viikingit toivat sen esi-isät mukanaan Islantiin (874 - 930 jKr.).

Islanninlammaskoira ja sen työskentelytapa soveltuvat paikalliseen maastoon, maatalouteen ja islantilaisten vuosisatoja jatkuneeseen kovaan selviytymistaisteluun. Koira on korvaamaton apu eläinten kokoamisessa mautiloilla. Sen suosio on lisääntynyt viime vuosikymmeninä, ja vaikka kanta on yhä edelleen lukumääräisesti hyvin pieni, se ei ole enää vaarassa kuolla sukupuuttoon.

Kommentit: Rotu määritellään kuten aiemmin todettiin lammaspaimenkoiraksi. Islanninlammaskoiran työskentelytapa muistuttaa pitkälti muiden FCI 5 ryhmän osa 3 rotujen tapaa paimentaa. Islanninlammaskoira kokoaa ja ajaa myös hevosia ja nautoja, usein yhdessä muiden koirien ja näiden omistajien kanssa. Rotu on vuosisatojen sopeutumisessa, yhdessä islantilaisten ihmisten kanssa, selviytynyt ääriolosuhteissa, toistuvien epidemioiden ja luonnonkatastrofien keskellä. Nämä uhat ovat välillä aiheuttaneet koko rodulle riskin hävitä olemasta.

1969 perusti ryhmä kaukonäköisiä ihmisiä Hundaraektarfélag Íslands, Islannin Kennelliiton, jonka alkuperäisenä tehtävänä oli pelastaa islanninlammaskoira rotu katoamasta. Huolimatta siitä, että rotu on tällä hetkellä melko suuri lukumäärältään, ovat asiantuntijat perinnöllisyyden alalta todenneet, että rodun jalostuspohja on niin pieni, että rotu on yhä riskivyöhykkeellä.

YLEISVAIKUTELMA: Pohjoismainen, hieman keskikokoa pienempi paimenpystykorva, jolla on pystyt korvat ja kiertynyt häntä. Sivulta katsottuna suorakaiteen muotoinen; rungon pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on säkäkorkeutta suurempi. Rinnan syvyys on sama kuin eturaajan pituus. Ilme on ystävällinen, älykäs ja iloinen. Itsevarma ja eloisa käyttäytyminen on rodulle tyypillistä. Rodulla esiintyy kahdentyyppistä karvapeitettä, pitkää ja lyhyttä; molemmat ovat paksuja ja erittäin säänkestäviä. Sukupuolten välinen ero on selvä.

Kommentit: Islanninlammaskoira on suorakaiteen muotoinen ja sen voi kuvata olevan ”lähempänä maata kun taivasta”. Se ei kuitenkaan saa olla matalajalkainen. Myöskään se ei saa olla neliömäinen ja ilmava. Rotumääritelmä kuvaa ilmettä mm. siten, että kuono-osa on täyteläinen, tämä pohjautuu vanhan rotumääritelmän ilmaukseen hymyilevästä ilmeestä. Tätä ei pidä sekoittaa sellaiseen koiran ilmeeseen, että koira nostaa ylähuulensa ja paljastaa hampaansa ihmisten ”nauruun”. Koko koiran olemus tulee kuvastaa, että se on valpas, luottavainen ja ystävällinen. Kokonaiskuva, tyyppi ja rotumääritelmän mukainen rakenne ovat ulkomuotoarvostelun perusta.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Kestävä ja ketterä paimenkoira, joka työskentelee haukkuen. Erittäin hyödyllinen paimennettaessa tai ajettaessa karjaa laitumilla, vuorilla tai etsittäessä kadonneita lampaita. Luonteeltaan erittäin valpas ja ottaa vieraat aina innokkaasti vastaan olematta aggressiivinen. Metsästysvietti ei ole voimakas. Iloinen, ystävällinen, utelias, leikkisä ja peloton.

Kommentit: Iloisuus, ystävällisyys, uteliaisuus ja rohkeus tulisi todeta myös ulkomuotoarviossa. Islanninlammaskoira on kiinnostunut kohtaamaan ihmisiä ja ilmaisee yleensä sen selvästi. Koiralla, joka osoittaa pelkoa ihmistä kohtaan, ei ole rotumääritelmän toivomaa luonnetta eikä se ole rodunomainen, kuten eivät myöskään koirat, jotka osoittavat aggressiivisuutta ihmistä kohtaan.

Islanninlammaskoirilla on silloin tällöin taipumusta stressaantumiseen. Tällaiset yksilöt haluavat pois näyttelykehästä tai haastavat toisia koiria hyökkäilemällä tai eivät ole omistajansa hallinnassa. Nämä voivat toki olla tulosta kasvatuksen ja totuttamisen puutteeseen, joka kannattaa huomioida. Jotkut yksilöt kuitenkin ylireagoivat. Tämä tulee huomioida arvostellessa luonnetta.

PÄÄ: Vahva ja kuiva. Kallo on hieman kuono-osaa pitempi. Ylhäältä tai sivusta katsottuna kolmiomainen.

Kommentit: Rotumääritelmä kuvaa vahvasti rakentunutta päätä, jolloin ihannepään muoto on sekä ylhäältä, että sivulta katsottuna tasasivuinen kolmio. Litteät posket ja täyteläinen kuono-osa muodostavat melko suorat linjat kallosta kirsuun ja muodostavat täten kaksi sivua kolmiosta. Linja korvien välillä muodostaa kolmannen sivun kolmiosta. Tyypvirhe, jota esiintyy on pitkä, kapea pää, jossa on hyvin huonosti erottuva ja litteä otsapenger, usein yhdistyneenä pitkiin, kapeisiin korviin. Pään täytyy korostaa sukupuolileimaa.

KALLO-OSA: Hieman holvautunut.

OTSAPENGER: Selvästi erottuva, ei kuitenkaan jyrkkä eikä korkea.

Kommentit: Esiintyy jonkin verran liian holvautuneita kalloja, joissa on liian jyrkkä otsapenger ja hyvin leveälle asettuneet korvat.

Päinvastainen kallo on kuitenkin paljon yleisempi. Kun katsoo otsapengertä sivusta, tulisi huomioida erikseen otsapenger ja silmäkulmien kyhmyt.

KIRSU: Musta; suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskea.

Kommentit: Pigmentin tulee olla niin tumma kuin mahdollista, huolimatta siitä onko kirsu musta tai ruskea. Se muodostaa oikeaa ilmettä.

KUONO-OSA: Täyteläinen; kuononselkä on suora. Kuono on hieman kalloa lyhyempi ja kapenee tasaisesti kohti kirsua muodostaen ylhäältä ja sivusta katsottuna tylpän kolmion.

Kommentit: Kapea ja huonosti täyteläinen kuono-osa ja heikko alaleuka ovat aivan liian tavallisia.

HUULET: Mustat ja tiiviit, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskeat.

Kommentti: Kuten kirsun pigmentti.

HAMPAAT / PARENTA: Leikkaava parenta. Täydellinen hampaisto.

Kommentit: Saksipurenta erittäin yleinen. Joskus esiintyy yhden tai useamman P1 puutteita. Suurempien P-hampaiden puutoksia esiintyy harvemmin. Toivomme, että olennaiset hammaspuutokset huomioidaan arvostelussa, erityisesti isomprien hampaiden puutteet.

Arvostelussa nämä tulee huomioida suhteessa koiran kokonaiskuvaan.

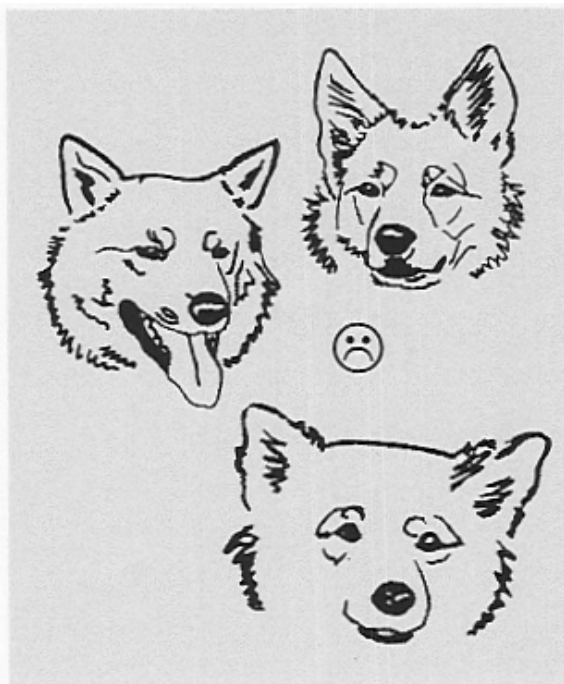
Vinopurenta tai purenta, joka ei mene normaalisti yhteen, ei ole normaalia ja se tulee arvioida siten.

POSKET: Litteät.

Kommentit: katso pään kohdalta.

SILMÄT: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset ja tummanruskeat, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä hieman vaaleammat. Silmäluomet ovat mustat, suklaanruskeilla ja joillakin kermanvärisillä yksilöillä tummanruskeat.

Kommentit: Silmät antavat tärkeän osan ilmeeseen. Vanhempi rotumääritelmä kuvasi niiden ilmettä eloisaksi, älykkääksi ja rohkeaksi. Silmien värin toivotaan olevan niin tumma kuin mahdollista, jotta saavutettaisiin sellainen ilme, kun toivotaan. Alleviivataan, että puhutaan ”hieman vaaleammista” silmistä suklaanruskeilla ja vaaleilla koirilla, sekä että keltainen silmien väri on vakava virhe. Pigmenti, joka myös muodostaa ilmettä, tulee olla myös mahdollisimman tumma, huolimatta onko se musta vai ruskea. Pullottavat, suuret, pyöreät silmät antavat epätoivottavan ilmeen. Sama koskee pieniä, vinoja silmiä. Tummat, leveät silmänreunat voivat antaa kuvan suurista silmistä, vaikka näin ei olisikaan.

KORVAT: Pystyt, keskikokoiset, kolmiomaiset, tukevareunaiset ja hieman kärjestään pyörityneet. Erittäin liikkuvaiset, reagoivat herkästi ääniin ja kuvastavat koiran mielialaa.

Kommentit: Kolmiomaiset korvat tulevat olla leveät alaosasta ja lisätä vaikutelmaa, että pää on kolmionmuotoinen. Jotta korvat ovat oikean muotoiset ja kokoiset täytyy korvien välin olla noin yhden korvan leveys, kun ne ovat ylimmässä asennossaan. Jos korvat ensisilmäyksellä tuntuvat suurilta, korkeilta ja kapeilta tai hyvin pieniltä, eivät ne ole tasapainossa päähän. Sekä korkeat, kapeat pystykorvat, hyvin pienet pystykorvat tai leveälle asettuneet korvat häiritsevät ilmettä.

Pihavahtina islanninlammaskoira on hyvin tarkkaavainen, mitä tapahtuu sen ympäristössä, siksi korvat liikkuvat vilkkaasti. Ne voivat taipua erilaisiin asentoihin aivan taaksekin, kun koira kuuntelee ääniä. Arvostellessa tulisi koiran korvat arvioida koiran ollessa tarkkaavaisena ja korvien ylimmässä asennossaan. Taitekorvat ovat virhe.

KAULA: Kohtalaisen pitkä ja lihaksikas; ei löysää nahkaa. Hieman kaareva ja korkea-asentoinen.

Kommentit: Pään tulee olla luonnollisesti korkealla, ei kaulan. Rodulla esiintyy lyhyitä, joskus lisäksi raskaita kauloja, joissa pää tuntuu olevan suoraan vartalon jatkeena. Eteenpäin työntyneet olkavarret ovat yleensä syynä tähän ja se aiheuttaa, että koira kantaa pään alhaalla ja sillä on huono ryhti.

RUNKO: Suorakaiteen muotoinen ja vahva. Pituus on oikeassa suhteessa korkeuteen ja tasapainossa yleisvaikutelman kanssa.

SELKÄ: Suora, lihaksikas ja vahva.

LANNE: Leveä ja lihaksikas.

LANTIO: Kohtalaisen lyhyt ja leveä, hieman viisto ja lihaksikas.

RINTAKEHÄ: Pitkä ja syvä, kyljet ovat selvästi kaarevat.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on vain hieman kohoava.

Kommentit: Kuten muillakin samantyyppisillä paimenkoiralla on islanninlammaskoirien runko hieman kapeampi edestä, alaosastaan, ilman, että se silti aiheuttaa heikkoa tai löysää etuosaa. Sellainen runko antaa mahdollisuuden joustavimpiin ja nopeampiin sivuliikkeisiin.

Raskasta, melkein tynnyrimäistä runkoa, joka aiheuttaa hyvin leveän etuosan, esiintyy ja se ei ole toivottavaa. Rungon tulee olla pitkä, ei lanneosan.

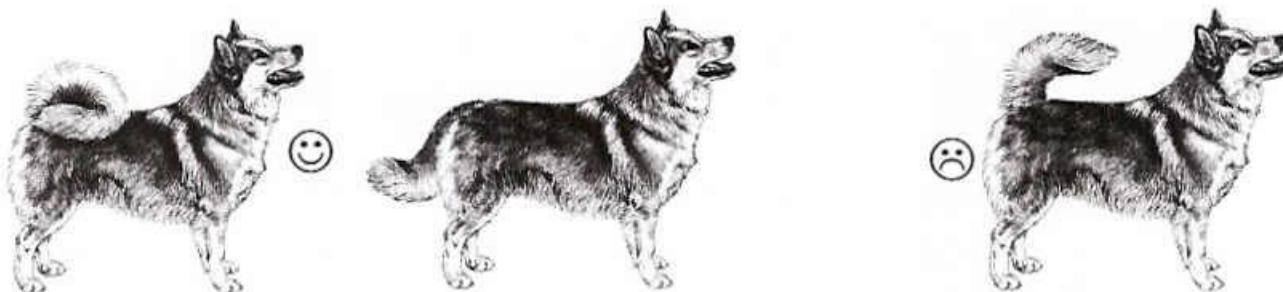
Rotumääritelmän teksti alalinjasta ”vain hiven nouseva” vahvistaa kuvaa pitkästä runko-osasta, jolloin takimmaisinkin kylkiluut ovat hyvin kehittyneet. Koira, jolla on vahvasti kohoava vatsalinja, antaa väärän sivukuvan.

Ristiselän toivotaan olevan vanhaan rotumääritelmään nähden pidempi, keskimittainen. Tulee huomioida, että ristiselkä ei saa olla laskeva.

HÄNTÄ: Ylös kiinnittynyt, kiertyy selän päälle koskettaen sitä.

Kommentit: Kuten monilla muilla koiraroduilla, häntä riippuu alhaalla, kun koira seisoo rauhallisena ja rentona. Kun koira liikkuu, täytyy hännän kuitenkin nousta selälle. Nopeassa, maatavoittavassa vauhdissa häntä hieman laskee alemmas ja koira käyttää sitä tasapainon tai ohjailun apuna. Hännän tulisi olla selällä, mieluiten kaartuen keskeltä selkälinjaa, mutta se ei saisi olla lujasti kiertynyt rullalle. Sen ei tulisi myöskään mennä selälle ja pudota sieltä toiselle puolelle lannetta. Hännän tulisi ulottua noin kintereeseen asti. Sapelihäntä on virhe.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Eturaajat ovat edestä katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Kulmaukset ovat normaalit.

Kommentit: Pystykorvatyyppin koirat ovat yleensä kohtalaisesti kulmautuneita. Islanninlammaskoira tulee siis olla normaalisti kulmautunut pystykorvaksi, joka on rungoltaan suorakaiteen muotoinen paimenkoira, ei kuitenkaan niin niukasti kuin neliömäinen pystykorva.

Pidempi runko antaa tilaa kulmauksille, jotka antavat puolestaan tasapainoiset, helpot ja maatavoittavat liikkeet hyvällä työnnöllä takaosasta. Tämän tulee korostua myös raajojen rakenteessa, niiden tulee olla leveät ja lihaksikkaat.

Niukat kulmaukset takana antavat lyhyen, sipsuttavan askeleen, josta takaosan toivottava työntö puuttuu.

LAVAT: Viistot ja lihaksikkaat.

Kommentit: Eteentyöntyvät lavat eivät ole epätavallisia. Se tekee sen, että liikkeessä etuosa ei vastaa toivottavalla tavalla takaosan työntöön.

KANNUKSET: Voivat olla kaksoiskannukset.

KÄPÄLÄT: Hieman soikeat; varpaat ovat selvästi kaareutuneet ja tiiviisti yhdessä. Päkiät ovat hyvin kehittyneet.

Takaraajat

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat takaa katsottuna suorat, yhdensuuntaiset ja vahvat. Kulmaukset ovat normaalit.

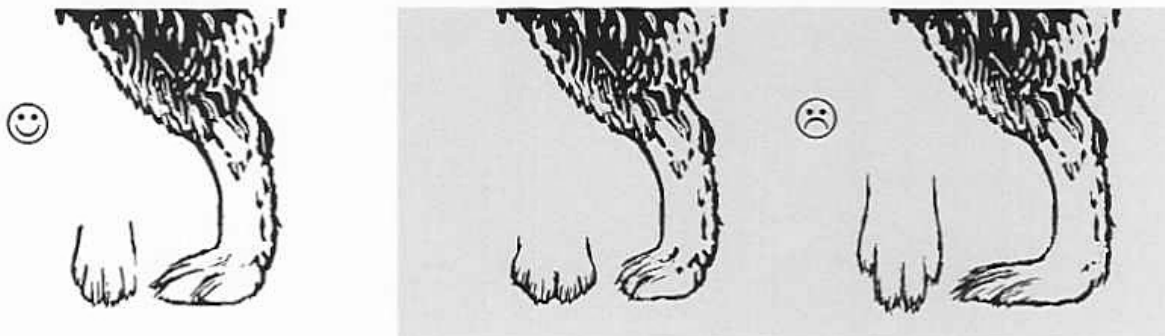
REIDET: Leveät ja lihaksikkaat.

KANNUKSET: Hyvin kehittyneet kaksoiskannukset ovat toivottavat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpäliät.

Kommentit: Enemmän tai vähemmän ulospäin kiertyvät takakäpäliät ovat kuten taka-ahtaus hyvin tavallisia, vaikka tähän ei ole mitään käytännön syytä. Takaraajojen toivotaan olevan suorat, kuten eturaajojenkin. Kaksoiskannukset ovat toivottavat, kuten rotumääritelmä sanoo. Tämä voidaan ottaa huomioon kilpailuluokassa asetettaessa järjestykseen kahta muuten samanarvoista koiraa. Joskus on nähtävissä, että toinen kannus on muodostanut täysin kehittyneen 5. varpaan. Täysin puuttuvat kannukset takajaloissa ovat vakava virhe.

Epätavallisen litteitä ja avoimia käpäliä esiintyy jonkin verran. Islanninlammaskoira, jolla on tällaiset käpäliät, ei voi pitkään työskennellä Islannin maastossa.

LIIKKEET: Kuvastavat notkeutta ja kestävyttä; askelissa on hyvä työntö ja ne ovat vaivattomasti maatavoittavat.

Kommentit: Pyritään tasapainoiseen liikkeeseen, jossa koiralla on voimaasäästävä ja hyvin maatavoittava ravi. Liikkeiden tulee olla vapaat, hyvällä takaosan työllä. Tasapainoisen, maatavoittavan ravin voi nähdä islanninlammaskoiralla ilman, että koiran tarvitsee ravata maksiminopeudella laukan rajalla. Tällaista nopeutta, jota käytetään arvostelussa erittäin voimakkaasti kulmautuneiden koirarotujen liikkeitä, ei tarvitse käyttää piha-paimenkoirilla kuten islanninlammaskoira

KARVAPEITE: Kaksinkertainen, tiheä ja erittäin säänkestävä.

KARVA: Kaksi muunnosta:

Lyhytkarvainen: Peitinkarva on keskipitkää ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää. Karva on lyhyempää kuonossa, pääläella, korvissa ja raajojen etuosassa, pitempää kaulassa, rinnassa ja reisien takaosassa. Häntä on tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Pitkäkarvainen: Peitinkarva on pitempää kuin edellä ja melko karheaa, aluskarva tiheää ja pehmeää. Karva on lyhyempää kuonossa, pääläella, korvissa ja raajojen etupuolella, pitempää korvien takana, kaulassa, rinnassa, eturaajojen ja reisien takaosassa. Häntä on hyvin tuuheakarvainen, karvan pituus on suhteessa muuhun karvapeitteeseen.

Kommentit: Todellisuudessa esiintyy sekä lyhyttä, että pitkää karvaa ja kaikkia välimuototurkkeja. Turkin laatu on se, millä on merkitystä, katsomatta karvanpituutta. Turkki on kaksinkertainen: suojaava peitinkarva, jonka tulee olla voimakasta, ilman, että se on kovaa ja karkeaa sekä tiivis, pehmeä aluskarva. Turkki on makaavampi selältä ja pidempi karva kaulassa ja lavoissa muodostaa selvän kauluksen.

Riittämätöntä ja jopa kokonaan puuttuvaa aluskarvaa esiintyy. Jälkimmäinen on erittäin vakava virhe. Arvioinnissa voidaan kuitenkin olla ongelman edessä, kun koira on juuri karvanlähdössä. On koiria, jotka eivät ole parhaassa karvassa, mutta silti niillä on aluskarvaa. Aivan liian pehmeää päällyskarvaa esiintyy. Se voi olla toisinaan lisäksi myös kiharaa, avointa turkkia, erityisesti selässä ja tämän vuoksi turkki ei enää suojaaa säältä.

VÄRI: Useita värejä sallitaan, mutta päävärin tulisi aina olla vallitseva. Päävärejä ovat: erisävyiset ruskeat (tan), kermanvärisestä punertavanruskeaan; suklaanruskea, harmaa tai musta.

Vallitsevan värin lisäksi on aina valkoista. Yleisimmät, usein epäsäännölliset, valkoiset merkit ovat piirto tai osittain valkoinen pään etuosa, kaulus, rinta, eripituiset sukut ja hännänkärki. Rungon alaosassa leuan alta hännän kärkeen on usein vaaleampaa sävyä. Ruskeilla (tan) ja harmailla koirilla on usein musta maski, mustat karvankärjet peitinkarvassa ja jopa satunnaisia mustia karvoja. Mustilla (kolmivärisillä) koirilla on musta karvapeite, yllämainitut valkoiset merkit ja perinteiset, ruskeaa sävyä olevat tan-väriset merkit poskissa, silmien yläpuolella (kulmakarvoissa) ja raajoissa. Yllämainitun väriset läiskät valkoisella pohjalla (laikullinen) on hyväksytty väri. Valkoinen väri ei saisi olla täysin vallitseva.

Kommentit: Rotumääritelmän teksti, että ”päävärin tulee hallita” täytyy tulkita siten, että helposti voi nähdä, mikä väri hallitsee: ruskea (tan), suklaanruskea, harmaa tai musta.

Selvästi yleisin pääväri on ruskea (tan) eri vivahteissa, seuraavaksi yleisin on musta/kolmivärinen, suklaanruskea on selvästi harvinaisempana ja harmaa nykyisin juuri koskaan nähtynä, ainakaan näyttelyissä.

Päävärin lisäksi täytyy aina löytyä valkeita merkkejä rotumääritelmän mukaan. Näitä ei aina erityisesti huonossa valaistuksessa ole helppo erottaa varsinkaan ruskeilta (tan) värisiltä yksilöiltä, joilla koko alaosa on vaaleampi.

Musta perusväri on kolmivärinen ja siksi siinä tulee aina olla selvästi erottuvat valkeat merkit sekä tan-merkit. Valkoista ei lasketa perusväriksi, minkä vuoksi laikkuja tulee olla kirjavalla koiralla siten, että se ei näytä olevan hallitsevan valkoinen.

Koira, jossa on sekä tummaa, että vaaleaa, on helppo erottaa erilaisissa maastoissa ja valaistuksissa. Tämä on siis käytännön kannalta etu.

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Ihannesäkäkorkeus uroksilla 46 cm ja nartuilla 42 cm.

Kommentit: Ennen oli korkeusero pienimpien narttujen ja isoimpien urosten välillä 10 cm. Se on paljon rodulle, joka on hiven alle keskikokoinen. Vaihtelua koossa nähdään yleisesti rodussa. Pitkäkarvainen punavalkea 48 cm korkea uros ja lyhytkarvainen, kolmivärinen 38 cm korkea narttu muodostavat mahdolltomalta tuntuvan parin.

Uusi rotumääritelmä antaa sen sijaan ihannekoon, mikä antaa selkeämmän päämäärän niin arvosteluun kuin jalostukseen. Uusi ihannekoko on 1 cm enemmän kuin aikaisempi keskiarvo (42-48 cm = 45 cm urokset ja 38-44 cm = 41 cm nartut). Toiveissa olisi, että tähän korkeuden suurenemiseen siirrytään pehmeästi.

Mikä poikkeama ihannekokoon voidaan hyväksyä, ei rotumääritelmä kerro, minkä vuoksi kokoarvostelussa täytyy käyttää vain tervettä järkeä sekä vanhoja enimmäis- ja vähimmäiskokoja, toisin sanoen -4cm ja +2 cm. Ihannekoon tarkoitus on ennen kaikkea vähentää voimakasta kokovaihtelua rodussa.

Tulee käsittää, että islanninlammaskoiralla, joka on hieman keskikokoa pienempi koirarotu, sekä hyvin pienellä että suurella yksilöllä tyyppi häviää ja se tulisi palkita sen mukaisesti.

Uroskoiran ei luonnollisesti tarvitse olla suuri, että sillä on selkeä sukupuolileima, kuten ei nartunkaan tarvitse olla pieni.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Yksivärinen musta mantteli tai satula eri ruskean (tan) sävyisillä yksilöillä.

VAKAVAT VIRHEET: Kannusten puuttuminen takaraajoista; keltaiset tai pyöreät, ulkonevat silmät.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

Kommentit: Jokaisen näistä virheistä tulee antaa voimakas palkintosijan alennus ulkomuoto arvioissa. Täysin puuttuvat kannukset on helppo huomata ja siten antaa palkintosija.

Se milloin silmät ovat liian keltaiset tai pyöreät ja ulkonevat, että se tulee arvostella vakavaksi virheeksi, on vaikeampaa. Tässä tulee tuomarin henkilökohtainen mielipide suureen merkitykseen, ja siitä tulee riski suuriin arvosteluvaihteluihin.

Nämä vakavat virheet eivät ole erityisen tavallisia rodussa. Suurin osa, joilla on kokemusta islanninlammaskoirista, tulisi nähdä selvästi, kun sellainen ilmenee.

Ilmeestä ei tule ystävällinen, älykäs ja iloinen, jos silmät ovat keltaiset. Ilme muuttuu myös pyöreiden, ulkonevien silmien vuoksi. Tällöin koiralla voi olla ystävällinen, mutta ei älykäs ja iloinen ilme.

Näin pienessä kannassa, kuten islanninlammaskoira edustaa, täytyy käyttää tervettä järkeä arvostellessa vakavia virheitä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

UROSSUOSITUSTIEDUSTELU

Nartun nimi: _____
Rekisterinumero: _____ Syntymäaika ____ . ____ . _____
Terveystarkastustulokset, jotka eivät vielä näy Koiranetissä: _____
Nartun yleinen terveydentila (jos ollut tulehduksia, allergioita tms)? _____

Testi/koetuloksia , jos eivät näy vielä Koiranetissä: _____

Lyhyt luonnekuvaus: _____

Ulkomuotokuvaus:

Purenta: __saksipurenta __tasapurenta Onko hammaspuutoksia?: _____
Korvat: __pystyt __pehmeäkärkiset __nousivat myöhään (yli 6 kk)
Kannukset: __kaksoiskannukset __yksöiskannukset __ei kannuksia takajaloissa
Kaksoiskannukset edessä __1 jalassa __2 jalassa

Onko narttu astutettu aiemmin? ei _____ on - jos nartulla on ollut aiemmin pentue/
pentueita, mitä hyviä/huonoja ominaisuuksia niissä on omasta mielestäsi tullut esille? _____

Onko nartun taustalla jotain, josta jalostustoimikunnan hyvä tietää (esim. jos
tuontikoira, koiran vanhempien ja sisarusten terveys, luonne yms. tietoja): _____

Omat uroshdotukseni: 1) _____ (pakollinen)
2) _____ (pakollinen)
3) _____

Toiveet uroksen suhteen – laita mieluummin myös **rajoituksia**, joita haluat itse
uroslistalle asettaa, esim. vain A-B lonkkaiset, vain luonnetestatut tms: _____

Arvioitu astutusaika: _____

Nartun omistaja: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Jos haluat vastauksen sähköpostina sähköpostiosoite: _____

ANTAMANI TIEDOT OVAT LUOTTAMUKSELLISIA JA TOTUUDENMUKAISIA
allekirjoitus: _____

UROSLISTA

HUOMIOITAVAA:

Urokset on listattu **aakkosjärjestyksessä eli ne eivät ole suositusjärjestyksessä!**

Uroksen tietojen yläpuolella on yhdistelmän sukusiitosprosentti.

Urosten omistajilta ei ole kysytty, onko uros käytettävissä, joten on hyvä varautua siihen, etteivät kaikki urokset ole mahdollisesti käytettävissä ja aloittaa kysely hyvissä ajoin. Kaikki listalla olevat urokset eivät täytä tällä hetkellä yhdistyksen jalostussuosituksia (esim. silmätutkimus puuttuu), joten jotta mahdollinen pentue pääsisi yhdistyksen pentuvälitykseen, on uroksen puuttuvat terveys-, näyttely- tai luonnetestitulokset hoidettava kuntoon ennen astutusta. PEVISAMÄÄRÄYKSET (lonkat, polvet ja silmät) ovat rekisteröinnin ehto, joten ne on ehdottomasti saatettava kuntoon ennen astutusta!

Jalostustoimikunta ei tunne myöskään kaikkia uroksia eikä kaikista ole luonnetestitulosta, joten suosittelemme kasvattajaa tutustumaan urokseen ja sen lähisukulaisiin etukäteen toivottujen luonteenpiirteiden kartoittamiseksi ja/tai kysymään voisiko uroksen omistaja viedä koiransa luonnetestiin. Luonnetestille vaihtoehdona 2010 alusta on ollut myös koiran luonteen MH luonnekuvaus.

Uroksen sukutauluun on koottu jalostustoimikunnan tiedossa olevat tiedot koiran suvussa esiintyneistä sairauksista sekä virallisista terveystiedoista. **Kaikkien vikojen/sairauksien kohdalla ei ole varmuutta perinnöllisestä taustasta.** Koiran omat tiedot ovat värillisellä tekstillä ja lähisuvun tiedot mustalla. *Tilan säästämiseksi sukutauluun on merkitty vain koiran omat tulokset ja terveystiedot, joita ei ole saatavilla Koiranetin kautta. Virallisista tuloksistakin sairaut (lonkissa rajana E, patella luksatio, silmänsairaat) jälkeläiset on mainittu. Koirat ovat linkitetty koiranettiin, jotta listaa lukiessa voi samalla katsoa tarkempaan mm. jälkeläisten tietoja*

Rodulla esiintyvistä sairauksista löytyy yhdistyksen kotisivuilta lisätietoa kohdasta terveys. Teksti on vapaasti lainattavissa myös pennunostajille kauppasopimuksen liitteeksi. Samoin kannattaa tutustua jalostuksen tavoiteohjelmaan.

Rodulla esiintyy vakavaa sydänvikaa, **dilatoivaa kardiomyopatiaa** eli sydänlihaksen vajaatoimintaa, joka johtaa useimmiten koiran äkkikuolemaan ilman ennako-oireita. Ruotsissa vika on diagnosoitu varmasti kahdella koiralla ja lisäksi siellä ja Norjassa on reilut kymmenen epäselvää äkkikuolematapausta. Suomessa ei tätä sairautta ole toistaiseksi tavattu. Sen sijaan muutamia sydämen sivuääniä on tavoitettu ja parilla näistä sydänultrakin näyttää lieviä muutoksia läppien alueella. Näissä tapauksissa koira voi saavuttaa kohtuullisen korkean iän. Vian vakavuuden vuoksi on erittäin toivottavaa, että jalostuskoirat käytettäisiin sydänkuuntelussa ennen astutusta. Jos jalostuskoiralla on sivuääni, tulee sillä olla sydänultrasta normaali tulos, jotta koiran pentue hyväksytään pentuvälitykseen.

Toinen islanninlammaskoirien ennenaikaiseen kuolemaan johtava sairaus on perinnöllinen munuaisvika. Suomessa sairauteen on kuollut kolme koiraa ja riskisukuja on hyvä välttää yhdistämisestä.

Rodussa esiintyneiden parin kuuroustopauksen vuoksi emme suosita kahden hyvin valkokirjavan koiran yhdistämistä toisiinsa. Äärivalkeat yksilöt voivat olla kuuroja kaikissa koiraroduissa. Niiltä puuttuu turkin lisäksi pigmenttiä sisäkorvan soluista ja tällöin ääni ei pääse välittymään eteenpäin eikä koira kuule.

Yhdistyksen suositus on, että kasvattaja maksaa pentuejäsenyyden pennunostajille. Tämä jäsenyys sisältää yhdistyksen lehdet kalenterivuoden ajalta sekä pentuoppaan.

Islanninkoirat ry jalostustoimikunta (uroksen tiedot kasvattajan & omistajan luvalla)

SUKUSIITOSPROSENTTI YHDISTELMÄLLE: Tunturiketun Hjalli x _____ = __, __ %
UROKSEN NIMI: Tunturiketun Hjalli **REKISTERINUMERO** FIN40872/97 **SYNTYNYT:** 2.10.1997 **KOIRANET**
LONKAT: A/B **SILMÄT:** ok **POLVET:** 0/0 **KYYNÄRÄT:** -SYDÄN: sivuääni (sydänultrassa varmistunut, että taustalla tulehdus) **MUUT TERV.TULOKSET:** kilpirauhaset ok (ikä 9v.) Hampaat: puuttuu vas.ylä P1
Kannukset: 2+2 **koko:** 48 cm

NÄYTTELYTULOS/MVA: turistiluokka ERI (kivesvikainen) **LUONNETESTI:** 215 lv **MUUTA:** Toko VOII
KIVESVIKA, JOS ON TÄYSVELJISSÄ/JÄLKELÄISSÄ täysveli kivesvikainen **JÄLKELÄISMÄÄRÄ:** 0
JÄLKELÄISTEN TULOKSIA, MUUT TERVEYSTIEDOT: Täysveljen pennulla Tanskassa E-lonkat

TERVEYSTULOKSET JA MAHDOLLISET SAIRAUDET/KANTAJAT UROKSEN LÄHISUVUSSA:

<p>Hrani Lonkat: * (terveet) muuta: punainen, lyhytkarvainen Lähisuvun terveystiedot: Kaksi kivesvikaista pentua, täysveljen pennuissa yksi kivesvikainen ja yhdellä discus prolaps (mäyräkoirahalvaus)</p>	<p>Bärbys Bangsi lonkat: H (terveet) muuta: punainen, pitkäkarvainen Lähisuvun terveystiedot:</p>	<p>Trausti muuta: punainen, pitkäkarvainen Lähisuvun terveystiedot: Pennunpentu kuollut dilatoivaan kardiomyopatiaan</p>
	<p>Katla lonkat: * (terveet), silmät ok muuta: punainen, lyhytkarvainen Lähisuvun terveystiedot:</p>	<p>Sletta muuta: punainen Lähisuvun terveystiedot: Puolisiskon pentu sekä kolme emän täysveljen pentua kuollut dilatoivaan kardiomyopatiaan. Yhdellä pennulla alapurenta, yksi kivesvikainen.</p>
		<p>Garda-Grettir lonkat: * (terveet) muuta: punainen, lyhytkarvainen Lähisuvun terveystiedot: Njääsmjolk pentuja pennunpennuissa</p>
	<p>Tunturiketun Asta-Sollilja lonkat: B Silmät: ok Polvet: 0/0 Muuta: TK2, lte +220lv, punainen, kuoli 7,5 v vuotiaana kyynpureman aiheuttamaan halvaukseen Lähisuvun terveystiedot yhdellä pennulla sivuääni (aiemmin kuultu kahdella muullakin, mutta ne poistuneet), täysveljen pennuissa kitalakihalkioinen pentu. Kahdella pennulla (toinen 12 v) & pennunpennulla ollut haimatulehdus. Kolmella pennulla kivesvika.</p>	<p>Landi Barki lonkat: B1 muuta: punainen, pitkäk. kuoli 11,5 vuotiaana Lähisuvun terveystiedot: kaksi kivesvikaista pentua</p>
<p>Mysla lonkat: B2 Muuta: TK2, punainen, pitkäkarvainen Lähisuvun terveystiedot: Puoliveljen kolme pentua kuollut munuaisvikaan</p>		
<p>Moska lonkat: A1 silmät: terveet muuta: punainen, pitkäkarvainen kuoli 11 v auton alle Lähisuvun terveystiedot: kivesvikainen pentu</p>		<p>Siggi A2 Kuoli 15 v, kuten isä Lähisuvun terveystiedot:</p>
		<p>Oldenus Leista A2 Kuoli 17 v Lähisuvun terveystiedot: Täyssisar ja kaksi puolisisarusta kuolivat munuaisvikaan</p>

OMISTAJA:

SELITYKSIÄ LYHENTEILLE

LONKAT

A...E lonkkaluokitus = FCI luokitus, joka nykyään käytössä lähes kaikissa Euroopan maissa

H = terve Ruotsin vanhan luokituksen mukaisesti = A, B, sairaut : 1, 2 ja 3 asteet

*/fri = terve Islannin ja Norjan koirat aiemmin, sisälsi sekä A että B

TC = vanha Hollannin lonkkaluokitus, jossa TC vastasi B tulosta

SILMÄT

RD = retinadysplasia

C,D = cornea dystorfia, sarveiskalvosairaus

HC = perinnöllinen kaihi (nykyisin koiranetissä katarakta), voi olla myös erilaisia muotoja mm. polaarinen, Öp =

Ruotsissa merkitään ei täysi kaihi total = täysi kaihi

dis = distichiasis eli silmäluomeen kasvanut ylimääräinen karva, joka herkästi ärsyttää silmää, perinnöllinen muutos

KYYNÄRÄT, POLVET

0 = terveet sairaut luokitellaan 1,2 jne asteisiin

SYDÄN

ok = ei sivuääniä tai muita muutoksia

dilatoiva kardiomyopatia = sydänlihaksen sairaus, jota todettu islanninlammaskoirilla varmuudella Ruotsissa ja Norjassa.

LUONNETESTI

lyhennys = lte perässä pistemäärä +/- ja laukaus: laukausvarma = lv, laukauskokematon = lk, laukausärtyisiä = lä ja laukausaltis = la; kesk = keskeytetty luonnetesti. Kaikkien Suomessa testattujen koirien tulokset osa-alueineen

Islanninkoirat ry:n nettisivuilla: www.islanninkoirat.com

UHM Tanskan nuoren koiran luonnekuvaus. Ruotsissa ennen hyvin samankaltainen luonnekuvaus nuorille koirille

MUH, nykyään kaikenikäisten koirien luonnekuvaus ja ennen yli 2 v = MH, Ruotsin tuloksen loppuun lisätty

laukauskohdan tulos = 1-5 (1 ei reaktiota ... 5 = suurin reaktio). 2010 alusta MH myös Suomessa.

PTT = Islanninkoirat ry:n epävirallinen paimennustaipumustesti, testimerkin perässä kokonaistulos = 1,2,3,4,5 (1 = ei paimennustaipumuksia ... 5 = erinomaiset taipumukset) katso lisää www.islanninkoirat.com >jalostus

>paimennustestatut, jossa tuloksia tarkemmin sekä koirien jälkeläisten mahdolliset tulokset, niitä ei ole merkitty taulukkoon.

AGI/TOKO/PK

agility-, tottelevaisuus- ja palveluskoirakokeiden tuloksia. Agilityluokka jossa koira kilpailee (esim. MEDI 2 = agilityn 2. luokassa), tokossa samoin joko koulutustunnus (TK1, 2, 3) tai luokka jossa koira kilpailee (esim. TOKO VOI – koira kilpailee tottelevaisuuskilpailujen voittajaluokassa), TVA = tottelevaisuusvalio, AVA = agilityvalio, BH = palveluskoirakokeiden käyttäytymiskoe hyväksytyt, JK1 (jälkikokeen 1. luokan koulutustunnus), HK1 (hakukokeen 1. luokan koulutustunnus)

MUUTA:

njasmölk = ongelma, jota islanninlammaskoirilla esiintyy perinnöllisenä, erityisesti Ruotsissa ja Norjassa. Pentu/osa pentueesta ei kasva normaalisti, maitoa voi virrata hieman nenästä, mutta pennulla ei näkyvää kitalakihalkiota. Pentu voi oksentaa syömäänsä maitoa pois. Kyseisen vian syyt ovat hieman epäselvät, mutta lisäruokinnalla nämä pennut voidaan suurilta osin pelastaa. Pennut kasvavat normaalisti aikuisiksi ja niillä on harvoin ongelmia. Joillekin jää taipumus yskiä veden/ruuan juomisen jälkeen. Kyseessä lienee perinnöllinen vika, joten tällaisia koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

Tähän kohtaan merkitty myös muut epämuodostumat, joita pennuilla on havaittu. Epämuodostumien taustalla voi olla myös jokin ruokinnallinen tekijä, virus tms. syy, osittain kuitenkin myös nämä perinnöllisiä vikoja. Muuta kohdassa on myös allergiat, jos koiran allergia on allergeititulos mukaan merkitty on perässä merkintä (T), muuten annettu allergiatieto perustuu vain omistajan havaintoihin/ruoka-ainetestaukseen.

Islanninkoirat ry:n kotisivujen jalostus-osiosta löytyy lisäksi listauksia: ”lonkkaindeksit”, kilpirauhas- & munuaistuloksista, sydänkuuntelut (myös epäviralliset) sekä mm. kivesvikaisten listaukset. Lisäksi kannattaa vilkaista toista avointa tietokantaa, jos koiralla on sukuyhteyksiä Ruotsiin: <http://kennet.skk.se/hunddata/> Ruotsin Kennelliiton tietokanta. Islannin kaikki lonkka & silmätulokset ovat myös löydettävissä Islannin yhdistyksen DIF'n sivuilta: http://www.dif.is/02_4_heilbrigdi.htm

LIITE 3 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAAN

UROSSUOSITUSTIEDUSTELU

Nartun nimi: _____
Rekisterinumero: _____ Syntymäaika ____ . ____ . _____
Terveystarkastustulokset, jotka eivät vielä näy Koiranetissä: _____
Nartun yleinen terveydentila (jos ollut tulehduksia, allergioita tms)? _____

Testi/koetuloksia , jos eivät näy vielä Koiranetissä: _____

Lyhyt luonnekuvaus: _____

Ulkomuotokuvaus:

Purenta: __saksipurenta __tasapurenta Onko hammaspuutoksia?: _____
Korvat: __pystyt __pehmeäkärkiset __nousivat myöhään (yli 6 kk)
Kannukset: __kaksoiskannukset __yksöiskannukset __ei kannuksia takajaloissa
Kaksoiskannukset edessä __1 jalassa __2 jalassa

Onko narttu astutettu aiemmin? ei on - jos nartulla on ollut aiemmin pentue/
pentueita, mitä hyviä/huonoja ominaisuuksia niissä on omasta mielestäsi tullut esille? .

Onko nartun taustalla jotain, josta jalostustoimikunnan hyvä tietää (esim. jos
tuontikoira, koiran vanhempien ja sisarusten terveys, luonne yms. tietoja): _____

Omat urosehdotukseni: 1) _____ (pakollinen)
2) _____ (pakollinen)
3) _____

Toiveet uroksen suhteen – laita mieluummin myös **rajoituksia**, joita haluat itse
urosilistalle asettaa, esim. vain A-B lonkkaiset, vain luonnetestatut tms: _____

Arvioitu astutusaika: _____

Nartun omistaja: _____

Osoite: _____

Puhelin: _____

Jos haluat vastauksen sähköpostina sähköpostiosoite: _____

ANTAMANI TIEDOT OVAT LUOTTAMUKSELLISIA JA TOTUUDENMUKAISIA
allekirjoitus: _____

LIITE 4 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAAN

PENTUESEURANTALOMAKE

Emän nimi: _____ Emän rek.no: _____
Isän nimi: _____ Isän rek.no: _____

Astutuspäivämäärä(t): _____ . _____ . _____
_____ normaali astutus
_____ Keinosiemennys, miksi _____

Kantoaika _____ Ongelmaton
_____ Ongelmallinen, miten: _____

Narttu synnytti ilman eläinlääkärin apua: Kyllä _____ Ei _____
Jos ei, niin millaista: _____

Pentujen syntymäpv: _____ . _____ . _____
Pentuja syntyi (kpl) _____ uroksia _____ narttuja _____
Pentuja syntyi kuolleena _____ kpl, syy: _____
Pentuja kuoli myöhemmin _____ kpl, syy: _____
Pentuja lopetettiin _____ kpl, syy: _____

Narttu hoiti pentunsa ja imettää itse: Kyllä _____ Ei _____
Narttu tai pennut tarvitsevat apua: Kyllä _____ Ei _____
Jos kyllä, niin syy: _____

Pennut			
Nimi	Sukupuoli	Syntymäpaine	Väri, Kannukset, puutteet ja virheet *)
1. _____	U / N	_____	_____
2. _____	U / N	_____	_____
3. _____	U / N	_____	_____
4. _____	U / N	_____	_____
5. _____	U / N	_____	_____
6. _____	U / N	_____	_____
7. _____	U / N	_____	_____
8. _____	U / N	_____	_____

*) parentavirheet, hammaspuutokset, värivirheet, kivespuutokset, napatyrä, häntämutka, muut pennuissa ilmenneet sairaudet, rakenne ja kehityshäiriöt yms.

Pennut olivat luovutettaessa eläinlääkärin tarkastamia Kyllä _____ Ei _____
Pennunostajat liitettiin yhdistyksen jäseniksi Kyllä _____ Ei _____

Kasvattajan nimi: _____ Kennelnimi: _____
Sähköposti: _____

ILMOITUKSEN VOI TEHDÄ, KUN PENTUE ON TÄYTTÄNYT 8 VIIKKOA

Pentueen ilmoitus pentuvälitykseen

Kasvattajan tulee ilmoittaa pentuvälitykseen seuraavat asiat:

Pentueen isä	Terveystulokset (lonkat, polvet, silmät, sydän yms)	Paras näyttelytulos	Luonnetesti
Pentueen emä	Terveystulokset (lonkat, polvet, silmät, sydän yms)	Paras näyttelytulos	Luonnetesti

Listalle pääsyyn tarpeellisia tietoja ovat myös:

- pentueen sukusiitosprosentti (jalostustoimikunta voi laskea)
- liittääkö kasvattaja pennunostajat jäseniksi yhdistykseen
- kasvattajan yhteystiedot

Vapaaehtoisia tietoja voi laittaa listalle myös näkyville:

- koirien vanhempien harrastustulokset (mm agility ja toko)

Edellä mainitut tiedot voi ilmoittaa jo astutuksen tapahduttua, jos haluaa pentueen siinä vaiheessa välitykseen.

Pentujen varaustilanteen ilmoitusvelvollisuus

- Pentujen synnyttyä: urosten ja narttujen määrät sekä syntymäpäivä
- varaustilanne, kun se on selvillä tai muuttuu
- pentueen täytettyä 2 kuukautta pentue poistuu välityksestä ellei kasvattaja ilmoita, että pentueessa on yhä vapaita pentuja. Tällöin edellytetään kasvattajan omaa aktiivisuutta tiedottaa tilanteesta korkeintaan 2 viikon välein.
- Pentue poistuu pentuvälityksen alaisuudesta sen täytetty 4 kuukautta. Tämän jälkeen vapaana olevan pennun voi ilmoittaa aikuisiin kodittomiin.

Pentueen tiedot päivitetään mahdollisimman nopeasti, mutta vähintään 2 viikon sisällä ilmoituksesta.

Kasvattaja voi myös ilmoittaa suunnittelemansa pentueen välitykseen ennen astutusta. Kyseisen suunnitelman tulee täyttää pentuvälityksen vaatimukset.

Yhdistyksellä on kaksi pentuvälityslistaa: A lista, joka täyttää jalostustoimikunnan jalostussuositukset ja B-lista, johon tulevat muut pentueet kuitenkin tietyin rajaehdoin. Jalostustoimikunta tarkistaa kaikki pentuvälitykseen tulevien pentueiden tiedot. Kasvattajalle ilmoitetaan mille listalle pentue menee.

Alina Niskasen luentotiiivistelmä ISIC seminaarissa 2007 pidetystä luennosta

MHC CLASS II DIVERSITY IN ICELANDIC SHEEPDOG

In small closed dog populations inbreeding cannot be avoided and that causes homozygosity to increase. Homozygosity is harmful especially when an individual inherits a gene for inherited sickness from both parents. Homozygosity can also be harmful in characters, like immune defence and MHC, which require different alleles to function effectively.

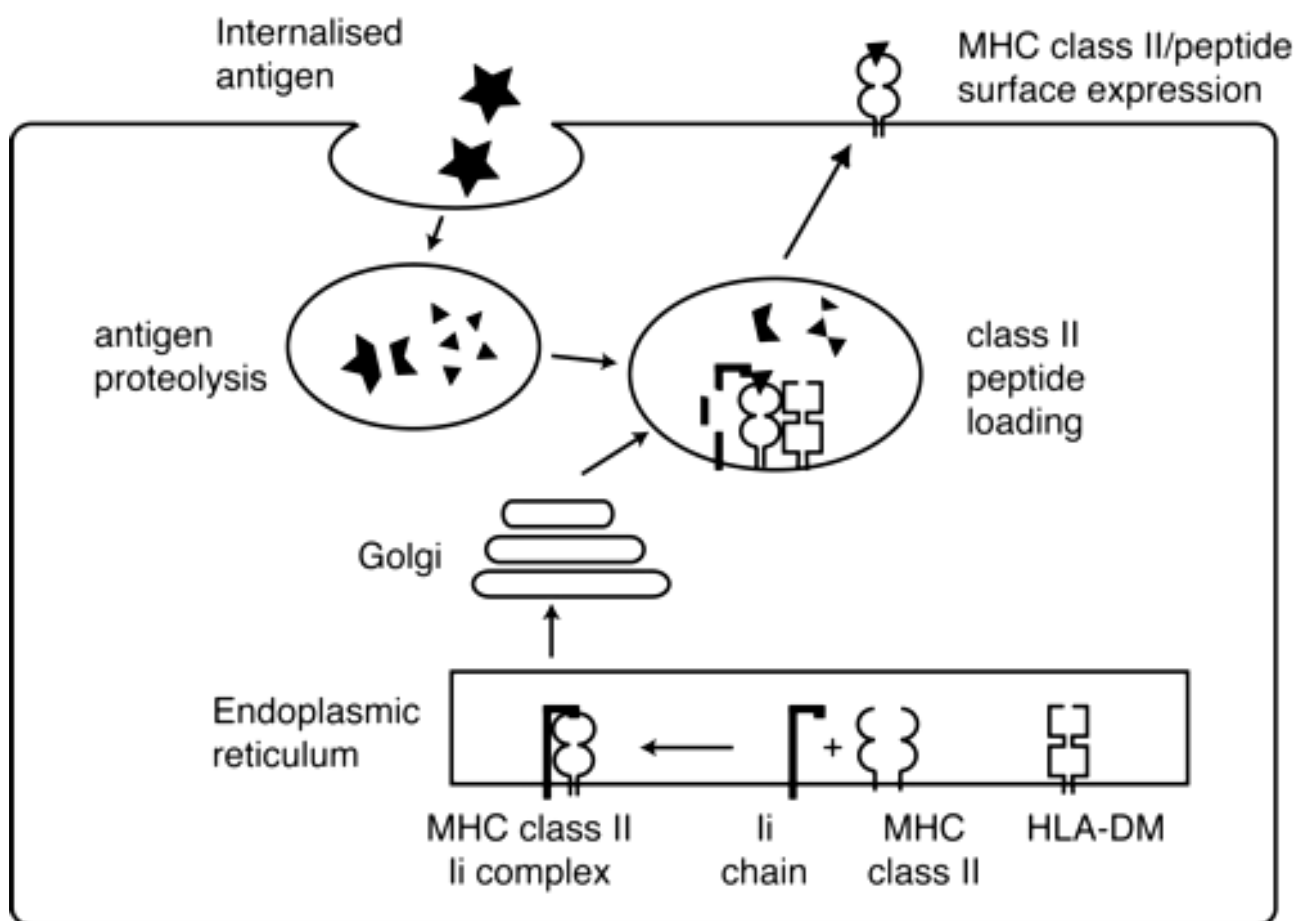
MHC and DLA

MHC is a shortening of "major histocompatibility complex". The name applies to one of the MHC gene functions, which raised interest in the MHC as a research area about thirty years ago. MHC genes play an important role in recognizing self from non-self - individual's own tissues from foreign tissues, for example in transplantation. Rejection reactions after organ transplantation are caused by MHC-gene products. MHC hasn't changed much during evolution and is similar in all mammals. Canine MHC genes are given the prefix DLA ("dog leucocyte antigen").

Dog MHC is in chromosome 12 (picture 1). MHC-genes are divided into three classes based on the function of their gene products. In this study class II genes DLA-DRB1, DLA-DQA1 and DLADQB1 were studied from Icelandic sheepdog. The function of the proteins coded by these genes is shown in picture 2. The class II genes code for proteins, which take part in the beginning of the immune reaction. They recognize and present parts of different kinds of antigens to other cells, which take part in the immune reaction. Because the amount of different kinds of antigens is large, it is important that many MHC-alleles are conserved both in individual and population levels. Low amount of alleles can lower the population's defence against different antigens. A homozygous individual might be in greater risk of getting an infectious disease or autoimmune problems.

Picture 1. Dog's MHC is situated in chromosome 12. MHC-classes I, III and II are in the chromosome next to each other. The genes DRB1, DQA1 and DQB1, which were studied from Icelandic sheepdog, belong to the class II and are located close to each other. (luokka = class in Finnish, kb = kilobase)

Picture 2. Schematic representation of the MHC class II protein function in the antigen presenting cell. MHC II protein binds antigen peptide and presents it on the cell surface. Ii and DM help the MHC II protein to load antigen peptide. (Kelly 2008)

DLA diversity of the Icelandic sheepdog

58 Icelandic sheepdogs from Finland took part in the study. Eight DRB1 alleles, five DQA1 alleles and six DQB1 alleles were found. One DRB1 allele had not been found from dogs in previous DLA studies. It is quite common to find new alleles, when new breeds are studied. The results are shown in table 1. Also another breed Löwchen (Little lion dog) was typed at the same time and its' results are shown for the sake of comparison. 72 Löwchens were studied and the breed had one allele less than Icelandic sheepdog in DRB1 and DQA1 loci. In DQB1 locus Löwchen had one allele more than Icelandic sheepdog.

Icelandic sheepdog's heterozygosity (H) was 79,3 % in DRB1 locus, 76,8 % in DQA locus and 87,7 % in DQB1 locus. Löwchen had lower heterozygosity in all loci. Kennedy et al. (2007a) studied about 80 dog breeds and the average heterozygosity in their study was 66,5 % in DRB1 locus, 60,3 % in DQA1 locus and 67,1 % in DQB1 locus. Icelandic sheepdog has higher values in all DLA loci. This result is probably due to the Finnish breeding habits - many dogs are imported and dogs from different family lines are mixed. It seems that breeding stocks in different countries have formed differentiated lines. Some lines were already found in Oliehoek's (1999) pedigree study. Different DLA alleles have become common in different lines and mixing these lines in Finnish stock causes high heterozygosity. This phenomenon is temporary. Heterozygosity will become lower, because there aren't many more new families to use in breeding.

DRB1, DQA1 and DQB1 loci form a three-allele combination, which is inherited together and called a haplotype. 10 different haplotypes were found in Icelandic sheepdog. The haplotypes and their frequencies are shown in Table 2. Only 8 haplotypes were found in Löwchen, so Icelandic sheepdog has higher diversity also in this aspect. Haplotype heterozygosity in Icelandic sheepdog is 94,5 %, which is high compared to Löwchen's heterozygosity, 74,3 %, and 80 breeds' average, 75 %. This is very good news for the Icelandic sheepdog.

Inbreeding coefficient (F_{IS}) is the level of heterozygosity compared to Hardy-Weinberg equilibrium. When the level of heterozygosity is low (and the level of homozygosity high), the inbreeding coefficient is positive - this is a sign of inbreeding. When the level of heterozygosity is high, the inbreeding coefficient is negative - this is a sign of outbreeding. The inbreeding coefficient in Icelandic sheepdog was between -9,4 % and -10,0 % in different loci. The only statistically significant difference was in DQB1 locus. The result means that there is outbreeding in DQB1 locus and higher heterozygosity than expected compared to allele frequencies. This is an unexpected result at first sight, but goes together with the earlier assumption that differentiated lines are mixed in Finland.

One haplotype was found only in dogs imported from Middle Europe and Denmark and their offspring and one haplotype was found only in one Danish born dog. These results support the idea that different haplotypes have become common in different areas.

Table 1. Allele number in DRB1, DQA1 and DQB1 loci, heterozygosity (H) and inbreeding coefficient (F_{IS}). Statistical significance: * $p < 0,05$.

Locus	Allele number		Icelandic sheepdog		Löwchen	Average of 80 breeds
	Icelandic	Löwchen	H %	Frs %	H %	H %
DRB1	8	7	79,3	-9,4	69,0	66,5
DQA1	5	4	76,8	-10,0	16,7	60,3
DQB1	6	7	87,7	-9,4	* 62,9	67,1
Average			81,3	-9,6	* 49,5	

Table 2. Haplotypes and their frequencies in Icelandic sheepdog. Different alleles are named with numbers. 011v is a new allele, which was found first time from Icelandic sheepdog.

DRB1	DQA1	DQB1	Frequency (%)
01501	00601	00301	24,5
02301	00301	00501	19,1
01501	00601	02301	17,3
01301	00101	00201	10,9
011v	00201	01303	9,1
01503	00601	00301	7,3
01501	00901	00101	4,5
00201	00901	00101	3,6
00101	00101	00201	2,7
00901	00101	00201	0,9
total			99,9

Final words

One should keep in mind that especially the results in heterozygosity and haplotype frequencies tell only about the current situation in Finnish population. Because many dogs have been imported to Finland from different family lines and used in breeding, the heterozygosity is probably higher than in the breed as a whole. On the other hand, because many dogs from different lines gave samples to this study, the allele and haplotype numbers are very likely quite close to the real numbers. Of course some probably rare alleles and haplotypes can still be “hiding” in the breed.

The results of the DLA typing were sent to the dog owners and also to the Finnish breeding committee (regarding the dogs, whose owners had given permission). The results can be used as one criterion, when choosing breeding animals. It is important to keep the rare alleles in the breed. It is not recommended to mate two dogs, which are homozygous for the same alleles. It might be possible to use DLA haplotype results to find out relationships between different dog breeds. It is possible to do DLA typing (also for foreign dogs) in HT Diagnostics laboratory, www.canigen.com.

Alina Niskanen
PhD Student
Department of Biology
University of Oulu
alina.niskanen@oulu.fi

Literature:

- Kelly, A. 2008: MHC class II antigen presentation. <http://www.path.cam.ac.uk/pages/kelly/>
- Kennedy, L. J., Barnes, A., Short, A., Brown, J. J., Lester, S., Seddon, J., Fleeman, L., Francino, O., Brkljacic, M., Knyazev, S., Happ, G. M. & Ollier, W. E. R. 2007a: Canine DLA diversity: 1. New alleles and haplotypes. – *Tissue antigens*. 69: 272-288.
- Kennedy, L. J., O'Neill, T., House, A., Barnes, A., Kyöstilä, K., Innes, J., Fretwell, N., Day, M. J., Catchpole, B., Lohi, H. & Ollier, W. E. R. 2007b: Risk of anal furunculosis in German Shepherd dogs is associated with the major histocompatibility complex. – *Tissue Antigens*. 71: 51-56.
- Niskanen, A. 2008: MHC II -luokan geenien monimuotoisuus Suomen susipopulaatiossa (*Canis lupus*) ja islanninlammaskoirapopulaatiossa (*Canis familiaris*). Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto, biologian laitos, 69 s.
- Oliehoek, P. 1999: Inbreeding, effective population size, mean kinship and cluster analysis in the Icelandic Sheepdog as a small population. Student thesis. Wageningen University, 52 s.

LIITE 7 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Luonnetestien lisätiedot:

Taulukko 1. Luonnetestipisteet osa-alueittain 1996-2010. Testattuja koiria 185. Tummennetulla tulos, joka on yleisin.

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
I =Toimintakyky kerroin 15	+3	Suuri	
	+2	Hyvä	16
	+1	Kohtuullinen	96
	-1	Pieni	64
	-2	Riittämätön	4
	-3	Toimintakyvytön	

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
II =Terävyys kerroin 1	+3	Kohtuullinen, ilman j.j.h.*	30
	+2	Suuri, ilman j.j.h.*	
	+1	Pieni, ilman j.j.h.*	150
	-1	Pieni jjh.**	
	-2	Kohtuullinen jjh.**	
	-3	Suuri jjh.**	

*j.j.h. = jäljelle jäävää hyökkäyshalua

**jjh. = jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
III =Puolustushalu kerroin 1	+3	Kohtuullinen, hillitty	36
	+2	Suuri, hillitty	1
	+1	Pieni	96
	-1	Haluton	47
	-2	Erittäin suuri	
	-3	Hillitsemätön	

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
IV =Taisteluhalu kerroin 10	+3	Suuri	5
	+2	Kohtuullinen	78
	+1	Erittäin suuri	
	-1	Pieni	79
	-2	Riittämätön	16
	-3	Haluton	2

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
V =Hermorakenne kerroin 35	+3	Tasapainoinen ja varma	
	+2	Tasapainoinen	16
	+1	Hieman rauhaton	153
	-1	Vähän hermostunut	11
	-2	Hermostunut	
	-3	Erittäin hermostunut	

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
VI =Temperamentti kerroin 15	+3	Vilkas	88
	+2	Kohtuullisen vilkas	45
	+1	Erittäin vilkas	42
	*-1	Häiritsevän vilkas	1
	-1a	Häiritsevän vilkas	3
	-1b	Hieman välinpitämätön	
	-1c	Impulsiivinen	
	-2	Välinpitämätön	1
	-3	Apaattinen	

*Vanhemmissa testeissä oli arvostelussa pelkkä -1, nykyisissä on jaettu kolmeen.

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
VII =Kovuus kerroin 8	+3	Kohtuullisen kova	28
	+2	Kova	
	+1	Hieman pehmeä	119
	-1	Erittäin kova	
	-2	Pehmeä	31
	-3	Erittäin pehmeä	2

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
VIII=Luoksepäästävyys kerroin 15	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	169
	*+2	Luoksepäästävä, hieman pidättyväinen	4
	+2a	Luoksepäästäväinen, aavistuksen pidättyväinen	4
	+2b	Luoksepäästäväinen, hieman pidättyväinen	2
	+1	Mielistelevä	1
	-1	Selvästi pidättyväinen	
	-2	Hyökkäävä	
	-3	Salakavala	

*Vanhemmissa testeissä oli arvostelussa pelkkä +2, nykyisissä jaettu kahteen.

Osasuoritus:	Pisteet:	Arvostelu:	Kaikkien testattujen koirien pistejakauma kpl määrinä:
Laukauspelottomuus	+++	Laukausvarma	81
	++	Laukauskokematon	78
	+	Paukkuärtyisiä	4
	-	Laukausaltis	17
	--	Laukausarka	

5 koiran luonnetesti on keskeytetty, näistä yksi uusintatestissä ja yksi keskeytetyistä on myöhemmin läpikäynyt testin.

LIITE 8 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Agility tulokset luokittain vuosina 2005-2010 Taulukossa ensimmäinen luku on starttien määrä ja toinen luku startanneitten koirien määrä. Koska koira on voinut samana vuonna kilpailla jopa kolmessa luokassa, ei kokonaiskoiramäärä ole välttämättä sama kuin luokkien yhteenlasketut koiramäärät. Kisanneiden määrä suhteessa 10 vuoden rekisteröinteihin on n. 5 %.

Vuonna 2010 startteja oli 175, eri koiria 16kpl

Koko/ Luokka	Mini	Midi	Maxi
I	7 / 1	25 / 3	8 / 1
II	2 / 1	35 / 6	
III		98 / 6	

Vuonna 2009 startteja oli 366, eri koiria 19kpl

Koko/ Luokka	Mini	Midi	Maxi
I		59 / 7	19 / 2
II		64 / 7	
III		224 / 8	

Vuonna 2008 startteja oli 310, eri koiria 22kpl

Koko/ Luokka	Mini	Midi	Maxi
I		64 / 10	42 / 3
II		24 / 5	3 / 1
III		177 / 8	

Vuonna 2007 ja sitä aiemmin startteja ei ole eritelty koiranetissä kokoluokittain, joten kaikki koirat ovat vain tasoluokan mukaan.

Koko/ Luokka	2007	2006	2005
I	39 / 10	82 / 12	95 / 9
II	64 / 6	87 / 12	81 / 9
III	124 / 12	245 / 11	162 / 7
Startit yhteensä / koirat kpl	227 / 24	414 / 26	338 / 17

LIITE 9 ISLANNINLAMMASKOIRAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

Tottelevaisuus koekäynnit tuloksineen vuosina 2005-2010 viimeisessä sarakkeessa kyseisen vuoden koekäynnit /kokeisiin osallistuneet koira yksilöt kappale määrinä. Tokossa kisanneiden määrä suhteessa 10 vuoden rekisteröintimäärään on n. 3 %.

EVL

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
EVL1		1 tulosta		3 tulosta	1 tulosta	3 tulosta
EVL2				5 tulosta		1 tulosta
EVL3				1 tulosta	3 tulosta	
EVL0				3 tulosta	1 tulosta	2 tulosta
EVL-		1 tulosta				1 tulosta
Yhteensä	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	12 tulosta	5 tulosta	7 tulosta

VOI

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
VOI1	2 tulosta	3 tulosta		3 tulosta	3 tulosta	1 tulosta
VOI2	9 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	1 tulosta
VOI3		5 tulosta	1 tulosta	2 tulosta	11 tulosta	4 tulosta
VOI0		9 tulosta	3 tulosta	<u>15 tulosta</u>	10 tulosta	4 tulosta
VOI-		1 tulosta			1 tulosta	
Yhteensä	11 tulosta	19 tulosta	7 tulosta	22 tulosta	28 tulosta	10 tulosta

AVO

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
AVO1	2 tulosta	3 tulosta	5 tulosta	9 tulosta	2 tulosta	3 tulosta
AVO2	2 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	10 tulosta		
AVO3	6 tulosta	1 tulosta	3 tulosta	10 tulosta	2 tulosta	1 tulosta
AVO0				1 tulosta	1 tulosta	
AVO-						
Yhteensä	10 tulosta	6 tulosta	10 tulosta	30 tulosta	5 tulosta	4 tulosta

ALO

	2010	2009	2008	2007	2006	2005
ALO1	12 tulosta	5 tulosta	2 tulosta	12 tulosta	10 tulosta	4 tulosta
ALO2	5 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	7 tulosta	5 tulosta
ALO3	5 tulosta	8 tulosta	2 tulosta	4 tulosta	10 tulosta	9 tulosta
ALO0	1 tulosta	1 tulosta	2 tulosta		4 tulosta	1 tulosta
ALO-						
Yhteensä	23 tulosta	16 tulosta	8 tulosta	19 tulosta	31 tulosta	19 tulosta
Yhteensä koekäynnit/ koirakot	44 / 15	43 / 14	25 / 12	83 / 18	69 / 22	40 / 14